

PAROCHIES KUNNEN GRATIS VOG AANVRAGEN VIA SRKK

20 januari 2016

In 2015 ontvingen parochiebesturen via de bisdommen informatie over de overheidscampagne tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag ‘Maak er een punt van.’ Onderdeel van die campagne is de mogelijkheid om een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te krijgen voor vrijwilligers die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking.

Binnen de R.-K. Kerk is het aanvragen van een VOG sinds 1 januari 2014 verplicht voor een aantal specifieke groepen beroepskrachten en vrijwilligers. De VOG wordt enkel gratis voor die vrijwilligers die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking.

Met het ministerie van Veiligheid en Justitie is overeengekomen dat de R.-K. parochies in Nederland deze gratis VOG's aan kunnen vragen via het landelijk secretariaat van de R-K Kerk in Utrecht. De aanvraag wordt binnen het landelijk secretariaat van de R.-K. Kerk verwerkt in het systeem van de dienst Justis (ministerie van Veiligheid en Justitie). Het betreft een tijdelijke regeling in ieder geval tot 1 januari 2017. Op termijn zullen aanvragen rechtstreeks bij Justis kunnen worden ingediend.

Vragen die de parochie bij de aanvraag beantwoordt gaan onder andere over de bekendheid met de preventieve maatregelen die de R.-K. Kerk genomen heeft om seksueel misbruik te voorkomen.

- Per 1 januari 2014 geldt een verplichte Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers, voor religieuzen en voor bepaalde kerkelijke vrijwilligers en functionarissen. Download hier de ‘Lijst van personen voor wie vóór infunctietreding een VOG is vereist. Personen (vrijwilligers) die vanaf najaar 2015 een gratis VOG kunnen aanvragen zijn hieronder gearceerd (nr. 8, 9 en de vrijwillige kosten 10).’
- Per 1 juli 2014 trad de Gedragscode Pastoraat in werking.
- Per 1 mei 2015 is het R.-K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag ingesteld.

- Per 1 mei 2015 zijn aangesteld diocesane vertrouwenspersonen seksueel grensoverschrijdend gedrag (te bereiken via het R.-K Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag).

Zie voor de laatste drie punten ook:

meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl

Een VOG voor overige vrijwilligers of beroepskrachten moet worden aangevraagd via de gemeente.

BRIEF

21 januari 2016

Geachte parochiebesturen,

In het voorjaar van 2015 informeerde ik u over de overheidscampagne tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag “Seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maak er een punt van.” Onderdeel van die campagne is de introductie van de mogelijkheid om een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te krijgen voor vrijwilligers die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking. Binnen de R.-K. Kerk is zoals u weet het aanvragen van een VOG al sinds 1 januari 2014 verplicht voor een aantal specifieke groepen beroepskrachten en vrijwilligers. De VOG wordt enkel gratis voor die vrijwilligers die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking.

Om als R.-K Kerk gratis VOG's aan te kunnen vragen - dit kan alleen digitaal en door middel van E-herkenning - moesten zoals ik u eerder meldde een aantal technische en administratieve vraagstukken worden opgelost. Hoewel nog niet alle vraagstukken zijn opgelost, is er voor de R.-K parochies in Nederland met het ministerie van Veiligheid en Justitie een tijdelijke oplossing gevonden om toch gratis VOG's aan te vragen. Deze tijdelijke oplossing houdt in dat u via het landelijk secretariaat van de R-K Kerk in Utrecht gratis VOG's kunt aanvragen voor vrijwilligers van uw parochie, die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking. De aanvragen kunnen vanaf heden worden ingediend en deze tijdelijke regeling loopt in ieder geval tot 1 januari 2017.

Hoe werkt het?

Met de hiernavolgende link kunt u de gegevens invoeren van de verantwoordelijke contactpersoon voor het aanvragen van VOG's binnen uw parochie en van de vrijwilliger waarvoor een gratis VOG aangevraagd wordt. Per vrijwilliger vult u 1 formulier in.

De vragen die u in het formulier beantwoordt, gaan onder andere over uw bekendheid met de preventieve maatregelen die de R.-K. Kerk genomen heeft om seksueel misbruik te voorkomen.

Via deze link komt u in het formulier dat u dient in te vullen.
<http://fd8.formdesk.com/ipal/aanvraagvog>

De gemotiveerde aanvraag wordt vervolgens binnen het landelijk secretariaat van de R.-K. Kerk verwerkt in het systeem van de dienst Justis.

Om de aanvraag voor een gratis VOG te kunnen verwerken is het noodzakelijk dat de vrijwilliger voor wie u de VOG aanvraagt, beschikt over een e-mailadres en DigiD. U moet het e-mailadres, de voorletter(s), de achternaam en de geboortedatum van de vrijwilliger in het aanvraagformulier opgeven. Zorg er dus voor dat u over deze gegevens beschikt en ze desnoods bij de vrijwilliger opvraagt. Het is daarnaast raadzaam om de vrijwilliger tijdig te wijzen op de noodzaak van een DigiD, zodat deze eventueel nog door de vrijwilliger aangevraagd kan worden.

De vrijwilliger voor wie de gratis VOG is bestemd, ontvangt een e-mail om de aanvraag af te ronden. Via een link in deze e-mail logt de vrijwilliger in met DigiD. Daar rondt de vrijwilliger de VOG-aanvraag af door te bevestigen dat de gegevens juist zijn opgenomen.

Nadat de vrijwilliger de aanvraag heeft afgerond wordt deze vervolgens door Justis in behandeling genomen. Justis informeert de vrijwilliger zelf schriftelijk over de afhandeling van de aanvraag. In de praktijk krijgt de vrijwilliger de VOG meestal binnen anderhalve week. Als uit onderzoek blijkt dat de vrijwilliger in aanraking is geweest met Justitie, gaat Justis na of dit relevant is voor het doel waarvoor de verklaring is aangevraagd. In dat geval kan het langer duren dan 2 weken voordat de vrijwilliger bericht krijgt. Na ontvangst van zijn VOG overlegt de vrijwilliger deze aan u als parochie.

Zoals gezegd komen voor de gratis VOG in uw parochie in aanmerking vrijwilligers die werken met jeugd en jongeren en andere kwetsbare groepen, zoals verstandelijk gehandicapten.

In het geval dat een vrijwilliger werkzaamheden verricht voor deze doelgroepen en daarnaast als vrijwilliger nog een andere functie bekleedt waartoe ingevolge het besluit van de Bisschoppenconferentie sinds 1 januari 2014 een VOG vereist is, bijvoorbeeld de vrijwilliger die persoonsgegevens

beheert, tekenbevoegdheid heeft met betrekking tot financiën etc., dan kunnen meerdere screeningsopties worden aangegeven.

De reguliere VOG, waarvoor betaald moet worden, is per 1 januari 2016 duurder geworden in aanschaf en kost nu, afhankelijk van of u hem digitaal aanvraagt, circa €41,35. Deze reguliere VOG blijft relevant voor alle overige functies waarvoor de pilot “gratis VOG” niet van toepassing is, zoals bijvoorbeeld voor professionals en voor vrijwilligers in het ouderenwerk of de penningmeester.

Kort samengevat is het nu van belang de volgende stappen te volgen:

- Stap 1: Controleer voor welke vrijwilligers u een VOG zou moeten aanvragen;
- Stap 2: Check voor wie de VOG gratis zou kunnen zijn;
- Stap 3: Voer de gegevens van deze vrijwilligers in via bovengenoemde link

U kunt per heden beginnen met het indienen van aanvragen.

Voor vragen naar aanleiding van deze brief kunt u contact op met ondergetekende.

Met een vriendelijke groet,

R. Peeters
hoofd personeel & organisatie

NEDERLANDSE BISCHOPPEN BEGINNEN VIDEOKANAAL 'KATHOLIEK LEVEN'

24 januari 2016

Utrecht 24 januari 2016 – De Nederlandse bisschoppen starten een videokanaal op YouTube. De naam van het videokanaal is Katholiek Leven. Op zondag 24 januari zijn de eerste filmpjes online gezet. Abonneren kan via YouTube en via een Facebookpagina die is ingericht. Op korte termijn wordt ook de bijbehorende website www.katholiekleven.nl gelanceerd. Vanaf dat moment zullen wekelijks nieuwe items worden geplaatst, zowel filmpjes als foto's.

De eerste video's op YouTube laten zien met welke rubrieken Katholiek Leven zal starten: geloofsportretten in de serie 'Ik Geloof', items over de Bijbel in 'De Boodschap' en filmpjes over het Heilig Jaar van de Barmhartigheid. In de loop van de tijd worden nog meer rubrieken toegevoegd.

- YouTube www.youtube.com/c/katholieklevennl_video
- Facebook <https://www.facebook.com/katholiekleven.nl/>

De bekendmaking op 24 januari valt samen met de feestdag van de heilige Franciscus van Sales, patroonheilige van de katholieke journalistiek. Het is ook de dag waarop de paus voor de vijftigste keer zijn boodschap voor Wereldcommunicatiedag bekendmaakt. Deze dag werd specifiek gewenst door het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) en vindt jaarlijks plaats op de zondag voor Pinksteren (in 2016 op 8 mei).

De (nieuwe) media zijn van belang bij het in beeld brengen van de actuele relevantie van geloof voor het leven van alledag. Namens de Bisschoppenconferentie laat kardinaal Eijk weten: "De Katholieke Kerk heeft de opdracht om Jezus Christus en Zijn Evangelie aan de wereld te verkondigen. Dit doet zij op alle mogelijke manieren, in onze tijd ook via de nieuwe media. Mensen die in het christelijk geloof geïnteresseerd zijn, verlangen vooral een antwoord op de vraag: wat betekent het concreet voor mijn leven dat ik in Jezus geloof, hoop op de vrucht van Zijn kruis en Hem navolg door God en medemens lief te hebben? Door middel van het nieuwe videokanaal 'Katholiek Leven' wil de Katholieke Kerk in Nederland laten zien hoe we ons dagelijks leven vorm kunnen geven vanuit geloof, hoop en liefde."

Logo en naam

‘Leven’ is een werkwoord. Items op het videokanaal zullen laten zien hoe individuele personen katholiek leven. ‘Leven’ is ook een zelfstandig naamwoord. Zo zal het videokanaal ook het katholieke leven in beeld brengen in bijvoorbeeld reportages.

De volledige naam en tekst (payoff) bij het logo zijn: ‘katholiekleven.nl: geloof, hoop en liefde in de Katholieke Kerk’. Daarmee sluit Katholiek Leven aan bij verbindende en opbouwende waarden die algemeen worden herkend, en die blijvend actueel en relevant zijn. De apostel Paulus noemt ze in zijn brief aan de christenen van Korinthe: “Nu echter blijven geloof, hoop en liefde, de grote drie; maar de liefde is de grootste” (1 Korintiërs 13, 13).

Het hart (de liefde) is in het logo het grootst afgebeeld en komt voorop. Verder zijn in het logo verwerkt het kruis (het geloof) en het anker (de hoop). Zo mag de liefde, die de grootste is, mensen hoop geven en geloof. Het logo laat zich ook omdraaien en lezen met het geloof voorop. Voor christenen volgt de liefde immers uit het geloof in God en de daarmee samenhangende opdracht of roeping tot naastenliefde.

Project 2016-2019

Per 1 januari 2016 worden programma's van Omroep RKK, waaronder de uitzending op zondagochtend van de Eucharistieviering, voortgezet binnen de fusieomroep KRO-NCRV. Het videokanaal Katholiek Leven van de Nederlandse bisschoppen wil hierop een aanvulling zijn. Daarnaast heeft de Bisschoppenconferentie de website www.rkkerk.nl als website voor informatie over de R.-K. Kerk in Nederland.

De Nederlandse Bisschoppenconferentie start Katholiek Leven in eerste instantie als project voor de duur van drie jaar en als samenwerking van de Nederlandse bisdommen. Daphne van Roosendaal MA MSc is aangesteld als projectcoördinator (0,2 fte). Zij is werkzaam als communicatiedeskundige bij de bisdommen Breda en Rotterdam.

KARDINAAL EIJK GEEN KANDIDAAT VOORZITTERSCHAP NEDERLANDSE BISSCHOPPENCONFERENTIE 27 januari 2016

Kardinaal Eijk heeft besloten om zich niet opnieuw kandidaat te stellen voor het voorzitterschap van de Nederlandse Bisschoppenconferentie. Hij heeft deze positie vervuld sinds 2 juli 2011. Binnenkort kiezen de bisschoppen uit hun midden een nieuwe voorzitter voor een periode van vijf jaar.

Er zijn twee redenen voor het feit dat kardinaal Eijk geen kandidaat is. Op de eerste plaats wordt hij geplaagd door een pijnlijke gewrichtsaandoening die met name het lopen nu en dan bemoeilijkt. Op de tweede plaats wil hij meer tijd en energie kunnen steken in (met name de pastoraal van) het Aartsbisdom Utrecht. Bovendien stelt de verdergaande ontkerkelijking de parochies en het aartsbisdom voor grote uitdagingen, waar kardinaal Eijk zoveel mogelijk aandacht aan wil besteden.

Het voorzitterschap was de afgelopen vijf jaar een arbeidsintensieve opgave, waarbij vooral de aanpak van het schandaal van het seksueel misbruik in de R.-K. Kerk veel tijd vroeg. In 2008 stelde aartsbisschop Eijk zich overigens ook geen kandidaat, toen er een opvolger moest komen voor kardinaal Simonis als voorzitter. Kardinaal Eijk was toen net benoemd als aartsbisschop van Utrecht en wilde zich volledig richten op zijn nieuwe benoeming.

RAPPORTAGE OVER KLACHTEN EN TOEGEKENDE COMPENSATIES, MEDIATIONS EN SCHIKKINGEN

19 maart 2016

Klachten tegen overledenen en/of inzake verjaard seksueel misbruik konden tot 1 mei 2015 bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK worden ingediend. De indieners van de klachten konden ervoor kiezen de klacht door de Klachtencommissie te laten behandelen en daarbij in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de Kerk in alle openhartigheid te spreken over het ondervonden seksueel misbruik en de gevolgen die zij daarvan in hun verdere leven hebben ervaren. Nadat de klacht gegrond is verklaard, kunnen slachtoffers een verzoek om compensatie doen bij de Compensatiecommissie. Gedurende de Klachtenprocedure kunnen slachtoffers ook kiezen voor een alternatief, zoals mediation of een schikking.

Het Meldpunt Seksueel Misbruik, dat valt onder de van de Kerk onafhankelijke Stichting Beheer & Toezicht inzake seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland, zal in de jaarrapportage over 2015 rapporteren over de behandelde klachten en toegekende compensaties, mediations en schikkingen. De jaarrapportage zal de eerste week van april gereed zijn en worden gepubliceerd op de website van het Meldpunt. Daarbij zal het Meldpunt, zoals het dat ook in de voorafgaande jaren heeft gedaan, open en transparant communiceren.

Het Meldpunt houdt daarbij mede rekening met het aspect van vertrouwelijkheid. In een bericht van april 2014 legt het Bestuur van de stichting Beheer & Toezicht Inzake Seksueel Misbruik in de R.K.- Kerk uit waarom vertrouwelijkheid in alle gevallen zo belangrijk is: vertrouwelijkheid is drempelverlagend voor slachtoffers, aangeklaagden en kerkelijke gezagsdragers; bij de klachtbehandeling staat aannemelijkheid van het misbruik voorop; de aangeklaagden zijn in de meeste gevallen overleden en kunnen zich niet meer verweren.

De Klachtencommissie voor slachtoffers van seksueel misbruik in de R.K.-Kerk verwacht dat 1 september 2016 alle zaken zijn afgehandeld. Dit berichtte het Meldpunt Seksueel misbruik RKK in een persbericht van 30 november 2015.

KAPITTELMIS 2 FEBRUARI VOORAFGAAND AAN DIOCESANE VIERING 6 FEBRUARI 2 februari 2016

Op dinsdag 2 februari 2016 (Feest van de Opdracht van de Heer in de tempel) was het precies zestig jaar geleden dat het bisdom Rotterdam werd opgericht. Hier werd in de kring van het kapittel aandacht aan besteed. Op zaterdag 6 februari zal het jubileum worden gevierd met een eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, waarvoor gelovigen in het bisdom zijn uitgenodigd.

De bisschop en het kapittel vierden de eucharistie op 2 februari in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal samen met leden van de bisdomstaf, met vicarissen en oud-vicarissen en Mgr. Van Luyn als directe voorganger van Mgr. Van den Hende.

Zestig jaar is misschien niet lang in de hele geschiedenis van de Kerk, gaf de bisschop aan in zijn preek, maar in een mensenleven is het een hele periode. “De Schrift van vandaag noemt ons kinderen van één familie (Hebr. 2, 14), een familie met Christus. Daar mogen we deel van uitmaken en we mogen ervoor zorgen dat die familie van geloof ook in onze tijd zichtbaar is en het geloof kan doorgeven,” aldus de bisschop. “Als wij vandaag gedenken dat de Heer als klein kind werd opgedragen in de tempel en zo voor het eerst in de tempel kwam, mogen we Hem ook nu op zijn weg van verlossing en heil volgen, als zijn volk, met vele geledingen en talenten. We zijn als Kerk wereldwijd een volk van verschillende talen en culturen, mensen van geloof die rond Christus elkaar vinden in de boodschap van het evangelie.”

Tijdens de aansluitende gezamenlijke maaltijd van het kapittel hield bisschop Van den Hende een korte toespraak, waarin hij in ging op wat het betekent om bisdom te zijn. Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) noemt het bisdom als particuliere Kerk een ‘portio populi Dei’ (gedeelte van het volk van God). De Kerk bestaat in en uit particuliere kerken en is geroepen om de zending te vervullen, die Christus de Kerk toevertrouwt.

Hoewel het bisdom in het decreet van oprichting als een geografische eenheid wordt omschreven, is dat niet wat fundamenteel is voor een bisdom. Bisschop Van den Hende: “Wat fundamenteel is, is dat we een gedeelte van

het volk van God zijn. We zijn een netwerk van gelovige mensen, meer dan een geografische of een culturele eenheid.”

Tot slot deed de bisschop de plebaan van de kathedraal, Chris Berghs, een serie ingelijste platen cadeau van de Laurentiusstrip. De strip werd vanwege het Laurentiusjaar gemaakt en vertelt het verhaal van de laatste dagen van Laurentius. De vier ingelijste platen zullen een plek krijgen in de Laurentiuszaal van de plebanie of in een van de andere ruimtes.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de kapittelmis bij gelegenheid van 60 jaar bisdom Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 2 februari 2016

Maleachi 3, 1-4; Hebreëen 2, 14-18; Lucas 2, 22-40

Broeders en zusters, nu de Kerk vandaag het feest viert van de Openbaring des Heren, veertig dagen na de geboorte van Jezus, mogen we stilstaan bij het zestigjarig jubileum van het bisdom. We doen dat hier in onze kathedraal, die de tweede kathedraal is van het bisdom. Want toen het bisdom werd opgericht en Mgr. Jansen begon als eerste bisschop voor het bisdom was er een grote kerk aan de Westzeedijk. Ik ken het van de foto's. Het was een indrukwekkend gebouw dat overal bovenuit torende. Een aantal van u kent die kerk, heeft er het geloof gevierd. Inmiddels gaat onze tweede kathedraal, deze plek, ook al weer lang mee. Mgr. Simonis werd hier tot bisschop gewijd. Deze kerk is inmiddels al langer onze kathedraal dan de vorige.

Al met al: wat is zestig jaar in de geschiedenis van de Kerk? Niet veel. Maar in een mensenleven is het dat wel. Het omvat minstens twee generaties als het gaat om het doorgeven van het geloof.

We zijn vandaag in kleine kring bij elkaar met het kapittel, mijn directe voorganger Mgr. Van Luyn s.d.b., vicarissen en oud-vicarissen en de plebaan van deze kerk die hier pastorale zorg betoont aan de mensen in de stad, en u die trouw bent met uw gebed en een wereld van gebed mogelijk maakt in de eucharistische aanbidding en in uw hart.

Met ons hart mogen we verbonden zijn met de eersten die verbonden zijn met Christus. Het is allereerst het geloof geweest van Maria en Jozef, het geloof van Simeon en het geloof dat Hanna laat klinken in haar geloofsbelijdenis. We mogen aansluiten bij hun geloof.

De Schrift van vandaag noemt ons een soort familie, een familie in Christus. Daar mogen we deel van uitmaken en we mogen ervoor zorgen dat die familie van geloof ook in onze tijd zichtbaar is en het geloof kan doorgeven.

Als we vandaag gedenken dat de Heer zijn intrede deed in de tempel, mogen we Hem ook nu volgen, als zijn volk met vele geledingen en talenten, uit verschillende talen en culturen, en elkaar vinden in de boodschap van het evangelie.

Vandaag mogen we met de Wereldkerk vieren dat we rond Jezus mogen samenkomen, dat Hij degene is die vraagt om ons hart voor Hem te openen, dat Hij degene is bij wie onze gezindheid gekend is. We kunnen ons soms mooier voordoen dan we zijn en we zijn soms meer gericht op onszelf dan we durven toegeven, maar de Heer kijkt naar ons hart. En zijn gezindheid mag ook ons bezielen. Die gezindheid van Jezus vraagt om openheid, vraagt om doorleefde liefde en elkaar dragen op de weg van het geloof.

‘Omnia in Luce clarescunt’ (‘alles wordt helder in het Licht’) was de wapenspreuk van Mgr. Jansen, de eerste bisschop van Rotterdam en hij ontleende deze tekst aan de heilige Laurentius. Mogen we dat licht in ons hart sluiten om onze weg als Kerk te verlichten, want we zijn een volk van God met de Heer op weg. En we mogen vruchten voortbrengen die blijvend zijn en de liefde delen die altijd blijft, de Heer zelf is die liefde die altijd blijft. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij het 60-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 6 februari 2016

Jezus Sirach 50, 22-24; 1 Korintiërs 1, 3-9; Johannes 15, 9-17

Broeders en zusters in Christus, vandaag mogen we markeren dat het bisdom Rotterdam zestig jaar bestaat. ‘Zestig jaar, is dat de moeite waard om te vieren?’ was de eerste reactie van sommigen. ‘We hebben vijftig jaar groots gevierd. Honderd jaar zou pas wat zijn.’

Zestig jaar is een tijdsspanne die in de geschiedenis van de Kerk geen lange periode is. Toch is zestig jaar wel een hele tijd wanneer je erover nadenkt in relatie tot een mensenleven. Veel mensen bereiken de leeftijd van zestig niet door honger en dorst, oorlog en geweld. Er zijn hele streken waar nog nooit vrede is geweest gedurende zestig jaar. Zestig jaar is zelfs zoveel, dat een Eerste Wereldoorlog en een Tweede Wereldoorlog erbinnen kunnen vallen.

Elk jaar dat we van de Heer krijgen, zijn er ups en downs, kan er sprake zijn van teleurstellingen, van groot verdriet en van vreugde. Zestig jaar geleden mochten we als bisdom beginnen. In 1955 al werd door paus Pius XII bekend gemaakt dat er twee nieuwe bisdommen zouden komen in Nederland. Het noorden van het land kreeg het bisdom Groningen. En hier ontstond het bisdom Rotterdam uit het bisdom Haarlem.

In 1956, op twee februari, zijn beide bisdommen gestart. De nieuwe bisschoppen kwamen pas later. Eerst waren de bisschoppen van de oudere bisdommen Utrecht en Haarlem nog administrator van de nieuwe bisdommen. Maar in mei 1956 werden de eerste herders voor de twee nieuwe bisdommen gewijd (de wijding van Mgr. Jansen tot bisschop van Rotterdam was op 8 mei 1956).

Als ik u de indeling van het bisdom in provincies en landstreken schets, zou u de indruk kunnen krijgen dat een bisdom op de eerste plaats een territorium is dat je geografisch zo aan kunt wijzen. Maar een bisdom is niet primair een vast omschreven gebied, of een bepaalde cultuur. Het Tweede Vaticaans Concilie omschrijft een bisdom op de eerste plaats als een gedeelte van het

volk van God: ‘portio populi Dei’ (CD 10) . Het Vaticaans Concilie vermijdt daarbij het woord ‘pars’, in de zin van: een stukje.

Een bisdom is een gedeelte van het volk van God. En dat maakt een bisdom automatisch tot een netwerk van mensen die in het geloof verenigd zijn rond de ene Heer. Een netwerk dat midden in de samenleving staat en verbindingen aangaat met mensen met wie ze op mogen trekken. Paus Paulus VI heeft de Kerk wel gekarakteriseerd als een ‘netwerk van liefde’ met als opdracht om onze bijdrage te leveren aan een beschaving van liefde in de hele wereld.

Een netwerk van liefde, verbonden met Jezus die in het evangelie (Joh. 15, 9-17) tot zijn leerlingen zegt: ‘Blijft in mijn liefde.’ Nu wij vandaag zestig jaar bisdom markeren, moeten we erkennen dat je in zestig jaar ook uit de bocht vliegt, dat er dingen zijn die niet getuigen van de liefde van Christus. Hoe we met elkaar omgaan, hoe parochies soms met elkaar kunnen concurreren en ook de zonde van het seksueel misbruik van minderjarigen en onze omgang daarmee maken deel uit van onze geschiedenis.

Moeten we dan zeggen: dat netwerk van liefde is te hoog gegrepen? Als we dat zouden denken, moeten we beseffen wat Paulus zegt in de eerste lezing (1 Kor. 1, 3-9). Hij zegt: het netwerk van liefde is niet alleen van mensen, maar verbonden met Jezus Christus die ons doet standhouden tot het einde. Jezus is Gods Zoon die de liefde ten volle heeft voorgeleefd, die is gestorven aan het kruis, die opstond uit de dood en die geen verwijten maakte maar zei: ‘Vrede zij u’ (cf Joh. 20, 20).

Het netwerk van liefde wordt geïnspireerd door de heilige Geest wiens werkzaamheid zichtbaar wordt waar eensgezindheid is, waar vergeving tot stand komt, waar mensen voor elkaar kunnen buigen en elkaar kunnen dienen.

Netwerk van liefde zijn is een opdracht om steeds opnieuw ter hand te nemen als opdracht van de Heer. We zijn een bisdom naar Gods hart, naarmate het getuigenis van Christus bij ons ingang vindt (1 Kor. 1, 5-6). Als we niet kijken naar de gezindheid van zijn hart, gaan we niet zijn weg. En als we niet zijn levensweg goed in ons hart prenten en bewaren (cf Lc. 2, 51), zijn we niet in staat zijn woord te verkondigen en in zijn liefde te blijven.

We zijn als bisdom (als plaatselijke kerk rond de bisschop) niet zomaar een onderdeel van de wereldwijde Kerk van Christus, maar een gedeelte waarin alles mag gebeuren wat ons in kracht van de heilige Geest tot Kerk maakt: allereerst het vieren van de eucharistie als bron en hoogtepunt en van de andere sacramenten: liturgie. Het geloof doorgeven in verkondiging van het evangelie: kerugma, waarbij -onder meer in catechese- de voortgang van het geloof gepaard moet gaan met solidariteit tussen de generaties. En ten derde dat we als netwerk van liefde ons geloof laten blijken in daden van liefde: diaconie (cf *Deus Caritas Est* n. 23).

Dit jubileum vieren we juist in een jaar van barmhartigheid, afgekondigd door paus Franciscus. Het is een heilig jaar van barmhartigheid. Barmhartigheid betekent aan de ene kant dat we blijven vertrouwen op Gods liefde, vragen om vergeving voor wat niet goed is, voor wat zonde is. Dat we Hem toelaten in ons hart. Aan de andere kant betekent het dat we barmhartigheid tot opdracht van ons leven maken en laten zien in onze dienst aan de naaste, in daden van liefde, in werken van barmhartigheid. In het evangelie van Matteüs hoofdstuk 25 zet Jezus dat voor ons bij elkaar: Ik had dorst en je hebt Me te drinken gegeven, Ik had honger en je hebt Me te eten gegeten. Ik was naakt, Ik was dakloos en eenzaam. Heb jij je over Mij ontfermd? Jezus zet de mensen in nood niet op zichzelf, maar Hij identificeert zich ermee: je hebt Mij geholpen als je een mens in nood tegemoet treedt (cf Mt. 25, 40).

Het bisdom en de hele Kerk karakteriseren als netwerk van liefde is niet een recente uitvinding van de eerste bisschop Mgr. Jansen, maar beantwoordt aan de opdracht van Christus zelf aan zijn Kerk. En vele heiligen zijn ons op die weg met deze roeping voorgegaan. De heilige Laurentius was een diaken uit de derde eeuw in Rome (225-258), die de mensen steunde waar hij kon. En toen de keizer alle schatten van de Kerk wilde innemen, en dat waren toen nog niet eens kerkgebouwen want die hadden de christenen nog niet, meldde Laurentius zich niet met de rijkdommen, maar met de mensen die het moeilijk hadden. En hij zei: 'Zie hier de schatten van de Kerk.' Bij die schatten gaat het dus niet om de bankrekening of om de waskaarsen waar de keizer zo dol op was, maar om mensen, die beeld van God zijn. Jezus die ons naar het hart kijkt, vraagt ook ons om naar het hart van mensen te zien. Zo blijven we Laurentius vereren en zijn getuigenis gedenken.

En wat dacht u van de heilige Elisabeth (1207-1231) die erop uittrok om mensen brood te geven en om de zieken te helpen. Ze was van adel en werd geacht dat niet te doen, maar ze ging weg uit haar burcht en hielp de mensen in nood. En zo was zij een gelaat van Gods barmhartigheid. En denk aan de zalige moeder Teresa (1910-1997), van wie een beeld hier in de kerk staat. Zij zag mensen die omvielen van ellende en in de goot lagen, ze zag hen naar het hart. En ook in onze stad Rotterdam mogen we zusters van moeder Teresa hebben die de barmhartigheid waarmaken in onze dagen.

Een netwerk van liefde en bouwen aan een beschaving van liefde. Wat zouden we nog meer kunnen doen in liefde en barmhartigheid? Het is een goed moment, zestig jaar bisdom, om ons af te vragen: is het getuigenis van Christus, is zijn liefde voldoende in ons hart neergedaald? En dan moeten we zeggen, en dan antwoord ik gemakshalve voor ons allemaal: dat zou beter kunnen. We hebben barmhartigheid nodig en mogen de barmhartige liefde van God doorgeven. We mogen in deze stad en elders bijdragen aan een beschaving van liefde, bijdragen aan een gemeenschap die opbouwt in plaats van afbreekt. Het is duidelijk dat het Rijk van God en ook een bisdom niet op de landkaart te vinden zijn, want het begint in de harten van de mensen.

Ik bid dat we dit jubileum vandaag vieren in het besef dat Gods barmhartigheid ons begeleidt en mogen we zijn opdracht aanvaarden van bekommernis, ontferming en barmhartigheid. Daar hebben we onze handen aan vol, maar dat kan pas als ons hart ervan vervuld is. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis in het heilig jaar van de barmhartigheid, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 23 maart 2016

Jesaja 61, 1-3a, 6a, 8b-9; Apokalyps 1, 5-8; Lucas 4, 16-21

Broeders en zusters in Christus, we mogen vandaag samen als bisdom Rotterdam de chrismamis vieren en velen luisteren via de radio met ons mee. De chrismamis vieren we in het jaar van barmhartigheid. Aan de vooravond van het triduum van Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Pasen, mogen we beseffen dat we verzameld zijn rond Jezus, Hij die zijn leven geeft (Joh. 19, 30) maar die daarvoor eerst nog aan de leerlingen laat zien wat het betekent dienstbaar te zijn en hun de voeten wast (Joh. 13, 5) en die later zijn vrede schenkt (Joh. 20, 26). Deze Heer is het gelaat van de barmhartigheid van de Vader, zegt paus Franciscus.

De leerlingen van Jezus mochten Hem zien en horen. Ze mochten Hem aanraken, met Hem meetrekken en van Hem leren. Wij, op dit moment verzameld rond Jezus, kunnen Hem na zijn kruisdood en verrijzenis niet zien zoals destijds, niet aanraken zoals de leerlingen, maar we kunnen nog steeds van Hem leren en naar Hem luisteren, als Hij tot ons spreekt in het woord van de Schrift, en gesterkt en gevoed worden, we mogen Hem ontvangen in het sacrament van de eucharistie. Zo dicht komt Hij bij ons, net zo dicht als bij de leerlingen destijds, want in de eucharistie komt Hij als onze gastheer en ons voedsel, de Heer die het gelaat is van Gods barmhartigheid.

Vandaag mogen we de oliën zegenen en het chrisma wijden dat gebruikt wordt voor de viering van de sacramenten. Ook vandaag zijn er hier in de kerk tientallen mensen die zich voorbereiden op de doop en die zich nu geloofsleerlingen mogen noemen. Anderen zullen olie voor de ziekenzalving meenemen naar huis. En weer anderen zijn in afwachting van het vormsel of van de priesterwijding.

Vandaag mogen we samenkomen rond de Heer die het gezicht is van Gods barmhartigheid. Die we niet kunnen zien, maar die ons aanraakt in de sacramenten en die aanspreekt in zijn woord, in kracht van de heilige Geest.

De Heer die barmhartigheid is, is het fundament van de Kerk. Als we zijn netwerk van liefde zijn, en dat mogen we steeds méér zijn, mogen we beseffen dat Jezus het fundament is. Hij leeft en Hij is bij ons. In de tweede lezing staat dat Hij ons verlost heeft, ons zozeer heeft liefgehad dat Hij ons van de zonde heeft verlost (Apok. 1, 5b). Een grote daad van Gods barmhartigheid.

En omdat we een netwerk mogen zijn van verlostes mensen, van gedoopten die gevoed worden door de sacramenten en geraakt worden door Jezus in zijn woord, mogen we de vraag stellen vanavond: hoe kunnen we dat netwerk van liefde onderhouden? Hier, of als we thuis zijn in onze parochies en verder in ons dagelijks leven, verbonden met christenen overal ter wereld, met vele bisdommen waar de oliewijding wordt gevierd, met mensen die het paasfeest zullen uitjubelen in hele verschillende omstandigheden. Mensen in gebieden waar oorlog is, mensen die op de vlucht zijn, mensen in gebieden waar onzekerheid heerst, of zonder water en voedsel. Zijn we in staat als netwerk van liefde ook hen vast te houden? Dat is misschien juist vanavond wel een belangrijke vraag. Als we de Heer ontvangen in het sacrament en geroepen zijn om zijn netwerk van liefde te zijn, wat doen we er dan aan om daar verder in te groeien en het zichtbaar en werkzaam te maken?

Hoe kunnen we dat netwerk van liefde blijven? Het is belangrijk om gevoed te worden door zijn woord en sacrament. We kunnen zijn netwerk niet zijn als we Jezus niet steeds opnieuw opzoeken en ontvangen in ons hart. Soms wordt wel gezegd dat je zou kunnen geloven zonder naar de kerk te gaan of in de bijbel te lezen. Maar je zult Hem steeds moeten willen ontmoeten, naar Hem moeten willen luisteren en je door Hem laten leiden. Dat doen we met het vieren van de eucharistie, en door bewust open te staan voor de heilige Geest, want reken maar niet dat we op eigen kracht staande kunnen blijven. Het recente onderzoek 'God in Nederland' doet ons afvragen: als het geloof dan bij veel mensen verdampt: Is het wel een netwerk dat draagkracht en spankracht heeft? Is het een netwerk dat anderen uitnodigt? Het maakt verschil of je een netwerk bent van mensen die elkaar vasthouden, of dat het is als stoffig spinrag dat wappert in tocht en wind. Dat laatste had paus Paulus VI niet voor ogen toen hij het had over de Kerk als netwerk van liefde! We hebben het nodig om niet in iets te geloven, maar in Iemand, niet soms met het geloof bezig te zijn, maar zodanig te geloven dat het al ons denken en doen verdiept en inspireert.

En als we dan zo een netwerk van liefde proberen te zijn, mogen we vanavond aan de priesters vragen bij de hernieuwing van hun beloften om ons voor te gaan op die weg met de verkondiging, met het vieren van de sacramenten en met het leiding geven aan de gemeenschap, want zij hebben een grote taak in het vitaal houden van het netwerk van liefde.

Spankracht hebben en werkelijk ook een teken in de wereld zijn, dat is wat ons gevraagd wordt. Het Tweede Vaticaans Concilie, noemt de Kerk een instrument in Gods hand om mensen te inspireren en de liefde aan te wakkeren tot eenheid en samenhang en te bouwen in onze wereld aan een beschaving van liefde. Hebben we dat netwerk van liefde goed uitgebouwd? Dan gaat het er niet om dat we het aantal parochies op ons netvlies hebben, de kerncijfers en de financiën precies kennen. Maar veeleer: houden we elkaar zo vast dat we een netwerk zijn, waardoor we meer kunnen doen dan we nu doen? Is er solidariteit tussen parochies of zijn we op weg louter met ons eigen plan? Willen we alleen bezig zijn met successen, of hebben we ook oog voor problemen en moeilijkheden? Kunnen we elkaar dragen zoals Jezus ons draagt? Kunnen we elkaar helpen om Gods instrument te zijn met onze gaven en talenten?

Broeders en zusters, we zijn met alle geledingen van Gods Kerk bijeen vanavond. We zijn een internationale kerk. Minstens twintig procent van de gelovigen in ons bisdom heeft een andere taal als eerste taal, een ander land als geboorteland, een andere cultuur waarin het geloof geworteld mag zijn. Het is geweldig dat de Heer zijn blijde boodschap aan alle mensen richt en zijn liefde voor alle mensen bestemd heeft, en dat een beschaving van liefde wordt opgebouwd door mensen van alle talen en tongen tezamen.

Ik wil u vragen te bidden om spankracht en draagkracht voor het netwerk van liefde en om uw eigen bijdrage en aandeel, en ik wil u vragen om in uw hart ruimte te bewaren voor de noden van medegelovigen en anderen elders ter wereld. We zien zoveel geweld, het schreeuwt in de kranten en spettert van onze schermen, zoals deze week nog bij de vreselijke aanslagen in Brussel. Zijn we dan nog steeds in staat tot solidariteit en bereid om te getuigen van ons geloof?

De Heer die verrezen is, gaat ons voor op de weg die verder reikt dan wij ons voor kunnen stellen, die verder gaat dan wij alleen kunnen gaan. Hij voedt ons en sterkt ons, en Hij vraagt om ons hart te openen en ons met elkaar te verbinden door zijn liefde en barmhartigheid. Amen.

DECREET

SAMENVOEGING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLINGEN VAN DE VOORMALIGE PAROCHIES H. JACOBUS DE MEERDERE, H. ANTONIUS ABT, ST. AGNES, H. IGNATIUS, H. DRIEKONINGEN EN H. WILLIBRORD TE DEN HAAG EN OPRICHTING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLING VAN DE PAROCHIE MARIA STERRE DER ZEE

Gezien,

het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 28 december 2015 is gedaan door de PCI-en van de voormalige parochies H. Jacobus de Meerdere, H. Antonius Abt, St. Agnes, H. Ignatius, H. Driekoningen en H. Willibrord te Den Haag, en op grond van mijn bevoegdheid daartoe zoals bepaald in canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC),

Bepaal ik het volgende,

1. Met ingang van 1 januari 2016 voeg ik samen de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies H. Jacobus de Meerdere, H. Antonius Abt, St. Agnes, H. Ignatius, H. Driekoningen en H. Willibrord te Den Haag en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling van de parochie Maria Sterre der Zee krijgt.
2. Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met ingang van 1 januari 2016 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen.
3. Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.

4. Het nieuwe PCI-bestuur bestaat uit vijf personen, te weten de heer A.A. van der Pluym (voorzitter), de heer W.J. Verhaar (secretaris), de heer M.H.M.G. Redegeld (penningmeester), de heer Y.T.J.C. Fonk (lid) en de heer A.W.M. van der Klaauw (lid).
5. Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.
6. Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.
7. Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 14 januari 2016.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 14 januari 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

DECREET

OPRICHTING VAN DE PERSONELE PAROCHIE H. JOHANNES PAULUS II TE DEN HAAG VOOR POOLSSPREKENDE KATHOLIEKEN

Gezien,

het feit dat het bestuur van de Poolssprekende parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee te Rotterdam aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om in het bisdom Rotterdam te Den Haag een tweede personele parochie voor Poolssprekende katholieken op te richten;

Overwegende,

dat op 1 januari 1996 de eerste personele parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee voor Poolssprekende katholieken in het bisdom Rotterdam werd opgericht;

dat het aantal Poolssprekende katholieken in het bisdom Rotterdam zodanig is toegenomen dat op meerdere plaatsen in het bisdom eucharistievieringen in de Poolse taal gehouden moeten worden en pastorale zorg nodig is;

dat de priesterlijke bediening ten behoeve van de zielzorg in de Poolse taal is toevertrouwd aan een priester van de religieuze congregatie “Societas Christi pro emigrantibus polonis” en dat deze congregatie een tweede priester voor de zielzorg beschikbaar kan stellen;

dat het aanvragende bestuur van de personele parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee aan ondergetekende bevestigd heeft dat de geloofsgemeenschap van de aanwezige Poolssprekende katholieken in het bisdom in staat zal zijn een tweede priester te onderhouden;

dat het aanvragende bestuur van de personele parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee aan ondergetekende bevestigd heeft het vaste vertrouwen te hebben dat de geloofsgemeenschap van de aanwezige Poolssprekende katholieken in het bisdom in staat zal zijn een tweede personele parochie financieel op te bouwen en te beheren;

dat voorsnog de tweede personele parochie geen eigen kerkgebouw zal bezitten maar gebruik zal maken van een kerkgebouw dat thans het bezit is van een bestaande territoriale parochie en dat daartoe afspraken zijn gemaakt voor bepaalde tijd;

dat het nodig is om het werkgebied van de bestaande en de op te richten parochie voor Poolssprekende katholieken in het licht van de nieuwe situatie te bepalen;

dat een bepaalde periode nodig is om de tweede parochie ten behoeve van de Poolssprekende katholieken in het bisdom bestuurlijk en pastoraal nader in te richten;

dat de leden van het kathedraal kapittel en de leden van de diocesane priester raad schriftelijk zijn gehoord en om advies zijn gevraagd;

dat de bisschop bevoegd is een nieuwe parochie op te richten (CIC canon 515. 2);

Besluit,

- dat met ingang van 28 februari 2016 te Den Haag de nieuwe personele parochie H. Johannes Paulus II wordt opgericht ten behoeve van de in het gebied van het vicariaat Den Haag woonachtige en verblijvende Poolssprekende katholieken, dat het werkgebied van de personele parochie H. Johannes Paulus II overeenkomt met het gebied van het vicariaat Den Haag, dat voorlopig als parochiekerk wordt aangewezen de kerk H. Teresia van Avila, Westeinde 12A in Den Haag, dat deze parochie vooralsnog een quasi-parochie zal zijn (CIC 516. 1).

- en dat met ingang van 28 februari 2016 het werkgebied van de bestaande parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee te Rotterdam wordt gewijzigd en voortaan overeenkomt met het gebied van het vicariaat Rotterdam, ten behoeve van de in het gebied van het vicariaat Rotterdam woonachtige en verblijvende Poolssprekende katholieken terwijl de H. Willibrorduskerk, Beukelsdijk 177 te Rotterdam, de parochiekerk is;

- dat de leden van het bestuur van de parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee tevens als parochiebestuur zullen fungeren van de tweede parochie H. Johannes Paulus II, maximaal voor de duur van twee jaar;

- en dat gedurende een periode van drie jaar ondergetekende jaarlijks met het bestuur c.q. de besturen van de beide parochies een evaluatie zal houden;

En bepaalt,

dat dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Poolssprekende parochies.

Binnen de peremptoire termijn van 10 nuttige dagen na de betekening van dit decreet kan overeenkomstig CIC canon 1734 par. 1 en 2 aan ondergetekende een verzoek tot verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum van de betekening van dit decreet bepaal ik 28 februari 2016.

Rotterdam, 26 februari 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

DECREET

SAMENVOEGING VAN DE PCI-EN VAN DE VOORMALIGE PAROCHIES DE GOEDE HERDER TE REEUWIJK, H. JOHANNES DE DOPER TE BOSKOOP, SINT VICTOR TE WADDINXVEEN, H. ANTONIUS VAN PADUA TE GOUDA, ST. JOHANNES' ONTHOOFDING TE MOORDRECHT EN ST. WILLIBRORDUS TE BODEGRAVEN EN OPRICHTING VAN DE PAROCHIËLE CARITASINSTELLING VAN DE PAROCHIE ST. JAN DE DOPER

Gezien,

het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 9 juni 2015 is gedaan door de PCI-en van de voormalige parochies De Goede Herder te Reeuwijk, H. Johannes de Doper te Boskoop, Sint Victor te Waddinxveen, H. Antonius van Padua te Gouda, St. Johannes' Onthoofding te Moordrecht en St. Willibrordus te Bodegraven, en op grond van mijn bevoegdheid daartoe zoals bepaald in canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC),

Bepaal ik het volgende,

1. Met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2015 voeg ik samen de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies De Goede Herder te Reeuwijk, H. Johannes de Doper te Boskoop, Sint Victor te Waddinxveen, H. Antonius van Padua te Gouda, St. Johannes' Onthoofding te Moordrecht en St. Willibrordus te Bodegraven en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling van de parochie St. Jan de Doper krijgt.
2. Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met ingang van 1 januari 2015 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen.

3. Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.
4. Het nieuwe PCI-bestuur bestaat uit zes personen, te weten mevrouw J.G.M. Wijering (voorzitter), de heer P.W.C.M. van Vroonhoven (secretaris), de heer J.M. Kromwijk (penningmeester), de heer M.J.M. Helmes (lid), de heer P. van Zoest (lid) en de heer J.J. de Kooter (lid).
5. Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.
6. Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.
7. Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 4 maart 2016.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 4 maart 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

DECREET

SAMENVOEGING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLINGEN VAN DE VOORMALIGE PAROCHIES MARIA TEN HEMELOPNEMING TE VIANEN EN HH. PETRUS EN PAULUS TE EVERDINGEN EN OPRICHTING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLING VAN DE PAROCHIE HEILIGE DRIE-EENHEID (TE EVERDINGEN, VIANEN EN LEERDAM)

Gezien,

het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 4 november 2015 is gedaan door de PCI-en van de parochie Heilige Drie-eenheid, en op grond van mijn bevoegdheid daartoe zoals bepaald in canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC),

Bepaal ik het volgende:

1. Met ingang van 1 juni 2016 voeg ik samen de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies Maria ten Hemelopneming te Vianen en HH. Petrus en Paulus te Everdingen en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling van de parochie Heilige Drie-eenheid krijgt (te Everdingen, Vianen en Leerdam).
2. Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met ingang van 1 juni 2016 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen.
3. Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.

4. Het nieuwe PCI-bestuur bestaat uit vijf personen, te weten de heer G.M. van der Helm (voorzitter), mevr. M.M.A. Camp (secretaris), de heer F.J.A.M. Pigmans (penningmeester), mevr. M.Th.J.L. Beerepoot (lid) en mevr. M.S.J. Temme (lid).
5. Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.
6. Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.
7. Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 15 maart 2016.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 15 maart 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

JAAROVERZICHT

pastorale personeelsmutaties 2015

Wijdingen

Er waren twee wijdingen tot priester:

G.A.C. (Bertran) van Paassen (30 mei 2015)

Broeder Kornelius-Maria Melter CSJ (24 oktober 2015)

B. (Boris) Plavčić (8 november 2015)

Er was één wijding tot permanent diaken:

F.A. (Frank) Steijger (30 mei 2015)

Eerste benoemingen en aanstellingen

Regulieren:

M.R. Lobo s.v.d. (1 januari 2015)

J. Asa s.v.d. (14 januari 2015)

R.C. Anyaeze c.s.s.p. (1 november 2015)

Pastoraal werkers:

Mw. E.M. Geelen (1 januari 2015)

Drs. J.A.H. van Wijk (1 februari 2015)

W.B. Mudde MA (13 april 2015)

Emeritaat en pensioen

Pastoraal werkers (pensioen):

W.P.J. van Paassen (30 juni 2015)

Mw. drs. A.Th.M. Beenakker-Voorn (25 augustus 2015)

Overleden

Bisdompriesters:

Theodorus Petrus Gerardus Kloosterman (7 februari 2015)

Johannes Franciscus Marie Herrewijn (10 februari 2015)

Henricus Maria de Blécourt (13 februari 2015)

Cornelis Joseph van der Voort (27 mei 2015)

Frans Joseph Wüst (6 september 2015)

Diaken:

Fredericus Antonius Johannes Aarts (11 mei 2015)

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 januari 2016

Dr A.J.M. van der Helm, benoeming tot administrator van de parochie De Verrezen Christus te Voorburg.

J.A. van der Bie, eervol ontslag als pastoor van de parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden en benoeming tot pastoor van de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer.

Dr H.C. Flohr, eervol ontslag als pastoor uit de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer en benoeming tot pastoor van de parochie Sint Christoffel te Rotterdam-Alexander, Capelle- en Krimpen aan den IJssel, Lekkerkerk en Nieuwerkerk aan den IJssel.

Drs W.T.M. Bekedam s.c.j., benoeming tot pastor in de parochie Sint Christoffel te Rotterdam-Alexander, Capelle- en Krimpen aan den IJssel, Lekkerkerk en Nieuwerkerk aan den IJssel.

Drs ir H.J. Berbée, benoeming tot diaken van de parochie Sint Christoffel te Rotterdam-Alexander, Capelle- en Krimpen aan den IJssel, Lekkerkerk en Nieuwerkerk aan den IJssel.

Drs M.J.A. Schoonenberg-Kolk, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie Sint Christoffel te Rotterdam-Alexander, Capelle- en Krimpen aan den IJssel, Lekkerkerk en Nieuwerkerk aan den IJssel.

M.J.S. Heikens MEd., eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie De Goede Herder te Schiedam e.o.

A.J. van Deelen, eervol ontslag als administrator van de parochie De Verrezen Christus te Voorburg.

M.J. van den Berg, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in verpleeghuis Laurens, locatie Antonius IJsselmonde te Rotterdam.

M.M. Meeussen, benoeming tot secretaris Bestuur Apostolaat ter Zee Stella Maris voor een eerste periode van vier jaar.

Drs A.A.J.J. van Wersch, benoeming tot penningmeester Bestuur Apostolaat ter Zee Stella Maria voor een eerste periode van vier jaar.

Drs A.A.M. Brok, benoeming tot lid van de REA voor een eerste periode van vijf jaar.

Drs P.A.A. Schuurmans, eervol ontslag als bisschoppelijk gedelegeerde voor de permanent diakens in opleiding.

Drs W.P.L. Broeders, benoeming tot bisschoppelijk gedelegeerde voor de permanent diakens in opleiding.

Drs H.M.W. Egging, benoeming voor een periode van drie jaar tot bisschoppelijk vicaris voor het vicariaat Rotterdam.

F.I.M. van Zoelen RA, benoeming voor een nieuwe periode van vier jaar tot lid van DePaGeZo.

H.N. Hoefnagel eervol ontslag als voorzitter van de Katholieke Gemeenschap van de Byzantijnse Ritus Rotterdam/Delft.

B.A.D. van den Brom, benoeming voor een periode van vier jaar tot voorzitter van de Katholieke Gemeenschap van de Byzantijnse Ritus Rotterdam/Delft.

E. Goethals, benoeming voor vier jaar tot lid van het bestuur van de Gemeenschap van de Gedaanteverandering van de Heer.

M.M.C. Olfers, eervol ontslag als penningmeester en lid van het bestuur van de Gemeenschap van de Gedaanteverandering van de Heer.

H.A.M. Catto, eervol ontslag als voorzitter van het bestuur van de Gemeenschap van de Gedaanteverandering van de Heer en gelijktijdig benoeming tot penningmeester van voornoemd bestuur voor een periode van vier jaar.

11 januari 2016

K.E. Deku s.v.d., benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

25 januari 2016

C.M.T.M. van der Zwaan-Arends, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus te Langeraar.

1 februari 2016

J.G.P.H. Biemans, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in GGZ Rivierduinen, locatie Noordwijkerhout.

Drs E.M. Stalmeier, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in verpleeghuis De Riethoek te Gouda en benoeming in deeltijd tot studiebegeleider van Vronesteyn, ten behoeve van de priester- en diakenstudenten van het bisdom.

M.Th.J. Straathof, benoeming tot lid van het curatorium van Vronesteyn voor een eerste periode van vier jaar.

R.J.W. Franken, benoeming tot spiritueel van Vronesteyn en eervol ontslag lid van het curatorium van Vronesteyn.

J.C.M. Steenvoorden, benoeming voor een tweede termijn van acht jaar tot lid van het Kathedraal Kapittel.

C.G.M.M. Dernee, benoeming voor een tweede termijn van acht jaar tot lid van het Kathedraal Kapittel.

H.C. Flohr, benoeming voor een derde termijn van acht jaar tot lid van het Kathedraal Kapittel.

M.J. Thomassen c.p., eervol ontslag als lid van het Kathedraal Kapittel.

B.A. Meulenbroek, herbenoeming tot lid van het Diocesaan Bureau voor Geschillen voor een nieuwe periode van vijf jaar.

C.C.M. Luiten, herbenoeming tot secretaris van het Diocesaan Bureau voor Geschillen voor een nieuwe periode van vijf jaar.

28 februari 2016

S. Trypuc S.Chr., benoeming tot pastoor van de parochie H. Johannes Paulus II te Den Haag (Poolssprekende parochie), eervol ontslag als pastoor van de parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee te Rotterdam.

L. Tokarzewski S.Chr., benoeming tot pastoor van de parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee te Rotterdam.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 29 maart 2016 (2016-1)

Inhoudelijk gesprek: Jaar van de Barmhartigheid

Naar aanleiding van het heilig Jaar van de Barmhartigheid spreekt de prieterraad over het sacrament van boete en verzoening. Mgr. van den Hende leidt het agendapunt in en wijst op de twee aspecten die verbonden zijn aan het Jaar van Barmhartigheid: vergeving en het doen van liefde in werken van barmhartigheid. Er komt meer aandacht voor het sacrament van boete en verzoening, soms met een zekere aarzeling, maar er wordt in toenemende mate gebruik van gemaakt en er is aandacht voor vergeving. Hoe kan dat gestimuleerd en vorm gegeven worden?

De prieterraad wisselt uit over de avond van de barmhartigheid op weg naar de Wereldjongerendagen in Madrid. Dit was een laagdrempelige viering, met veel muziek, op de manier van Taizé, met lezing, uitleg, gebeden en uitstalling. Halverwege de avond was er gelegenheid om deel te nemen aan het sacrament van de biecht. Veel jongeren maakten hier gebruik van en er was feedback van mensen in de viering zelf. Het was een goede ervaring. De hele dag stond in het teken van het sacrament. Het thema was Jacob (en de verzoening met je broer), als voorbereiding op de viering die als thema 'de verloren zoon' had. Naar aanleiding van de Wereldjongerendagen (Madrid) wordt opgemerkt dat de helft van de groep gebruikmaakte van de mogelijkheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Een groot deel van de groep bestond uit jongeren die gewend zijn aan deze traditie. Ook binnen de groep jongeren is derhalve sprake van verschillende niveaus.

In de federatie HH. Franciscus en Clara is op 13 maart jl. een avond van barmhartigheid georganiseerd. Deze trok niet alleen jonge mensen. Het is een goed model viering, waar ook daadwerkelijk vraag naar is. Op de zondag voor Palmzondag is er ruimte voor de boeteritus in de viering. Dat wordt goed ontvangen, maar leidt veelal niet tot de vraag om het sacrament.

Bij gelegenheid van de Palmzondagviering voor jongeren was eveneens een grote groep jongeren die het sacrament van boete en verzoening wilde ontvangen. Dat was eveneens het geval bij het jongerenprogramma van de

Stille Omgang. In de H. Jacobus de Meerdere te Den Haag komen dagelijks enkele mensen biechten. Ook buiten de biechtstoel is er gelegenheid om het sacrament te ontvangen, bijvoorbeeld na een boeteviering. In de Maria van Jesse in Delft wordt elke zondagavond voor de avondmis gedurende een uur de gelegenheid gegeven om te biechten. Het gaat lopen als je het zichtbaar en consequent aanbiedt. Het is belangrijk dat je er als priester altijd zelf bent. Dat de Maria van Jesse in het centrum van Delft ligt, maakt het wel gemakkelijker. In de periferie en in kleinere plaatsen is het meer ingewikkeld om vorm te geven op deze manier.

Vaste tijden en speciale vieringen keren als rode draad in het gesprek van de priesterraad terug.

Goed gewetensonderzoek is essentieel, zonder moralistisch te worden. Er is behoefte aan goed materiaal hieromtrent, bijvoorbeeld aan de hand van de zondagen van de Advent, de tien geboden of de acht zaligsprekingen. Het vergt tijd en zorg om het sacrament onder de aandacht van mensen te brengen en te houden. De boeteviering heeft veelal de biechtpraktijk overgenomen. Het is daarom aan te raden om te starten met de eigen biechtpraktijk. In de praktijk blijkt dat gelegenheid tot het sacrament van boete en verzoening beter werkt na een gewone avondmis dan na een boeteviering, die minder rust en privacy biedt. Het sacrament kan ook worden aangeboden tijdens de boeteviering. In Dordrecht is dat mogelijk door de aanwezigheid van de zusters, die de boeteviering - een viering van woord en gebed - organiseren met uitstelling. Het is uitnodigend van karakter en maakt mensen ontvankelijk. Het wordt als het ware een viering van barmhartigheid: een viering van woord en gebed rond het sacrament en het wordt niet als storend ervaren. In plaats van de zusters kunnen ook gebedsleiders en andere vrijwilligers worden gevraagd.

Parochies hebben extra aandacht voor het sacrament van boete en verzoening. Gesignaleerd wordt dat het met name katholieken met een migrantenachtergrond komen biechten. De biechtpraktijk is destijds in snel tempo verdwenen, maar er is nu een groeiende belangstelling. Het is overigens niet gemakkelijk om boetevieringen in het liturgische schema te houden. Het moet goed worden georganiseerd. Er moet geen spitsuur gecreëerd worden. Het is verstandig om sterke zaken te combineren en niet op alle locaties ook alles aan te bieden. Mensen gaan weliswaar niet gemakkelijk naar een andere locatie, maar dat is ook een kwestie van volhouden.

Veel mensen hebben gebroken met de biechtpraktijk. Is het Jaar van Barmhartigheid een kans om de barmhartigheid van God te belichten? Meer dan rechter is God geneesheer. Er kan aandacht zijn voor dit Godsbeeld in catechese en verkondiging. Een voorbeeld dat wordt genoemd is de boeteviering voor de eerste heilige communie of het vormsel. Kinderen schrijven op wat ze kwijt willen en mogen dat in het vuur werpen. Ook dat is een vorm van aandacht voor het sacrament van boete en verzoening.

Huwelijk en Gezin

Tjeerd Visser geeft een toelichting. Het gesprek in de priester raad over huwelijk en gezin en de bisschoppensynode over dit onderwerp, met name het verslag van de eerste synode, zijn aanleiding voor meer consistente aandacht voor huwelijk en gezin. Een vijftal mensen onder leiding van Tjeerd Visser komt bij elkaar als denktank en mogelijk op termijn als diocesane werkgroep huwelijk en gezin. Er zijn veel aandachtspunten geformuleerd in de eerste bisschoppensynode. Twee punten zijn erg belangrijk voor het bisdom Rotterdam: de aandacht voor de huwelijksvoorbereiding en de aandacht voor huwelijksbegeleiding c.q. de begeleiding van jonge gezinnen. Hier kan nog meer structureel aandacht aan worden gegeven bijvoorbeeld door per vicariaat een pre-marriage course aan te bieden op katholieke leest geschikt en zo stellen bij elkaar te brengen. Er is veel materiaal en ervaring beschikbaar, waarvan gebruik gemaakt kan worden. Het is ook mogelijk om aandacht te besteden aan stellen die geen kinderen kunnen krijgen. Kortom, er zijn veel initiatieven die ontplooid zouden kunnen worden, maar het is verstandig om voorzichtig te beginnen. Er mag worden gevraagd om gebed voor gehuwden en gezinnen. Op 11 juni is een informatiebijeenkomst voorzien voor het hele bisdom voor vrijwilligers en pastorale beroepskrachten. Bij de uitnodiging wordt een korte vragenlijst toegevoegd, zodat de denktank goed zicht krijgt op de situatie in de parochies.

Verschillende leden van de priester raad noemen Marriage Encounter. Hier kan inderdaad gebruik van worden gemaakt, maar het moet niet concurreren met de eigen initiatieven. Er zal naar worden gevraagd bij de vragenlijst. Deze cursus is bestemd voor mensen die vijf jaar of langer getrouwd zijn. De priester raad wisselt uit over de vraag hoe je deelnemers kunt werven voor deze cursussen. Mogelijk kunnen mensen die een huwelijksjubileum vieren uit worden genodigd. Maar zeker ook jonge mensen behoren

tot de doelgroep. Een open uitnodiging is belangrijk. Het gesprek moet gaan over zaken die jonge mensen belangrijk vinden. Gesignaleerd wordt dat voorheen pastorale beroepskrachten liever zelf de begeleiding deden van de huwelijken die door hen ingezegend werden. Voorts is een aandachtspunt dat de professionele begeleiding helder moet zijn voor de cursus begint. Dit punt wordt meegenomen op de bijeenkomst in juni.

NECROLOGIE

Wilhelmus Jacobus Kleijn

geboren op 18 juni 1931 te Rotterdam en priester gewijd op 26 mei 1956.

Pastoor Kleijn werd na zijn wijding kapelaan benoemd in de parochie H. Martinus te Hillegom (1956) en de parochie St. Joannes de Doper in Pijnacker (1957). In 1958 volgde zijn benoeming tot leraar aan het klein seminarie Hageveld te Heemstede. In 1961 werd hij benoemd tot leraar aan het klein seminarie Leeuwenhorst te Noordwijkerhout en tot prefect over de midden afdeling van de studenten. In 1972 werd hem uit die functie eervol decharge verleend en werd hij benoemd tot pastoor van de parochie St. Victor te Noordwijkerhout. In 1978 volgde zijn benoeming tot pastoor van de parochie St. Jeroen te Noordwijk-Binnen; een benoeming die in 1992 werd aangevuld met zijn benoeming tot pastoor van de parochie Maria ter Zee te Noordwijk-Zee. Uit beide opdrachten kreeg pastoor Kleijn op eigen verzoek op 1 oktober 1997 eervol ontslag. Hem werd daarmee tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening verleend.

Pastoor Wim Kleijn heeft zich bijna zestig jaar als priester ingezet voor het bisdom Rotterdam. Voor zijn inzet en enthousiasme zijn wij hem veel dank verschuldigd.

Veel dank aan woonzorgcentrum Jeroen in Noordwijk voor de aan pastoor Kleijn bestede zorg en de trouwe kring van mensen om hem heen.

Pastoor Kleijn was een man met talenten, gezegend met een melodieuze stem en een bijzondere gave het Woord te verkondigen. Hij vervulde zijn priesterambt vanuit trouw aan de Kerk en liefde voor de mensen die aan zijn zorg waren toevertrouwd. Veel heeft hij ook betekend voor zijn projecten in India, Sri Lanka en Honduras. Onvermoeibaar was hij in zijn engagement.

Op donderdag 3 maart 2016 is hij, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

Antonius Daniël Bernardus Kortmann

geboren op 10 februari 1931 te Boskoop en priester gewijd op 11 juni 1960.

Pastoor Kortmann was na zijn wijding achtereenvolgens kapelaan in de parochie H. Andreas te Kwintsheul (1960), kapelaan in de parochie HH. Petrus en Paulus te Maassluis (1962), kapelaan in de parochie Christus Koning te Rotterdam (1965) en vanaf 1973 pastoor in de parochie St. Jan de Doper in Wateringen. Op 24 juni 1999 - feestdag van St. Jan de Doper - ging hij met emeritaat en werd hem eervol ontslag verleend uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

In zijn pastorale arbeid heeft pastoor Kortmann veel mensen geholpen om hun weg door het leven te vinden, door gesprekken, door medeleven en door de viering van de sacramenten en de prediking in woord en daad. Het was voor hem belangrijk God op een eigentijdse manier ter sprake te brengen en daarbij zoveel mogelijk mensen te betrekken. Hij heeft daarbij veel kunnen geven en veel mogen ontvangen.

Als emeritus bleef hij priesterlijke assistentie verlenen. In 2002 werd hij door de bisschop benoemd tot lid van de bezoekgroep die namens de bisschop het contact onderhoudt met de zieke collega's en de collega's die met emeritaat zijn. De pastorale aandacht die pastoor Kortmann altijd had voor de parochianen die aan zijn zorgen waren toevertrouwd, werd ook zichtbaar in de collegiale band. Hij bleef dat doen tot zijn eigen gezondheid het niet meer toeliet. Die kwetsbare gezondheid dwong hem uiteindelijk om zijn geliefde Wateringen te verlaten en naar Voorhout te verhuizen. Het was een stap die hij heel moeilijk vond, maar die hij tegelijkertijd in geloof en vertrouwen op de Heer heeft gezet.

Antoon Kortmann was een pelgrim in hart en ziel. Zijn ervaringen, opgedaan tijdens de pelgrimstocht naar Santiago de Compostella, kregen hun weerslag in het boekje "... Omdat wij hier pelgrims zijn!" Het was een lang gekoesterde droom van hem om deze voettocht in etappes te maken en hij beschouwde het als een bekroning om die pelgrimstocht te voltooien. In zijn tuin stond een beeld van de pelgrim, door hemzelf gemaakt van afval van de restauratie van het kerkdak. Zijn pelgrimsreis te midden van ons is nu ten einde. Moge God Zijn trouwe dienaar opnemen in Zijn huis van eeuwig leven.

Op 24 maart 2016 is hij, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 61 januari-maart 2016 Nummer 1

PAROCHIES KUNNEN GRATIS VOG AANVRAGEN VIA SRKK, 20 januari 2016	1
NEDERLANDSE BISSCHOPPEN BEGINNEN VIDEOKANAAL 'KATHOLIEK LEVEN', 24 januari 2016	6
KARDINAAL EIJK GEEN KANDIDAAT VOORZITTERSCHAP NEDERLANDSE BISSCHOPPENCONFERENTIE, 27 januari 2016	9
RAPPORTAGE OVER KLACHTEN EN TOEGEKENDE COMPENSATIES, MEDIATIONS EN SCHIKKINGEN, 19 maart 2016	10
KAPITTELMIS 2 FEBRUARI VOORAFGAAND AAN DIOCESANE VIERING 6 FEBRUARI, 2 februari 2016.....	11
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de kapittelmis bij gelegenheid van 60 jaar bisdom Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 2 februari 2016.....	13
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij het 60-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 6 februari 2016	15
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis in het heilig jaar van de barmhartigheid, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 23 maart 2016	19
DECREET Samenvoeging van de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies H. Jacobus de Meerdere, H. Antonius Abt, St. Agnes, H. Ignatius, H. Driekoningen en H. Willibrord te Den Haag en oprichting van de Parochiële Caritasinstelling van de parochie Maria Sterre der Zee, 14 januari 2016	23
DECREET Oprichting van de personele parochie H. Johannes Paulus II te Den Haag Poolssprekende katholieken, 26 februari 2016.....	25

DECREET Samenvoeging van de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies De Goede Herder te Reeuwijk, H. Johannes de Doper te Boskoop, Sint Victor te Waddinxveen, H. Antonius van Padua te Gouda, St. Johannes' Onthoofding te Moordrecht en St. Willibrordus te Bodegraven en oprichting van de Parochiële Caritasinstelling van de parochie St. Jan de Doper, 4 maart 2016.....	28
DECREET Samenvoeging van de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies Maria ten Hemelopneming te Vianen en HH. Petrus en Paulus te Everdingen en oprichting van de Parochiële Caritasinstelling van de parochie Heilige Drie-eenheid (te Everdingen, Vianen en Leerdam), 15 maart 2016.....	30
JAAROVERZICHT pastorale personeelsmutaties 2015.....	32
BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	33
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 29 maart 2016 (2016-1)	36
NECROLOGIE	40

PAUS FRANCISCUS ONDERSTREEPT IN EXHORTATIE OVER HET GEZIN DE VREUGDE VAN DE LIEFDE

8 april 2016

Vandaag is in het Vaticaan de postsynodale exhortatie *Amoris laetitia* van paus Franciscus gepresenteerd. Deze exhortatie is door de paus geschreven naar aanleiding van de Buitengewone Bisschoppensynode in 2014 en de daaropvolgende Gewone Bisschoppensynode in 2015, beide met als onderwerp huwelijk en gezin. De paus onderstreept met de titel, *De vreugde van de liefde*, de betekenis van het huwelijk en het gezin als een bron van door God geschonken vreugde.

Ook in Nederland werd vandaag een persconferentie gehouden ter gelegenheid van het verschijnen van de exhortatie. Kardinaal Eijk, voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie en namens de Bisschoppenconferentie deelnemer aan de synodes van 2014 en 2015, presenteerde *Amoris laetitia* tijdens een persconferentie in het Secretariaat van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Utrecht.

“Paus Franciscus heeft met deze publicatie Kerk en Wereld voor een verrassing gesteld”, aldus kardinaal Eijk. “Ook verrassend is het karakter van het document. Ik zou de postsynodale exhortatie willen kwalificeren als een kerkelijk document met een opvallend existentieel karakter ... Uiteraard verkondigt paus Franciscus op de eerste plaats de leer van de Rooms-Katholieke Kerk inzake huwelijk en gezin. Daarnaast schenkt hij volop aandacht aan de moeilijkheden die mensen ondervinden om die leer te begrijpen, toe te passen en eraan vast te houden.”

Verder was bij de persconferentie aanwezig het echtpaar Massimo en Patrizia Paloni uit Maastricht, dat speciaal door de paus was uitgenodigd voor de synode van 2015. Zij woonden deze bij met hun jongste (twaalfde) kind en vertelden over hun aanwezigheid en presentatie tijdens deze synode.

“De Synode is voor ons een moment geweest om God eer te brengen voor alles wat Hij heeft gedaan in ons leven. Wij hebben de schoonheid van het christelijk gezin kunnen herontdekken ... Wij zijn aanwezig geweest om onze ervaring te delen en om te luisteren naar de paus, de synodevaders, de bisschoppen en de deskundigen over dit zeer belangrijke thema”, aldus Massimo Paloni.

De exhortatie De vreugde van de liefde wordt momenteel in het Nederlands vertaald en is binnenkort verkrijgbaar via bestel@rkk.nl Meer informatie over datum en prijs worden bekendgemaakt via www.rkkerk.nl.

PRESENTATIE VAN DE POSTSYNODALE EXHORTATIE AMORIS LAETITIA

Persconferentie kardinaal Eijk, Utrecht SRKK, 8 april 2016

Vandaag is het een belangrijke dag in het pontificaat van Paus Franciscus. Vandaag wordt immers de kroon gezet op een uitgebreid traject dat hij al spoedig na het begin van zijn pontificaat in gang zette: het betrof een traject dat tot doel had in de Kerk een proces van bezinning op gang te brengen ten aanzien van de huwelijks- en gezinspastoraal. Daar zijn diverse aanleidingen voor: de christelijke visie op huwelijk en gezin wordt in een wereld die steeds meer gesecculariseerd raakt, steeds minder begrepen, aanvaard en in praktijk gebracht. Dit manifesteert zich het meest in de Westerse wereld, waar de secularisatie zover is voortgeschreden dat christenen op veel plaatsen en met name in West-Europa een minderheid vormen. Echter, overal in de wereld manifesteert zich door de invloed van de sociale media een tendens tot secularisering, zij het niet overal in dezelfde mate en in sommige delen van de wereld alleen in bepaalde kringen. Mede door het heersende wantrouwen in de instituties en de terughoudendheid om definitieve keuzes voor het leven te maken gaat zeker in West-Europa een minderheid van de katholieken nog een kerkelijk huwelijk aan. Daarnaast zijn er ook steeds minder mensen die een burgerlijk huwelijk sluiten, en wordt veelal gekozen voor samenwonen zonder meer. Aan de andere kant zien we veel mensen die gekozen hebben voor het huwelijk daarin vastlopen en - vaak na een voor beiden zeer pijnlijk proces - gaan scheiden.

Ook de openheid van het huwelijk voor het ontvangen en opvoeden van kinderen, zoals de kerkelijke leer die op Bijbelse gronden voorhoudt, ziet men niet meer in brede kring als een essentiële waarde van het huwelijk. In toenemende mate worden andere relaties dan die tussen man en vrouw de facto of wettelijk gelijkgesteld met het huwelijk. De verschillen tussen de geslachten wordt onder invloed van de gendertheorie in brede kring niet meer herleid tot de biologische verschillen tussen man en vrouw, maar gezien als een persoonlijke autonome keuze.

De klemmende vraag bij al deze ontwikkelingen is: hoe kan de Kerk wegen vinden in het pastoraat en in de verkondiging om haar leer inzake huwelijk en gezin zodanig voor het voetlicht te brengen dat die beter wordt verstaan en bij meer mensen ingang vindt? Wegen ook waarlangs

zij echtparen en gezinnen kan helpen om te leven overeenkomstig Gods bedoelingen. Om op deze vragen een antwoord te vinden heeft Paus Franciscus genoemd traject van bezinning opgestart. Dit traject omvatte twee Bisschoppensynoden. Een Buitengewone Bisschoppensynode, waaraan de voorzitters van de Bisschoppenconferenties van de hele Wereldkerk deelnamen en die plaatsvond in oktober 2014. Vervolgens vond in oktober 2015 een Gewone Bisschoppensynode plaats, waaraan bisschoppen deelnamen die gekozen waren door de Bisschoppenconferenties waartoe zij behoren. Ik heb in 2014 de Buitengewone Synode bijgewoond als voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie. In 2015 heb ik de Gewone Bisschoppensynode bijgewoond als gekozen afgevaardigde van de Nederlandse Bisschoppenconferentie.

Bij beide Bisschoppensynodes heeft de Paus eigener beweging nog een aantal Synodevaders toegevoegd. Tevens nodigde hij echtparen uit om te getuigen van de wijze waarop zij de katholieke visie op huwelijk en gezin in praktijk brengen. Bij de laatste Synode had hij ook een echtpaar uit Nederland uitgenodigd, het echtpaar Massimo en Patrizia Paloni. Zij woonden die bij samen met hun jongste kind, Davide. Straks zullen zij ook aan het woord komen.

Dat het gaat om een omvangrijk traject dat enorm veel werk met zich heeft meegebracht, zal duidelijk zijn wanneer we ons realiseren dat voor beide Synodes een voorbereidend document, de Lineamenta, is geschreven door het Algemeen Secretariaat van de Bisschoppensynode. Hierover heeft een wereldwijde consultatie plaatsgevonden. Op basis van het resultaat hiervan is voor beide Synodes een werkinstrument, een Instrumentum laboris samengesteld. Beide Synodes hebben het resultaat van hun besprekingen vastgelegd, elk in een eigen Einddocument. De Einddocumenten waren een advies van de Synodevaders aan de Paus.

Vandaag beleven we de bekroning van dit omvangrijke traject met de publicatie van de zogeheten Postsynodale Exhortatie, onder de titel *Amoris laetitia* (De vreugde van de liefde). Hierin geeft de Paus zijn uiteindelijke conclusies in het verlengde van beide Synodes. Gelet op de omvang van het traject en het belang van de behandelde thematiek voor de Kerk mogen we de publicatie van deze Postsynodale Exhortatie rustig karakteriseren als een markerend moment in het pontificaat van Paus Franciscus.

Zoals wel vaker heeft hij met deze publicatie Kerk en Wereld voor een verrassing gesteld. En in meerdere opzichten. Zo moest ik zelf deze week uiteraard mijn agenda grotendeels omgooien om deze presentatie voor te bereiden van dit document dat 325 paragrafen omvat en bijna honderd dichtbedrukte bladzijden beslaat. Het zal enige tijd vergen voordat men de volledige, zeer rijke inhoud tot zich zal hebben genomen. De Paus zelf beveelt dan ook aan de Exhortatie niet gehaast te lezen, maar in alle rust te bestuderen en op je te laten inwerken.

Wat ook verrassend is, dat is het karakter van het document. Ik zou de Postsynodale Exhortatie willen kwalificeren als ‘een kerkelijk document met een opvallend existentieel karakter’. Dit zijn we ook wel gewend, zult u zeggen, van Paus Franciscus, maar het valt hier in ieder geval nog veel meer op dan in zijn andere publicaties. Uiteraard verkondigt Paus Franciscus op de eerste plaats de leer van de Rooms-Katholieke Kerk inzake huwelijk en gezin. Daarnaast schenkt hij volop aandacht aan de moeilijkheden die mensen ondervinden om die leer te begrijpen, toe te passen en eraan vast te houden.

Paus Franciscus realiseert zich dat daarbij niet altijd weerstand tegen de leer van de Kerk een rol speelt. De keuze voor een louter burgerlijk huwelijk of louter samenwonen zijn lang niet altijd gemotiveerd door een afwijzing van het christelijk huwelijk, maar ook door culturele en contingente situaties: het heersend wantrouwen jegens instituties in het algemeen, de moeilijkheid die velen hebben met het op zich nemen van een bepaalde levensstaat en verplichtingen voor de rest van het leven en de problemen werk te vinden, een vaste arbeidsovereenkomst af te sluiten of zich van een voldoende inkomen te verzekeren, waardoor het huwelijk als “luxe” wordt beschouwd (nr. 294).

Waar het gaat om zogeheten irreguliere situaties, dat wil zeggen situaties waarin mensen relaties met elkaar aangaan die niet of niet in alle opzichten beantwoorden aan de eisen die de kerkelijke leer stelt, dringt de Paus er bij allen die in het pastoraat werkzaam zijn op aan dat zij hen met grote barmhartigheid tegemoet treden. Overigens zonder de kerkelijke leer los te laten of daaraan afbreuk te doen, maar door met veel liefde en geduld te begeleiden en nabij te zijn. Mensen met een irreguliere relatie moeten niet worden buitengesloten van kerkelijke activiteiten, maar daarin zoveel mogelijk worden geïntegreerd. Essentieel is daarbij volgens de Paus dat

priesters en anderen die werkzaam zijn in het huwelijkspastoraat is proberen een zo goed mogelijk ‘onderscheid’ te maken. Hieronder verstaat hij de constante inspanning om de concrete realiteit van het leven, de situaties en relaties waarin mensen leven, te belichten vanuit het Woord van God. En ook beveelt hij aan dat zij bij mensen die leven in een irreguliere relatie, zoeken naar de openheid die mogelijk bij hen aanwezig is om hun relatie alsnog overeenkomstig de kerkelijke leer gestalte te geven.

De Exhortatie omvat negen kloeke hoofdstukken. Het verbaast uiteraard niet dat Paus Franciscus in het eerste hoofdstuk, getiteld ‘in het licht van het Woord’ de visie op huwelijk en gezin in de Heilige Schrift belicht. In het tweede hoofdstuk gaat hij uitgebreid in op de huidige realiteit en de actuele uitdagingen voor het gezin. De Paus benadrukt in Hoofdstuk III dat we te midden van alle hedendaagse moeilijkheden van het gezin de blik moeten richten op Jezus, die Gods plan met ons tot voltooiing zal brengen, en zo de roeping van het gezin te ontdekken of te herontdekken. Dit hoofdstuk biedt in kort bestek een overzicht van de kerkelijke leer inzake huwelijk en gezin. In het verlengde hiervan volgt in Hoofdstuk IV een uiteenzetting over de huwelijksliefde, op basis van het hooglied van de liefde geschreven door de heilige apostel Paulus (1 Kor. 13,4-7; nr. 90). In Hoofdstuk V ‘De liefde die vruchtbaar wordt’ benadrukt de Paus dat de huwelijksliefde openheid voor het doorgeven van het leven veronderstelt. In Hoofdstuk VI ‘Enkele pastorale perspectieven’ gaat de Paus in op de noodzaak om nieuwe wegen te vinden voor de huwelijks- en gezinsspastoraal, waarbij hij zich beperkt tot het aangeven van enkele algemene uitgangspunten. Het ontwikkelen van meer praktische initiatieven ziet hij als taak voor de afzonderlijke bisschoppenconferenties, parochies en gemeenschappen. Hoofdstuk VII gaat over de opvoeding van kinderen en hoofdstuk VIII over het begeleiden van kwetsbare relaties. Tekenend voor het existentiële karakter van het document is het slothoofdstuk IX over Huwelijks- en gezinsspiritualiteit, waarin hij enkele wegen aanwijst om in het gezin te komen tot een doorleefd geloofsleven en het gezamenlijk en persoonlijk gebed er een vaste plaats in te geven.

Op één onderwerp dat tijdens de beide Bisschoppensynodes een grote rol heeft gespeeld wil ik nog apart ingaan en dat betreft de vraag of mensen die zijn gescheiden en burgerlijk hertrouwd de communie mogen ontvangen. Op twee plaatsen in de Postsynodale Exhortatie snijdt Paus Franciscus dit

vraagstuk aan, waarbij hij overigens niet spreekt van mensen die gescheiden en burgerlijk getrouwd zijn, maar in bredere zin van mensen die gescheiden zijn en leven in een nieuwe relatie. Aan deze mensen moet aldus de Paus, niet het gevoel worden gegeven dat ze geëxcommuniceerd zijn (nrs. 243 en 299). Het is belangrijk te benadrukken dat hij hiermee niet iets nieuws zegt. Excommunicatie is een kerkelijke straf die iemand automatisch van rechtswege kan oplopen, die na intrede van rechtswege verklaard kan worden of die bij vonnis kan worden opgelegd vanwege ernstige gedragswijzen of misdrijven. De situaties waarin dit gebeurt is limitatief: er valt een beperkt aantal situaties onder, maar niet de situatie van mensen die gescheiden zijn en in een nieuwe relatie leven. Echter, nergens in de Exhortatie zegt de Paus dat zij de communie kunnen ontvangen. Dit betekent dat ten aanzien van mensen die gescheiden zijn en in een nieuwe relatie leven de traditionele praxis geldt die inhoudt dat zij de communie niet kunnen ontvangen, en die door Paus Johannes Paulus II in *Familiaris consortio* uit 1981 als volgt is geformuleerd:

“Niettemin bevestigt de Kerk haar praktijk, gebaseerd op de Heilige Schrift, de hertrouwde gescheidenen niet tot de communie toe te laten. Zij verhinderen immers zelf dat zij toegelaten worden, aangezien hun levensstaat en situatie objectief in tegenspraak zijn met de liefdesgemeenschap tussen Christus en de Kerk, die in de Eucharistie haar teken en verwerkelijking vindt. Er is bovendien nog een andere, speciaal pastorale reden: als men deze mensen tot de communie toelaat, zullen de gelovigen in dwaling en verwarring gebracht worden omtrent de leer van de Kerk over de onontbindbaarheid van het huwelijk” (nr. 84; vgl. *Waardig communiceren. Brief van de Nederlandse bisschoppen* b.g.v. Sacramentsdag 2012, 10 juni 2012).”

Op de vraag wat de Kerk mensen in deze situaties zou kunnen bieden, geeft Paus Franciscus in Hoofdstuk VIII van de Exhortatie het antwoord dat boven al is genoemd: mensen die in het pastoraat werkzaam zijn, moeten deze mensen begeleiden en bekijken hoe zij zoveel mogelijk bij het kerkelijk leven betrokken kunnen worden. Hierbij is het van belang zich te realiseren dat Gods genade niet alleen door middel van de sacramenten wordt ontvangen, maar ook door het horen en lezen van het Woord van God en door het gebed.

Zoals gezegd, heeft dit pauselijk document als titel *Amoris laetitia*, de ‘vreugde van de liefde’. Het is onze taak als Kerk die vreugde te bevorderen en te beschermen, in de overtuiging dat die vreugde voor echtparen en gezinnen zelf alsook voor ons als samenleving heilzaam is. Het is daarom onze taak om gehuwden en gezinnen naar vermogen nabij te zijn en hen te begeleiden, vooral wanneer zij de zware en pijnlijke last dragen van een huwelijks- of gezinsleven dat gebroken is, met ons gebed en pastorale zorg. Met deze Exhortatie drukt de paus ons dat op het hart.

Paus Franciscus sluit zijn Exhortatie af met een gebed tot de Heilige Familie (Jezus, Maria en Jozef):

“Heilige Familie van Nazareth

Geef dat wij ons allen bewust mogen zijn

van het heilig en onschendbaar karakter van het gezin,

van zijn schoonheid in Gods plan.”

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk

Aartsbisschop van Utrecht en voorzitter van de Nederlandse
Bisschoppenconferentie

JAARVERSLAG 2015 MELDPUNT SEKSUEEL MISBRUIK RKK GEPUBLICEERD 4 april 2016

De onafhankelijke stichting Beheer & Toezicht inzake seksueel misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland geeft in zijn jaarverslag over 2015 inzicht in wat er gedaan is voor de 3056 slachtoffers die zich sinds 2010 gemeld hebben. Het jaarverslag is samen met een persbericht gepubliceerd op de website www.meldpuntmisbruikrkk.nl.

Het bestuur van de stichting doet verslag van de activiteiten van het Platform Hulpverlening, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Bureau Meldpunt. De bestuurssamenstelling wordt vermeld en de kosten die zijn gemaakt in 2015.

Het jaarverslag bevat drie bijlages. In bijlage 1 wordt gerapporteerd over de meldingen, klachten en uitspraken per 31 december 2015. Bijlage 2 geeft een overzicht van schikkingen tot en met 31 december 2015. Bijlage 3 bevat informatie over compensaties die door ordes/congregaties en bisdommen zijn betaald.

Naar aanleiding van vragen van de media over schikkingen werd de rapportage van de stichting Beheer & Toezicht op 19 maart reeds aangekondigd op deze website in het bericht: Rapportage over klachten en toegekende compensaties, mediations en schikkingen.

Bij het overzicht van schikkingen tot en met 31 december 2015 (bijlage 2) zegt het Jaarverslag: “Bij schikkingen (meestal in de vorm van vaststellingsovereenkomsten) wordt standaard (ook in het belang van slachtoffers) geheimhouding afgesproken. Uit schikkingen die via bemiddeling van de Klachtencommissie of via mediation door Slachtoffer in Beeld, SiB, zijn bereikt, wordt informatie over de daders aan het Meldpunt ter beschikking gesteld voor steunbewijs in andere zaken. Dat leidt ook tot door het Meldpunt zelf gestarte herzieningen in zaken waar eerst onvoldoende steunbewijs was.

Schikkingen die buiten het Meldpunt om tot stand zijn gekomen, kunnen ook van belang zijn voor steunbewijs. Het Meldpunt heeft geregeld kerkelijke

instanties verzocht om afschriften van die schikkingen en deze gekregen. Ook ongevraagd hebben kerkelijke instanties deze informatie verstrekt. Aangezien met name de organisatie van slachtoffers KLOKK met veruit de meeste slachtoffers contact heeft, houdt ook deze lotgenotenorganisatie het Meldpunt op de hoogte van schikkingen en eventueel steunbewijs. Op grond daarvan beschikt het Meldpunt over een bij benadering volledig beeld.”

- Lees het persbericht en het jaarverslag 2015 op de website www.meldpuntmisbruikrkk.nl

NIEUWE VERTALING ONZE VADER WORDT KOMENDE ADVENT INGEVOERD

25 april 2016

De Nederlandse Bisschoppenconferentie maakt bekend dat de nieuwe vertaling van het Onze Vader de komende Advent wordt ingevoerd. Dat betekent dat met ingang van 27 november 2016 de nieuwe versie van het Onze Vader zal worden gebruikt in de liturgie. De Nederlandse bisschoppen voeren deze vertaling tegelijkertijd in met de Belgische bisschoppen.

Decennia lang bleek het niet mogelijk om tot een gezamenlijke tekst van het Onze Vader te komen voor het Nederlandse taalgebied. Dankzij een gezamenlijke commissie (*Commissio mixta*), van Nederland en Vlaanderen voor de nieuwe vertalingen van meerdere liturgische teksten, is er nu wel een aangepaste versie van het Gebed des Heren. Daaraan hebben zowel de Nederlandse en Belgische Bisschoppenconferenties, alsook de Romeinse Congregatie voor de Eredienst hun goedkeuring verleend.

“De bisschoppen begrijpen dat het niet gemakkelijk is voor sommige gelovigen van de oude vertrouwde versie van het Onze Vader over te gaan naar de nieuwe vertaling. Een gelijkaardige moeilijkheid deed zich ook voor, toen bij het verschijnen van het Altaarmissaal in 1979 vertrouwde teksten werden vervangen door andere formuleringen in de eucharistie. Maar uiteindelijk is ook toen een snelle gewenning mogelijk gebleken. Het is mooi en verheugend dat Nederland en Vlaanderen nu dezelfde tekst van het Onze Vader kunnen gaan bidden”, aldus mgr. Liesen, de referent voor Liturgie namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie.

Geplastificeerde gebedskaartjes met de nieuwe vertaling van het Onze Vader zijn beschikbaar via de Nationale Raad voor Liturgie. De NRL zal van de herziene vertaling van het Onze Vader bovendien enkele toonzettingen beschikbaar stellen, die na de vakantieperiode (zomer) van dit jaar al kunnen worden ingestudeerd door de zangkoren.

De aangepaste vertaling van het Gebed des Heren luidt:

“Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.”

Op de website van de Nationale Raad voor Liturgie (NRL) is een toelichting beschikbaar bij de nieuwe versie van het onze Vader: <https://rkliturgie.nl/eucharistie/uitleg-bij-de-nieuwe-vertaling-van-het-onze-vader>

GEZAMENLIJKE BRIEF RKK EN PKN AAN PREMIER RUTTE OVER SILA

9 mei 2016

Namens de Rooms-Katholieke Kerk en namens de Protestantse Kerk in Nederland is eind april een brief gestuurd aan premier Rutte over het stopzetten van de levering van verhuismutaties aan de SILA. De ondertekenaars zijn kardinaal Eijk als voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie en dominee Plaisier als scriba van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland.

De brief is een reactie op het besluit van het kabinet om de Stichting Interkerkelijke Leden Administratie (SILA) geen gegevens meer te verstrekken uit de Gemeentelijke Basis Administratie. Dit besluit werd genomen naar aanleiding van een motie die het kamerlid Koser Kaya van D66 heeft ingediend en die door een Kamermeerderheid werd aangenomen, zonder dat echter daarbij rekening werd gehouden met de reactie namens de kerken op deze motie.

Het besluit betekent onder meer dat er op termijn aan de kerken die aan de SILA deelnemen, geen gegevens meer worden verstrekt over het verhuizen of overlijden van hun leden. Kardinaal Eijk en dominee Plaisier schrijven in hun brief aan de premier dat dit grote consequenties heeft voor de bij de SILA aangesloten kerken. De kerken leveren door hun grote aantallen vrijwilligers een belangrijke bijdrage aan de participatiesamenleving die het kabinet voor ogen staat. Het is daarom alleszins redelijk dat de overheid de kerken helpt om hun ledenadministratie in orde te houden. Tevens signaleren kardinaal Eijk en dominee Plaisier dat er sprake is van discriminatie, omdat besloten is aan de kerken geen verhuismutaties ter beschikking te stellen, terwijl deze service voor andere (niet geestelijke) organisaties en instellingen wordt gecontinueerd.

De tekst van de brief luidt als volgt:

Middels dit schrijven uiten wij als vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland onze zorg over een besluit dat recent door het kabinet genomen is.

Het betreft uw besluit om per 1 maart 2016 de levering van verhuismutaties via de BPR aan de Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (SILA) stop te zetten. Deze levering dateert van 1986 en is toen de uitkomst geweest van uitvoerig en langdurig beraad tussen kerken en overheid. Door middel van de SILA als koppelinstrument is het voor onze kerkgenootschappen mogelijk een adequate ledenregistratie op peil te houden.

Wij geven u enkele voorbeelden die duidelijk maken waarom de SILA voor de kerken een zeer bruikbaar en belangrijk middel is voor hun ledenregistratie:

- Wanneer een mevrouw van 80 jaar naar een verpleeghuis gaat en zelf niet meer voldoende bewust is dat zij een adreswijziging moet doorgeven aan een kerkelijk bureau, wordt de verhuizing toch doorgegeven en ontvangt zij bezoek van de gemeente of parochie op haar nieuwe adres.
- Wanneer iemand overlijdt en zijn verwanten verzuimen dit overlijden door te geven, wordt het feit van dit overlijden toch bekend bij de ledenadministratie en kan worden voorkomen dat er pijnlijke situaties ontstaan.
- Wanneer een jongere die gaat studeren even andere prioriteiten heeft dan het doorgeven van zijn verhuizing aan de ledenadministratie, zonder echter het voornemen te hebben zich uit te schrijven, raakt hij toch ‘niet kwijt’.

Zo zijn er vele voorbeelden te geven van de betekenis van de SILA.

Met uw maatregel ondergraaft u deze dienstverlening. Wij zijn van mening dat de argumenten voor de beëindiging ervan niet steekhoudend zijn. Zo heeft niemand tegen zijn of haar wil in een zogenaamde SILA-stip. Daar komt bij dat de SILA-stip alleen voor het betreffende kerkgenootschap zichtbaar en is er derhalve geen sprake van een inbreuk op de privacy. De huidige dienstverlening kost de overheid bovendien geen geld.

Zoals u bekend mogen andere organisaties dan de kerken wél van deze GBA-gegevens gebruik maken. Niet altijd gaat het daarbij om diensten die tot het terrein van de overheid behoren. Omgekeerd verrichten kerken een breed palet van diensten op het terrein waar de overheid zich primair verantwoordelijk voor weet.

Maar dat geldt zeker ook voor het maatschappelijk middenveld, waarop de kerken relevante spelers zijn en waaraan het kabinet in het kader van het

beleid tot bevordering van de participatiesamenleving in toenemende mate verantwoordelijkheden toedeelt.

Denk daarbij aan de rol die kerkelijke vrijwilligers (kerkleden) spelen bij (tijdelijke) opvang van asielzoekers, bij vragen rondom armoede (project schuldhulpmaatje) en bij het omzien naar ouderen en andere kwetsbare groepen.

Alles bij elkaar genomen bedraagt de sociale bijdrage van de vele vrijwilligers in parochies en gemeenten aan de maatschappij een aanzienlijk bedrag. Wanneer kerken uitgesloten worden van de Gemeentelijke Basis Administratie omdat zij in onderscheid van anderen instanties zijn op geestelijke grondslag is er sprake van discriminatie.

Om bovengenoemde redenen achten wij het onrechtvaardig dat onze kerken de toegang tot de Gemeentelijke Basis Administratie wordt ontzegd. De regeling zoals deze nu bestaat is nota bene in overleg met de overheid zelf getroffen. Nog op 8 maart 2012 sprak de toenmalige minister van binnenlandse zaken, mevr. Spies, warme woorden bij het in ontvangst nemen van een jubileumboek over de SILA. Het bevreemdt ons dat u amper vier jaar later besluit een einde te maken aan het doorgeven van de verhuismutatie aan de SILA.

Op basis van ons mission statement, het Evangelie, hebben wij het vaste voornemen om onze bijdrage aan de samenleving te blijven leveren. Uw besluit bemoeilijkt dat echter en impliceert het risico dat kerken in hun organisatorisch vermogenodeloos worden verzwakt. Daarmee demotiveert u kerkelijk betrokken mensen in hun dienst aan de samenleving. Wij dringen er daarom bij u op aan genoemd besluit te herzien. Uiteraard zijn wij gaarne tot een nadere toelichting op ons verzoek bereid.

KARDINAAL EIJK REAGEERT OP VOORNEMEN MINISTER SCHIPPERS INZAKE KWEKEN VAN EMBRYO'S

4 juni 2016

Minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is voornemens om het wettelijk mogelijk te maken embryo's te kweken voor wetenschappelijk onderzoek. De minister heeft dit geschreven aan de Tweede Kamer in een brief van 27 mei jongstleden. Kardinaal Eijk, referent voor medisch-ethische kwesties namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie reageert op deze brief. De kardinaal brengt in een opiniestuk in Katholiek Nieuwsblad van vrijdag 3 juni de situatie in kaart.

Het kweken van menselijke embryo's voor wetenschappelijk onderzoek

De Embryowet uit 2002 staat alleen het kweken van embryo's toe ten behoeve van het tot stand brengen van een zwangerschap. Zij biedt de mogelijkheid om - zij het met een groot aantal restricties - wetenschappelijk onderzoek te doen met zogeheten restembryo's. Dit zijn embryo's die door in-vitrofertilisatie zijn verkregen binnen het kader van een procedure om een zwangerschap tot stand te brengen, maar daar niet meer voor gebruikt zullen worden en daarom in het laboratorium achterblijven. De Embryowet biedt wel de mogelijkheid om bij Algemene Maatregel van Bestuur op termijn ruimte te bieden om embryo's te kweken met alleen wetenschappelijk onderzoek als doel. Van deze mogelijkheid is echter nooit gebruik gemaakt.

Daar zal nu verandering in komen. In haar brief aan de Tweede Kamer van 27 mei 2016 laat Minister Schippers de reactie weten van het Kabinet op het rapport *Onderzoek naar speciaal kweken* (19 maart 2015), waarin de bevindingen zijn neergelegd van het onderzoek dat Pallas health research and consultancy heeft uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport). Doel van dit onderzoek was de Embryowet uit 2002 te evalueren en te bezien of met het oog op de medisch-wetenschappelijke ontwikkelingen op het terrein van de transplantatiegeneeskunde en de voortplantingsgeneeskunde het tot stand brengen van embryo's voor wetenschappelijk onderzoek wellicht nodig zou zijn. Het onderzoeksbureau concludeert dat dit het geval is en adviseert daarom het algeheel verbod op het kweken van embryo's uitsluitend voor wetenschappelijk onderzoek op te heffen.

Minister Schippers laat nu aan de Tweede Kamer weten dat het Kabinet overweegt om dit advies over te nemen en bij wet mogelijkheden te creëren voor het kweken van embryo's voor wetenschappelijk onderzoek. Op basis van genoemd rapport beoogt zij niet een volledig loslaten van het verbod om embryo's tot stand te brengen voor wetenschappelijk onderzoek. Zij kiest voor een 'nee, tenzij'- beleid, dat inhoudt dat onder strikte condities ruimte wordt geboden voor het kweken van embryo's voor wetenschappelijk onderzoek dat nodig is voor de ontwikkeling van belangrijke klinische toepassingen.

Haar staan daarbij de volgende voorwaarden voor ogen:

1. Kweken van embryo's zal alleen worden toegestaan ten behoeve van klinische doeleinden op het gebied van een drietal terreinen: de behandeling van onvruchtbaarheid met ingevroren en buiten het lichaam gerijpt weefsel, bijvoorbeeld geslachtscellen van kinderen die wegens leukemie een behandeling moeten ondergaan waardoor zij onvruchtbaar worden, kunstmatige voortplantingstechnieken, bijvoorbeeld de behandeling van onvruchtbaarheid met stamcellen die verkregen zijn uit embryonale stamcellen, en de behandeling van erfelijke of aangeboren aandoeningen (met name van erfelijke afwijkingen van de mitochondriën, structuren in de cel buiten de celkern die zorgen voor de energieproductie in de cel). Het onderzoek moet direct relevant zijn voor de klinische toepassing in kwestie om te waarborgen dat het daadwerkelijk gericht is op gezondheidswinst en het krijgen van gezonde kinderen. Ander onderzoek - bijvoorbeeld ten behoeve van transplantatiegeneeskunde en fundamenteel onderzoek - blijft nu nog uitgesloten, zo stelt de Minister uitdrukkelijk. Dit betekent dat het kweken van embryo's ook ten behoeve van andere klinische doeleinden en misschien ook niet-klinische doeleinden op termijn niet wordt uitgesloten.
2. Voorstellen voor onderzoek met embryo's moeten worden beoordeeld door de Central Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO), zoals nu reeds in de wet verankerd is. Deze Commissie hanteert daarvoor ten minste vier criteria:
 - a. Het onderzoek moet direct relevant zijn voor de kliniek en redelijkerwijs leiden tot nieuwe inzichten op de genoemde drie terreinen.
 - b. De resultaten van het onderzoek zijn uitsluitend te verkrijgen door het gebruik van embryo's die speciaal daarvoor tot stand zijn gebracht. Als het onderzoek ook met restembryo's kan worden verricht of eventueel zonder embryo's, dan wordt geen toestemming verleend.

- c. Het onderzoek en de uitvoering ervan moeten voldoen aan de geldende kwaliteitseisen voor onderzoek.
 - d. Het medische doel en de opzet van het onderzoek staan in een redelijke verhouding tot de bezwaren van het speciaal kweken van embryo's voor dat onderzoek.
3. Embryo's mogen niet langer dan veertien dagen buiten het lichaam worden doorontwikkeld, zoals reeds in de Embryowet is vastgelegd.
 4. Donoren van geslachtscellen voor het tot stand brengen van embryo's moeten goed worden begeleid, adequaat geïnformeerd en expliciet toestemming geven voor het gebruik van de geslachtscellen die zij hebben gedoneerd, voor het kweken van embryo's.

Welke zijn de overwegingen van de Minister om het algeheel verbod op het tot stand brengen van embryo's speciaal voor wetenschappelijk onderzoek los te laten en daar onder strikte condities ruimte voor te bieden? Zij doet dat op basis van de afweging van een aantal waarden tegenover elkaar: de waarde van het leven, de waarde van gezondheidswinst en de waarde van welzijn doordat iemand eigen kinderen kan krijgen door de ontwikkeling van nieuwe voortplantingstechnieken. Het spreekt voor zich dat gezondheidswinst een belangrijke waarde is. Voor een groot aantal erfelijke en aangeboren aandoeningen is geen (adequate) behandeling beschikbaar. Deze ziektes brengen voor degenen die erdoor getroffen zijn, en hun ouders een groot lijden met zich mee. Ook is het onvermogen om eigen kinderen te krijgen een bron van heel veel lijden. Mensen hebben immers een natuurlijk verlangen om zich voort te planten. Het is daarom van het grootste belang dat wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan om nieuwe therapieën te ontwikkelen voor ziekten waar we nog geen antwoord op hebben.

De waarden die Minister Schippers in haar brief noemt zijn echter niet alle drie van hetzelfde niveau. Het menselijk leven is een essentiële en fundamentele waarde: het is een waarde die niet tegen andere waarden kan worden afgewogen. De menselijke persoon en ook zijn lichaam zijn een waarde in zich, die nooit ofte nimmer mag worden gedegradeerd tot een puur middel om een of ander doel te realiseren, hoe goed dat doel op zich ook mag zijn, zoals de gezondheidswinst van anderen of het welzijn doordat iemand eigen kinderen kan krijgen. Het leven van een mens mag niet worden opgeofferd voor de gezondheidswinst of het welzijn van anderen.

De Minister gaat in haar brief niet in op de vraag welke de status is van het menselijk embryo, dat wil zeggen of het embryo een menselijke persoon is of niet. In de huidige Westerse cultuur is men geneigd het menselijk wezen pas als een persoon met alle rechten van dien te beschouwen wanneer het manifest een zekere mate van bewustzijn of zelfs een volledig bewustzijn heeft. Echter, de aanleg van de hersenstructuren die het bewustzijn mogelijk maken, ligt besloten in de chromosomen die al vanaf de bevruchting aanwezig zijn. Op geleide van het DNA ontwikkelt het embryo zich vanaf de bevruchting autonoom, gecoördineerd, doelgericht, continue en geleidelijk. Het DNA bepaalt grotendeels de verdere ontwikkeling van het embryo, die zonder onderbrekingen verloopt. Waarom is de bevruchte eicel dan geen menselijke persoon die als zodanig respect verdient? (vgl. *Donum Vitae* I, I, *Evangelium Vitae* nr. 60). En zelfs al zou het embryo in de eerste stadia van de ontwikkeling nog geen menselijke persoon zijn, het heeft dan in ieder geval volgens Gods scheppingsordening de essentiële doelgerichtheid om dat te worden. We houden bij onze zorg voor het milieu rekening met de toekomstige generaties. Bij het menselijk embryo dienen we zonder meer rekening te houden met de toekomstige persoon die daaruit voortkomt.

“De waardigheid van de persoon moet in iedere mens erkend worden vanaf de conceptie tot aan de natuurlijke dood. Dit fundamentele principe brengt *een groot ‘ja’ voor het menselijk leven* tot uitdrukking en dient de kern te zijn van ethische reflectie over bio-ethisch onderzoek, dat in de wereld van vandaag steeds belangrijker wordt” (*Dignitas Personae* nr. 1). De Kerk staat heel positief tegenover wetenschappelijk onderzoek waardoor nieuwe therapieën worden ontdekt. Omdat zij neen zegt tegen wetenschappelijk onderzoek met embryo’s waardoor de menselijke waardigheid wordt geschonden, wordt haar leer op dit terrein vaak als negatief afgeschilderd. Maar de leer van de Kerk is niet negatief: zij houdt alleen een neen in tegen wetenschappelijk onderzoek als daarvoor embryo’s worden opgeofferd die als menselijke personen dienen te worden gerespecteerd. Dit betekent een ja tegen het menselijk leven en een neen tegen de schending van de waardigheid ervan.

Als het embryo een mens is met de morele status van dien, dan valt het onder dezelfde normen als die gelden voor experimenten met proefpersonen in het algemeen. Wetenschappelijk onderzoek bij embryo’s zou in theorie plaats kunnen vinden als het ging om een experimentele vorm van medische behandeling waar het embryo in kwestie zelf therapeutisch voordeel van

heeft. In theorie, want we kunnen het embryo bij de huidige stand van zaken alleen in handen hebben, wanneer het door een reageerbuisbevruchting tot stand is gebracht, waartegen fundamentele morele bezwaren bestaan. Onderzoek met embryo's zonder therapeutisch voordeel voor het embryo zelf of ten behoeve van het vermeerderen van wetenschappelijk kennis is onacceptabel, omdat het embryo erdoor wordt geïnstrumentaliseerd (*Donum Vitae* I,4; vgl. *Evangelium Vitae* nr. 63). Wetenschappelijk onderzoek mag niet gepaard gaan met het doden van mensen of het gebruik van technieken die de essentiële waarde van de menselijke persoon of diens integrale welzijn schenden en dat geldt ook voor het menselijk leven vóór de geboorte.

Het instrumentaliseren van menselijke restembryo's voor wetenschappelijk onderzoek, hetgeen in Nederland door de Embryowet uit 2002 onder voorwaarden wordt toegestaan, betekent een schending van hun fundamentele waardigheid. Nu heeft het Kabinet het voornemen om onder voorwaarden ook het tot stand brengen van embryo's speciaal voor wetenschappelijk onderzoek toe te staan. Dit impliceert een nog ernstiger schending van de waardigheid van menselijke embryo's, omdat zij van meet af aan opzettelijk tot stand worden gebracht met als doel ze in wetenschappelijk onderzoek te verbruiken. Het is daarom te hopen dat het Kabinet van dit voornemen afziet.

Wat betreft de ontwikkeling van nieuwe voortplantingstechniek geldt dat deze alleen aanvaardbaar zijn als zij bij tot stand brengen van de bevruchting de huwelijksdaad helpen haar natuurlijk doen te bereiken en die niet vervangen. Het laatste is het geval bij bijvoorbeeld in-vitrofertilisatie. Het kind is namelijk alleen de vrucht van de ouderliefde als het is verwekt via de huwelijksdaad. Dan is het de vrucht van de wederzijds totale gave van man en vrouw aan elkaar in het huwelijk, waarvan de huwelijksdaad op lichamelijk vlak het authentieke teken is. Wordt de bevruchting tot stand gebracht door een kunstmatige bevruchtingstechniek die de huwelijksdaad vervangt, dan is het kind niet de vrucht van de ouderliefde, maar het product van een techniek die door derden in het laboratorium wordt toegepast (*Donum Vitae* II,B,4-5; *Dignitas Personae* nr. 16).

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk

Referent medisch ethische kwesties voor de Nederlandse Bisschoppenconferentie

BISSCHOPPENCONFERENTIE Kiest Nieuwe (vice) Voorzitters en Permanente Raad

14 juni 2016

In vergadering bijeen, hebben de Nederlandse bisschoppen op 14 juni 2016 Mgr. J.H.J. van den Hende, bisschop van Rotterdam, als nieuwe voorzitter van de Bisschoppenconferentie gekozen. Verder kozen zij Mgr. J.W.M. Liesen, bisschop van Breda als vicevoorzitter en Mgr. G.J.N. De Korte, bisschop van 's Hertogenbosch, om samen met de nieuwe voorzitter tevens de Permanente Raad van de Bisschoppenconferentie te vormen.

Kardinaal Eijk, Mgr. Wiertz en Mgr. Punt zijn teruggetreden. Kardinaal Eijk had eerder dit jaar bekend gemaakt dat hij zich na een termijn van vijf jaar niet opnieuw verkiesbaar wilde stellen als voorzitter, mede vanwege problemen met zijn gezondheid.

Mgr. van den Hende: “We zijn kardinaal Eijk dank verschuldigd voor de grote inzet in de afgelopen jaren waarin hij met grote aandacht en deskundigheid de taak van voorzitter van de Bisschoppenconferentie heeft vervuld”.

In de voorgaande periode heeft de Bisschoppenconferentie zich in nauwe samenwerking met het bestuur van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) ingespannen om hulp, erkenning en genoegdoening te verschaffen aan slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk vanaf 1945 en maatregelen te treffen om grensoverschrijdend gedrag in de Kerk te bestrijden en te voorkomen. Tevens is in deze periode het Secretariaat van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap (SRKK) gereorganiseerd, in die zin dat de personeelsomvang wegens financiële problemen tot bijna een derde is teruggebracht, en ook kreeg het SRKK een nieuw onderkomen.

Behalve de voorzitter is ook de vicevoorzitter van de Bisschoppenconferentie, Mgr. Wiertz, bisschop van Roermond, teruggetreden. Hij heeft aangegeven dat de achteruitgang van zijn gezichtsvermogen een hindernis is om deze taak goed te kunnen vervullen. De Bisschoppenconferentie is Mgr. Wiertz dankbaar voor zijn jarenlange inzet als vicevoorzitter.

In de voorbije vijf jaren maakte ook Mgr. Punt deel uit van de Permanente Raad. Hij had aangegeven niet opnieuw verkiesbaar te zijn en ook hem dankt de Bisschoppenconferentie voor zijn betrokkenheid bij de Permanente Raad.

De Permanente raad, vergelijkbaar met een dagelijks bestuur, bereidt maandelijks de vergadering van de bisschoppen voor en bestaat uit een voorzitter, vicevoorzitter en een derde lid van de Bisschoppenconferentie. De benoemingen zijn voor de periode van vijf jaar.

**DECREET
TOT VERLENGING VAN DE GELDINGSDUUR VAN DE
GEDRAGSCODE PASTORAAT
14 JUNI 2016**

Ondergetekenden,

Overwegende

- dat bij decreet van 8 april 2014 is bepaald dat de geldingsduur van de Gedragscode Pastoraat loopt van 1 juli 2014 tot 1 juli 2016;
- dat inmiddels het aan de Gedragscode Pastoraat gekoppelde Reglement R.-K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag wordt herzien;
- dat het noodzakelijk is om op korte termijn een regeling voor de *Wereld Jongeren Dagen Gedragsregels 2016* vast te stellen voor begeleiders van reisinitiatieven georganiseerd door de Nederlandse RK Bisdommen bij de Wereld Jongeren Dagen in Krakau (juli-augustus 2016);
- dat daarenboven meer tijd nodig is om, zoals voorzien, in samenwerking met de Konferentie Nederlandse Religieuzen de Gedragscode Pastoraat te evalueren.

Bepalen

dat de geldingsduur van de vigerende Gedragscode Pastoraat wordt verlengd tot 1 mei 2017.

Utrecht, 14 juni 2016

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

+ Mgr. F.J.M. Wiertz
Bisschop van Roermond

+ Mgr. Dr. J.M. Punt
Bisschop van Haarlem-Amsterdam
Apostolisch administrator van het militair ordinariaat

+ Mgr. Dr. G.J.N. De Korte
Bisschop van 's-Hertogenbosch

+ Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

+ Mgr. Dr. J.W.M. Liesen
Bisschop van Breda

P.H.H. Wellen
Diocesaan administrator van het bisdom Groningen-Leeuwarden

Mevr. Mr. P.S.J.M. Daalmans
Secretaris-generaal van de Nederlandse Bisschoppenconferentie

VOORMALIGE COMMISSIE DEETMAN PRESENTEERT SLOTMONITOR

28 juni 2016

Vandaag, 28 juni 2016, publiceert de voormalige Commissie Deetman zijn slotmonitor. De slotmonitor overziet wat de R.-K. Kerkprovincie in Nederland de afgelopen vijf jaar deed om slachtoffers van seksueel misbruik en van excessief geweld tegen minderjarigen hulp, erkenning en genoegdoening te geven.

De Bisschoppenconferentie en de KNR zullen kennisnemen van de slotmonitor. De slotmonitor betreft een omgang met een pijnlijke geschiedenis en beschrijft een periode van vijf intensieve jaren van werken aan erkenning, genoegdoening en hulp. De Bisschoppenconferentie en de KNR zullen samen over de slotmonitor spreken.

Cijfers

Het aantal slachtoffers dat hulp, erkenning en genoegdoening heeft gekregen, is ruim tweeduizend. Het betreft hier slachtoffers van seksueel misbruik en van excessief geweld. Naar de stand van zaken van 1 juni 2016 betreft het 1.297 (gedeeltelijk) gegrond verklaarde klachten over seksueel misbruik, 144 klagers waarvan de klacht niet gegrond was verklaard maar in de slotactie erkend zijn, 420 klagers en melders over excessief geweld en minstens 369 klagers over seksueel misbruik met wie mediation- en schikkingsovereenkomsten zijn overeengekomen.

Van alle klachten heeft 98,4 procent op basis van de klachtenregeling, schikkingen en slotactie geleid tot erkenning van en genoegdoening voor het aangedane seksueel misbruik.

Algemene conclusie slotmonitor

De algemene conclusie van de slotmonitor is, dat de R.-K. Kerk zich ervan bewust is geworden dat erkenning, genoegdoening en hulpverlening jegens de slachtoffers ook een publieke functie heeft. De Commissie Deetman baseert zich in haar slotmonitor bij deze conclusie op wat de R.-K. Kerk heeft gedaan om het aangedane leed te erkennen en daarvoor genoegdoening en hulp aan te bieden. Ook nam de RKK 'haar verantwoordelijkheid voor die klachten over seksueel misbruik die onvoldoende aannemelijk konden

worden gemaakt. Die opdracht, waartoe breed is opgeroepen, ook door de Tweede Kamer, is uitgevoerd', concludeert de Commissie Deetman.

De boodschap van de Commissie Deetman aan de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) "is en blijft dat in het belang van de slachtoffers moet worden gehandeld. Nu, maar ook zolang het nodig blijft." Volgens de voormalige onderzoekscommissie is hulpverlening "een plicht en verantwoordelijkheid die blijft bestaan na en naast erkenning en genoegdoening."

Aanbevelingen

De voormalige onderzoekscommissie raadt de Bisschoppenconferentie en KNR aan om over wat in de laatste jaren hier in Nederland is gedaan hun zusterorganisaties in andere landen te informeren en deze rapportage ook beschikbaar te stellen 'aan de hoogste leidinggevendenden in het Vaticaan en aan de generalaten van ordes en congregaties.

Ook beveelt de Commissie Deetman, zoals eerder, de R.-K. Kerk aan om ook de komende jaren in jaarverslagen verantwoording af te leggen over de behandeling van klachten, van verzoeken om compensatie, over hulp en ondersteuning en over de omgang met schrijnende gevallen.

Het is belangrijk, benadrukt Deetman, dat de R.-K. Kerk hulp blijft bieden en het contact blijft onderhouden met al diegenen die daartoe behoefte voelen. Dat is nodig om – wanneer de pijn zich weer doet voelen – te doen wat nodig is: slachtoffers helpen en ondersteunen. Deetman noemt het een morele plicht en verantwoordelijkheid van de R.-K. Kerk om het beschaamde vertrouwen te herstellen.

Het klemmend advies om te blijven doen wat nodig is, betekent ook een dringende aansporing aan de Bisschoppenconferentie en de KNR om dat gezamenlijk te doen, aldus de oud-commissievoorzitter.

Aangegeven wordt dat het goed zou zijn voor alle slachtoffers van seksueel misbruik en excessief geweld als één lijn zou worden getrokken waar het gaat om hulp, erkenning en genoegdoening.

Met betrekking tot geheimhoudingsbepalingen roept de slotmonitor op, dat geheimhoudingsbepalingen in overeenkomsten met slachtoffers niet langer voor deze slachtoffers moeten gelden. Op basis van onderzoek naar 354 overeenkomsten tussen slachtoffers van seksueel misbruik en vertegenwoordigers van de RKK in Nederland stelt de slotmonitor vast dat er minstens 369 mediation- en schikkingsovereenkomsten zijn met slachtoffers. Hierbij gaat het in 18 gevallen om overeenkomsten met bisdommen (waarvan 6 met geheimhoudingsbepalingen) en in 351 gevallen om overeenkomsten met ordes en congregaties (waarvan in ieder geval 255 met geheimhoudingsbepalingen). Deetman constateert op basis van dit onderzoek een gebrek aan transparantie en dringt aan op een open omgang met deze overeenkomsten. Het onderzoek onder leiding van Deetman heeft feitelijk niet kunnen vaststellen dat hierbij sprake was van al dan niet bewust uitgeoefende dan wel gevoelde druk op slachtoffers om specifieke gevallen van seksueel misbruik buiten de openbaarheid te houden.

Jeugd- en pleegzorg

In breder verband zegt de slotmonitor: “De voormalige onderzoekscommissie spreekt de hoop uit dat ook afgewezen slachtoffers van seksueel misbruik in de jeugd- en pleegzorg, van wie klachten over seksueel misbruik onvoldoende aannemelijk konden worden gemaakt, een mogelijkheid krijgen voor erkenning en genoegdoening zoals de RKK die inmiddels kent.”

Zie ook: www.onderzoekrkk.nl

KARDINAAL EIJK EN BROEDER VAN DAM IN GESPREK MET TWEDE KAMER 29 juni 2016

Kardinaal Eijk en broeder Van Dam (voorzitter van de Konferentie Nederlandse Religieuzen, KNR) waren 29 juni 2016 te gast bij de Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer. Daarbij sprak kardinaal Eijk namens de Bisschoppenconferentie en de KNR obver het onderwerp seksueel misbruik van minderjarigen in de R.-K. Kerk.

Mondelinge inbreng kardinaal Eijk t.b.v. rondetafelgesprek d.d. 29 juni 2016

Mevrouw de Voorzitter,

Graag dank ik mede namens broeder Van Dam de Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie voor de mogelijkheid om hier bij u aan tafel te mogen zitten. Ik dank u ook voor de ons geboden gelegenheid om vooraf een paar woorden tot u te richten.

Dit rondetafelgesprek is voor mij als metropoliet van de Nederlandse Kerkprovincie en sinds 14 juni teruggetreden voorzitter van de Bisschoppenconferentie en voor Broeder Van Dam, de voorzitter van het bestuur van de Konferentie Nederlandse Religieuzen, een belangrijk moment om opnieuw met u van gedachten te kunnen wisselen over het pijnlijke onderwerp van het seksueel misbruik van minderjarigen in de RK Kerk. Met de Verklaring en de Gespreksnotitie, die broeder Van Dam en ik hebben opgesteld, brengen we tot uitdrukking hoezeer dit onderwerp ons aan het hart gaat. We vinden het belangrijk om -in het licht van de Slotmonitor- bij u in dit huis de slachtoffers, hun dierbaren en allen, wier vertrouwen is beschaamd door mensen van de Kerk, opnieuw onze oprechte excuses aan te bieden.

Toen in 2010 duidelijk werd dat -ook in Nederland- seksueel misbruik van minderjarigen in de RK Kerk had plaatsgevonden op veel grotere schaal dan gedacht, was dat ook een enorme schok voor ons, bisschoppen en hogere oversten. Dit temeer omdat wij ons geroepen weten om de leer van de Kerk uit te dragen, een leer die inhoudt dat juist de meest kwetsbare mensen liefdevolle zorg wordt geboden. Dat jonge mensen die bij ons niet hebben gevonden en in

kerkelijke instellingen geen bescherming en liefdevolle bejegening vonden, maar seksueel zijn misbruikt heeft ons en vele anderen diep geraakt. Immers, seksueel misbruik van minderjarigen ondergraaft alles wat de kern is van het christelijk geloof en de daaruit voortvloeiende ethiek. Het is de opdracht van de Kerk die voor te houden en zelf in praktijk te brengen en daaraan heeft het met betrekking tot een kwetsbare groep mensen vaker geschort dan wij aanvankelijk dachten. Dit was, is en blijft voor bisschoppen en hogere oversten een belangrijke drijfveer om voor de slachtoffers van seksueel misbruik alles te doen wat menselijkerwijs in ons vermogen ligt.

Met de wijsheid en het overzicht van nu hebben we in 2010 gekozen voor 3 uitgangspunten:

1. Transparantie ten aanzien van seksueel misbruik;
2. Onafhankelijkheid van het onderzoek van het seksueel misbruik en de behandeling van klachten van seksueel misbruik;
3. Respect voor de slachtoffers.

Aan het streven naar transparantie hebben wij gestalte willen geven door aan de heer Deetman te verzoeken de ernst en omvang van het misbruik wetenschappelijk te onderzoeken en aldus duidelijk in beeld te krijgen. Hij kreeg met zijn commissie inzage in alle stukken die zich in onze archieven bevonden. Zijn bevindingen konden zonder restricties worden gepubliceerd. Die transparantie leek ons ook vereist voor de uitspraken van de Klachtencommissie: die worden allen gepubliceerd. Van het Voorzittersoverleg, waaraan de voorzitter van KLOKK en wij beiden deel uitmaken, publiceren we een kort verslag en een jaarverslag, die we op onze drie websites plaatsen, die van de Bisschoppenconferentie, de KNR en KLOKK. De afgelopen 5 jaar hebben we ons aldus op diverse manieren ingezet voor maximale transparante.

Mevrouw de Voorzitter, bij deze transparantie behoorde ook onafhankelijkheid. Dit kwam onder meer tot uiting in het wetenschappelijk onderzoek van het seksueel misbruik dat in kerkelijke instellingen heeft plaatsgevonden. Ook de behandeling van klachten en de toekenning van financiële compensatie geschiedt door van de Bisschoppenconferentie en de KNR onafhankelijke instanties overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie Deetman. Het Meldpunt, de Klachtencommissie, de Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening van de Stichting Beheer en Toezicht inzake seksueel

misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland hebben onafhankelijk van de Kerk kunnen opereren. Vanaf 2010 hebben we nadrukkelijk gekozen voor deze wijze van werken. Dat was noodzakelijk om op passende wijze hulp, erkenning en genoegdoening aan de slachtoffers en ruimte te bieden voor mogelijke herwinning van het geschonden vertrouwen.

Maar het belangrijkste is het respect voor de slachtoffers: wij voelen ons zeer betrokken bij hen. Met de heer Deetman erkennen en waarderen wij de moed die slachtoffers hebben gehad om hun misbruikgeschiedenis ter kennis te brengen van de Klachtencommissie.

We hebben bij het opzetten van regelingen grenzen opgezocht, ook in juridische en kerkrechtelijke zin. We hebben veel gedaan, maar ook veel geleerd. Wij menen te mogen zeggen dat we als bisschoppen en hogere oversten in de afgelopen jaren een leerproces hebben doorgemaakt en daarvan in de contacten met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen ook blijk hebben gegeven.

Dit respect voor de slachtoffers heeft geleid tot een laagdrempelige Klachtenregeling. De Klachtencommissie heeft goed werk verricht. Empathisch en gedegen. De door ons ingestelde Contactgroep heeft bijgedragen aan het oplossen van stagnaties bij de behandeling van klachten van seksueel misbruik. Voor de meldingen van geweld hebben we in 2012 eveneens een laagdrempelige regeling opgesteld. Ook hebben we ook een regeling opgesteld voor degenen wier klacht ongegrond is verklaard; de Slotactie.

Het moge duidelijk zijn dat deze drieslag, transparantie-onafhankelijkheid-respect, de vrucht is van een lang niet altijd gemakkelijk zoekproces naar de juiste houding, woorden en toonzetting. De gesprekken met slachtoffers en hun familie, die ons nog scherp voor de geest staan, hebben richting gegeven aan dat zoekproces.

De afhandeling van misbruikzaken door overeenkomsten met geheimhoudingsclausules was eerder dit jaar onderwerp van publiciteit. De heer Deetman heeft niet kunnen vaststellen dat hierbij sprake was van uitgeoefende dan wel gevoelde druk. De clausules waarnaar gerefereerd wordt, zijn tot stand gekomen in samenspraak met mediators en advocaten

van slachtoffers. Het is nooit onze bedoeling geweest dat slachtoffers niet mochten spreken over wat hen is overkomen.

Mevrouw de Voorzitter, iedere regeling kent een begin en een eind. Dat geldt ook voor de Klachtenregeling. Aanvankelijk dachten we aan 1 juli 2014. De voorzieningenrechter heeft de einddatum definitief vastgesteld op 1 mei 2015. We hebben vanaf 2013 slachtoffers herhaaldelijk opgeroepen om zich te melden. Dat hebben broeder Van Dam en ik op vele momenten en op verschillende manieren gedaan. We hebben diverse gezamenlijke oproepen gedaan. Steeds met het oog op het optimaal informeren van de slachtoffers en om duidelijkheid te scheppen omtrent de einddatum. De op 5 oktober 2011 in werking getreden Klachtenregeling heeft in totaal 3,5 jaar gefunctioneerd.

Vanaf 1 mei 2015 is het niet meer mogelijk om op basis van deze Klachtenregeling een klacht wegens seksueel misbruik in te dienen tegen een aangeklaagde die is overleden of indien het seksueel misbruik verjaard is. Natuurlijk is na genoemde datum wel de mogelijkheid blijven bestaan om een klacht in te dienen wegens seksueel misbruik, mits dat niet verjaard is en de aangeklaagde nog in leven is. De Bisschoppenconferentie en de KNR veroordelen daden van seksueel misbruik. Wanneer een priester, diaken, religieus of andere medewerker van de Katholieke Kerk zich hier schuldig aan maakt wordt hiervan aangifte gedaan bij politie en justitie. Ook worden dan de noodzakelijke kerkrechtelijke maatregelen getroffen.

In het licht van de motie Van der Steur uit 2014 en de motie Van Toorenburg uit 2015 willen wij toezeggen dat wij nu en in de toekomst op een zorgvuldige en adequate wijze zullen omgaan met schrijnende gevallen. De vraag hoe dat in concrete gevallen gestalte krijgt, vraagt van onze kant enige coördinatie. Tevens zeggen wij u toe dat we u jaarlijks zullen informeren over de gang van zaken m.b.t. het dossier seksueel misbruik in de RK Kerk.

Mevrouw de Voorzitter, we mogen constateren dat de Klachtenregeling voor ruim 2.000 slachtoffers een uitnodiging en een begaanbare weg is gebleken om hun leed kenbaar te maken. We hopen dat de erkenning, het hulpaanbod en de aangeboden compensatie kunnen helpen om dit leed te verzachten. Dat geldt ook voor de vele honderden personen voor wie we mogelijkheden voor erkenning van hun leed, een hulpaanbod en genoegdoening in het leven hebben geroepen in verband met een melding van geweld.

Wij hopen tijdens dit rondetafelgesprek met u ook naar de toekomst te kijken. In dat verband hechten wij eraan hier op te merken dat de RK Kerk van het verleden heeft geleerd. Er is -met diverse andere maatschappelijke instellingen- een scala van preventiemaatregelen getroffen om de aantasting van lichamelijke of geestelijke integriteit van iedereen, en zeker van kinderen, te voorkomen.

We zijn uw oud-voorzitter, de heer Deetman, zeer erkentelijk voor zijn grote betrokkenheid en talrijke zeer waardevolle adviezen, die hij ons heeft gegeven.

In het vorige rondetafelgesprek met u op 28 maart 2013 signaleerde u dat er onvoldoende communicatie was tussen ons en de slachtoffers. Wij hebben uw oproep om de relatie met de slachtoffers te verbeteren ter harte genomen en daartoe het Voorzittersoverleg ingesteld, waarvan de voorzitter van KLOKK en wij beiden deel uitmaken. Dit aanvankelijk maandelijks Voorzittersoverleg vervult een belangrijke brugfunctie tussen de koepelorganisatie van slachtoffers KLOKK, de KNR en de Bisschoppenconferentie. We zijn het niet altijd met elkaar eens, maar dit neemt niet weg dat het Voorzittersoverleg zeer vruchtbaar is gebleken en wat onze persoonlijke relaties betreft voor ons alle drie een verrijkende ervaring.

Tot slot voorzitter, willen wij de vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie danken voor haar aandacht voor dit pijnlijke onderwerp. Tevens willen we de slachtofferorganisaties bedanken die de slachtoffers een stem hebben gegeven en de vele deskundigen die de Stichting Beheer en Toezicht aan zich heeft weten te binden om de slachtoffers adequaat te begeleiden bij de klachtbehandeling, het bieden van hulp en het toekennen van compensaties.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de Kerktoetredersdag, Basiliek van de H. Liduina in Schiedam, 21 mei 2016

Jakobus 5, 13-20; Marcus 10, 13-16

Broeders en zusters, het is een groot geschenk wanneer je mag geloven. Het is een groot geschenk als je in je leven op het spoor komt van vertrouwen op God en zijn barmhartigheid. Voor veel mensen lijkt geloof onbereikbaar, en, zoals we hoorden in het getuigenis zojuist, iets om ver vandaan te blijven. Het lijkt de vrijheid te beperken, je mag van alles niet meer. Of beperkt zelfs de autonomie van de mens, want als er een God is durven we niet op eigen benen te staan. Zo wordt vaak beweerd. Of er is zoveel teleurstelling dat mensen vertrouwen op God niet voor mogelijk houden. En toch is het God zelf die ons steeds weer uitnodigt om te geloven. Ook als we teleurgesteld zijn, terwijl we op eigen benen willen staan en ook als we gehecht zijn aan onze eigen vrijheid.

God nodigt ons uit op een heel bijzondere manier, niet met een pamfletje door de brievenbus of via een reclamespot, maar heel bijzonder in de eerste plaats in ons hart. In de Catechismus van de Katholieke Kerk staat dat God met iedere mens een dialoog aan wil gaan vanaf de eerste dag van ons leven (CKK art 27). We geloven dat God met ieder van ons een plan heeft en van ons houdt. Hij roept ons op in Hem te geloven, ons leven met Hem te delen, om op Hem te bouwen. Het gaat niet alleen om die innerlijke dialoog. Het is daarnaast vaak ook de omgeving, waarin je tot geloof wordt uitgenodigd: familie of vrienden, mensen die je ontmoet in moeilijke omstandigheden, mensen in de kerk. Het is elk jaar een vreugde dat tientallen mensen willen toetreden tot de Katholieke Kerk. Ze willen op eigen benen staan, zien welke ellende er is, maar zetten die stap.

Steeds is er de voorbereiding door gesprekken, lezen over geloof en bidden. En ook na uw doopsel is het belangrijk, opdat uw geloof vitaal mag blijven, dat u blijft praten. Lezen over geloof en in gesprek blijven gaan met God in uw binnenkamer en in de gemeenschap van de Kerk.

Vandaag mogen we markeren dat u in de Kerk bent opgenomen. Het is een eigen stap die u zelf maakt, maar u zet deze niet in een strikt isolement

of puur individueel. God, die het geloof in ons hart legt en die met ons in dialoog treedt, roept ons tot gemeenschap en verbondenheid. De Kerk is een gemeenschap van mensen die de Heer toe willen behoren. Vandaag op deze plek mogen we uw toetreding vieren als bisdom. In heel Zuid-Holland wonen mensen die behoren tot onze geloofsgemeenschap, in kleine dorpen en in grote steden. Soms met naam en toenaam, soms in het verborgene in de stilte van het hart. Want ook voor katholieken is geloof soms al te zeer iets privés geworden en wordt het geloof zodanig in het verborgene beleefd dat mensen niet naar de kerk gaan.

God, die het geloof in ons hart legt, roept ons juist op om met Hem en met elkaar op tocht te gaan en ons geloof te verdiepen en daardoor ons leven te verdiepen. Want wat geeft betekenis aan ons leven? Dat is dat God ons leven draagt, dat Hij van ons houdt en ons talenten geeft en vraagt om in antwoord daarmee aan de slag te gaan.

Vandaag horen we in de lezing van de Schrift twee belangrijke vragen. Op de eerste plaats zijn we mensen die bidden. De brief van Jakobus roept zijn tijdgenoten ertoe op om te bidden als iemand te lijden heeft of ziek is. Wij zouden misschien spontaan zeggen als iemand ziek is: ga naar de dokter of geef steun. Dat klinkt logischer dan bidden. Maar Jakobus zegt: laat hij bidden. Dat bidden, dat gesprek met God, is ontzettend belangrijk. Wanneer het ons goed gaat en ook als we ziek zijn. Ook dan is bidden belangrijk om met de Heer verbonden te zijn. Als we nooit met elkaar praten en we ons hart niet openen is er geen communicatie, geen relatie, laat staan vriendschap. Zo is het ook met God.

Als we met de Heer verbonden willen zijn, moeten we ons hart voor Hem openen, zoals Hij dat voor ons gedaan heeft. Ons leven met Hem delen in gebed, zoals Hij zijn leven met ons heeft gedeeld. Dat we met Hem in gesprek blijven over alles wat ons bezig houdt. De vragen die we hebben, teleurstellingen. Misschien ook de ergernissen of boosheid die we kunnen hebben. Spreek met God en doe dat niet alleen in je eentje, maar ook in de gemeenschap van de Kerk. Wat dat zegt Jakobus ook: bidt in de gemeenschap met anderen.

We leren van Jakobus dat we moeten blijven bidden. Ook als je al lang katholiek bent, blijft bidden een opdracht. Praten met God en je leven aan

Hem voorleggen, is telkens weer een uitdaging. Geven we het voldoende prioriteit? Zien we het als iets belangrijks of is ons geloof vooral iets doenerigs? Overigens vond Jakobus ook dat belangrijk (cf Jak. 2, 14-18). Maar in het gebed blijven we ademen in Gods Geest, kan ons geloof groeien en rijpen en ook worden bijgesteld.

Het tweede punt staat in het evangelie van vandaag. We lezen over Jezus en zien in zijn gezindheid dat Hij ons vraagt om klein te blijven. De apostelen hadden daar bij tijd en wijle moeite mee. Ze discussieerden wie het belangrijkste is. En een moeder kwam Jezus vragen: Kunt u niet zorgen dat mijn zoons aan uw rechter- en linkerhand zitten? (Cf Mt. 20, 20-28; Mc. 10, 35-45). Klein worden is wat God zelf ook heeft gedaan. Gods Zoon heeft zich niet vastgeklampt aan zijn grootheid (Fil. 2, 6-11), maar is naast ons komen staan met zijn liefde en dienstbaarheid. Als wij klein zijn, is dat omdat Hij dat heeft voorgeleefd. De Heer Jezus is geen verkondiger die ons dingen oplegt die Hij zelf niet deed. Wat Hij zegt, leefde Hij ook zelf. En wat Hij doet, verkondigt Hij ook. Klein blijven.

Als je niet wordt als kinderen, kun je het Rijk van God niet binnengaan. Het gaat erom dat kinderen in hun kwetsbaarheid ook heel open zijn, heel ontvankelijk zijn. Ouders kunnen met grote verbazing bij hun kinderen ervaren dat er zo'n grote afhankelijkheid van hen is. Zouden wij ook die nederigheid op kunnen brengen om als kinderen ontvankelijk te blijven voor God, ons hart te openen voor de Heer? Dat is dus iets anders dan kinderachtig zijn. Het wil zeggen: ontvankelijk zijn en open. Zoals de Heer ontvankelijk is voor de Vader en zijn bedoelingen.

Zo zijn er twee uitdagingen voor ons als gelovigen belangrijk: Is er ruimte voor gebed in mijn leven? En maak ik me klein genoeg om open en ontvankelijk te zijn? Zo hebben we allemaal ons leven lang de school van Jezus te gaan. Met vallen en opstaan zullen we ontvankelijk moeten zijn en ons hart aan Hem geven.

Mogen we in deze kerk en het jaar van de barmhartigheid opnieuw die opdracht aannemen. Want ook voor barmhartigheid moet je blijven bidden. Zowel om barmhartigheid te ontvangen als om barmhartig te kunnen zijn. Mogen we de heilige Liduina om voorspraak vragen. Ze heeft gedurende haar leven meer dan dertig jaar in bed doorgebracht. Ze heeft geleerd te blijven

bidden in moeilijke omstandigheden en haar leven bij te stellen. Ik hoop dat u hier straks nog even rondkijkt en in de afbeeldingen in deze basiliek haar leven zult herkennen. Ze was net als wij een kind van God en geroepen om trouw en ontvankelijk te zijn in gebed. En we mogen de heilige Liduina vragen om voor ons te bidden, door Christus onze Heer. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de priesterwijding van Boris Plavčić, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 28 mei 2016

Judas 17.20b-25; 2 Korintiërs 4, 1-2.5-7; Marcus 11, 27-33

Broeders en zusters in Christus. Het is vandaag een feestelijke dag, een feestelijke liturgie. We hebben de deuren van de kerk wijd open staan en niet alleen vanwege het mooie weer, maar ook omdat iedereen mag horen en zien dat we met vreugde ons geloof vieren nu we vandaag Boris tot priester mogen wijden.

Het is een feestelijke dag. Maar als je het evangelie hoort, lijkt er een domper te zijn. Terwijl wij in vreugde en geloof bijeen zijn, horen we iets dat eigenlijk een twistgesprek is tussen Jezus, de Schriftgeleerden en de anderen van het sanhedrin. “Welke bevoegdheid hebt Gij om dit alles te doen? En wie heeft U die bevoegdheid daartoe gegeven?” vragen ze. Daar is iets aan vooraf gegaan. De Heer heeft namelijk de tempel schoon geveegd en niet zo zuinig ook (Marcus 11, 15-19). Hij heeft tafels omver geworpen, geld en koopwaar verwijderd. En Hij heeft gezegd: Gij zult van het huis van gebed geen rovershol maken. De mensen van het sanhedrin zijn nog onder de indruk van wat er is gebeurd en vragen wat bozig: Waar haalt U het gezag vandaan? En eigenlijk vragen ze, als je in hun hart kunt kijken: Waar haalt U de brutaliteit vandaan?

Een twistgesprek op zo’n mooie dag als vandaag. Maar de Heer gaat het gesprek aan. Die vraag “Wie is Jezus?” heeft wel vaker geklonken. Al in het eerste hoofdstuk van Marcus staat dat de mensen onder de indruk zijn als Jezus spreekt en ze vragen: Wie is dat toch? En met welk gezag spreekt Hij toch, zo heel anders dan we gewend zijn (cf Mc. 1, 22)? En als Jezus een lamme geneest, we lezen daarover in het tweede hoofdstuk van het Marcusevangelie, staat er: Ik doe dit opdat gij zult weten dat Ik de macht heb om zonden te vergeven (cf Mc. 2, 10) Meer nog dan om te genezen gaat het Jezus erom zonden te vergeven.

Op meer plekken in het evangelie van Marcus wordt deze vraag gesteld. En hij wordt ook beantwoord, al lijkt het in het twistgesprek vandaag van

niet. In het evangelie van vandaag stelt Jezus een wedervraag: Ik wil u wel antwoorden, maar dan wil Ik u eerst een vraag stellen, namelijk is wat Johannes de Doper deed wanneer hij doopte, is dat afkomstig van God, is het verbonden met de Heer (cf Mc. 11, 29-30). We lezen dat de Schriftgeleerden die aan het gesprek begonnen, nu eigenlijk staan te twijfelen: Wat moeten we zeggen? Als we zeggen dat hij van godswege zijn werk doet, zal iedereen zeggen waarom hebben jullie je dan niet bekeerd? Waarom hebben jullie geen geloof gehecht aan zijn prediking? En als ze zouden zeggen dat het gewoon een mens was, zouden ze de menigte op hun nek krijgen, want de mensen waren onder de indruk van Johannes de Doper.

Het antwoord van Jezus lijkt op het eerste gehoor wat kinderachtig of zuur: als jullie geen antwoord geven, zeg Ik ook niet wie Ik ben. Maar eigenlijk zegt Hij wel wie Hij is en indirect beantwoordt Hij de vraag over zijn gezag. Als je Johannes de Doper niet erkent als profeet, als de voorloper die Mij aanwijst, als je hem niet volgt en je niet bekeert, hoe kun je Mij dan kennen en op waarde schatten? Want zoals Johannes de Doper Jezus aanwees, en onderdeel is van de heilsgeschiedenis, is Jezus het hoogtepunt, de belangrijkste in de heilsgeschiedenis van God met de mensen.

Het is een uitnodiging aan ons adres. Jezus is de Zoon van God (cf Mc. 1, 1; 15, 39) de langverwachte Messias. Hij is mens geworden en naast ons komen staan. Hij verkondigt in woord daad de liefde van de Vader en zal zijn leven geven. Durven wij op Hem te bouwen? De Schriftgeleerden stonden met de mond vol tanden en hun hart was geblokkeerd. Kunnen wij wel ons hart openen en zeggen: U bent de Zoon van God en wij willen op U bouwen? Zoals in de eerste lezing de apostel Judas zegt: we mogen bouwen op ons geloof, volharden in het gebed, open staan voor de kracht van de heilige Geest en waakzaam zijn om barmhartigheid van God te ontvangen wanneer ons het eeuwig leven gegeven wordt.

Vandaag maakt de Heilige Schrift geen einde aan onze vreugde, de Schrift zet geen streep door onze blijdschap, maar wil ons geloof versterken. Blijdschap is mooi, maar gaat voorbij. Vreugde is prachtig, maar daarna komt weer ons dagelijkse leven. Het is mooi als we vandaag een fundament leggen waar we bewust voor kiezen. Ja Heer, ik bouw op U, ik sta open in gebed, ik verwacht alles van de heilige Geest en U bent mijn toekomst en mijn leven. We mogen vandaag dat fundament opnieuw omarmen. Vandaag, in het jaar waarin we

als bisdom Rotterdam het zestigjarig jubileum vieren en het heilig jaar van de barmhartigheid, vieren we dat we als Kerk een netwerk zijn van liefde verbonden met de Heer. En het is een stevig fundament, omdat de Heer ons de hand reikt. En het is een stevig 'Ja' van ons, omdat we die hand van de Heer met beide handen aanpakken om een netwerk van liefde te kunnen blijven.

Boris, vandaag mogen we jou tot priester wijden. En in het netwerk van alle gelovigen, verbonden met Christus, mag jij als priester een belangrijke taak gaan vervullen. Het is een taak en een dienstwerk, want je doet het niet voor jezelf maar voor de Heer. En je doet het voor de Heer in de gemeenschap van de Kerk die een netwerk van liefde is. Ik verkondig niet mezelf maar Christus Jezus (cf 2 Kor. 4, 5). Je mag dat netwerk van liefde steeds meer versterken als priester door het vieren van het sacrament van de eucharistie (bron en hoogtepunt), door het schenken van vergeving in het sacrament van boete en verzoening. En je mag verkondigen en steeds weer uitleggen waar het om gaat. Met je hart uitzingen wie God is. En leiding geven in de gemeenschap van de Kerk, want een netwerk kan ook in de war raken. Als priester mag je de gemeenschap van de Kerk heiligen, het geloof verkondigen, zodat de gelovigen weten dat het valt of staat met Christus, en het volk van God leiden door de kracht van de Goede Herder.

Het netwerk van liefde, de Kerk, beperkt zich niet tot ons bisdom. We hebben een internationale setting vandaag met de Kroatische gemeenschap. Het is een teken dat ons netwerk over grenzen heen gaat. De vicaris-generaal heeft iedereen aan het begin van deze viering welkom geheten, waaronder je familie die zelfs van overzee is gekomen om hier vandaag bij te zijn. Het netwerk van liefde dat de Kerk is, verbonden met Christus, is wereldwijd. En we mogen het ook dichterbij huis beleven. Het netwerk van liefde verbindt ook bisdommen met elkaar. Zij maken deel uit van dezelfde Kerk. Zo is vandaag ook het bisdom Haarlem-Amsterdam aanwezig, waar je gestudeerd hebt, de hulpbisschop die je rector was is er vandaag bij.

De Heer stelt ons in staat zijn liefde te verspreiden, in woorden en daden. En bijzonder zijn daden van barmhartigheid genoemd in de lezing uit de brief van de heilige apostel Judas, namelijk dat we de mensen die twijfelen steunen en trachten te redden, en dat we mensen aanzetten tot bekering, wanneer hun doopkleed bezoedeld is door de zonde. En dat kan alleen als we

hen wijzen op de barmhartigheid van God, die ons voor struikelen behoedt (cf Judas 22-24).

Vandaag mogen we Gods gaven ontvangen: zijn aanwezigheid, geestkracht, barmhartigheid wanneer we ons hart voor Hem openen. Voor een netwerk van liefde is onderhoud nodig en dat we ons blijven verbinden met Christus. En we kunnen die verbondenheid alleen verdiepen als we ons open stellen voor de gaven van de Heer, die heel bijzonder door het dienstwerk van de priester worden geschonken, door heiliging, verkondiging en leiding.

Graag willen we jou, Boris, verwelkomen om die taak en opdracht op je te nemen. Weet dat wanneer je toetreedt als priester je je ook laat voegen. Je weet dat je talenten hebt en dat ook anderen talenten hebben. Jouw toewijding mag zich voegen bij de toewijding van anderen. En andere priesters mogen zich laten verrassen door jouw toewijding, door de Heer, in Geest en Waarheid.

We leven in een wereld waarin veel aan de hand is. Dat was vroeger ook al zo, zal menigene zeggen. Inderdaad, maar we staan nu meer dan ooit oog in oog met ellende ver weg en dichtbij. Paus Benedictus XVI heeft gezegd: We zijn in een geglobaliseerde samenleving steeds meer burens, maar nog lang geen broeders en zusters van elkaar (*Caritas in veritate* 19). Wat zou het goed zijn wanneer we in geloof en liefde met alle gaven die de Heer ons schenkt, bouwen aan een beschaving van liefde.

We mogen uitdragen wat leeft in het hart van de Heer. Geen twistgesprek, maar verlossing. Niet met het oog op veroordeling, maar tot verzoening (cf Joh. 3, 16-17). Mogen we allen op onze beurt ons hart openen en met Boris zeggen: Hier zijn we, Heer, tot uw lof en uw eer, want U heeft het geloof en de liefde in ons hart gelegd. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de eucharistieviering bij de zegening van de klokken op Bedevaartsoord HH. Martelaren van Gorcum in Brielle, 4 juni 2016

Jes. 61, 9-11; Luc. 2, 41-41

Broeders en zusters in Christus, vandaag mogen we een bescheiden begin maken met het jaar van de bedevaart. Nou ja, bescheiden... We hebben een prachtige klokkenstoel mogen zegenen en het prachtige, magnifieke geluid mogen horen. Het geluid slaat niet alleen naar binnen, in ons hart en in de kerk, ook de omtrek heeft het kunnen horen. Vandaag mogen wij met die prachtige markering het bedevaartseizoen beginnen. Een bedevaart, dat is vooral een reis in geloof. Op pelgrimage gaan, op bedevaart gaan, dat is een lange traditie. We horen het al in het evangelie, als Jezus met zijn ouders naar Jeruzalem mag gaan, naar de grote tempel. Daar klinken geen klokken, maar daar is veel te zien wat indruk maakt. We kunnen ons er, denk ik, geen voorstelling van maken, hoe druk het daar dan is, bij de tempel. Heel veel mensen, maar ook heel veel activiteiten. Zo werden er dieren geofferd. Vele dieren. Runderen, als je dat kon betalen, maar ook kleinere beesten. En ze werden in de tempel afgegeven als offer aan de Heer. Uiteindelijk werden ze dan geslacht. En het moet wel indrukwekkend geweest zijn: die lucht van dode dieren; de warmte; de drukte; en het vele lawaai. Onze huidige kerkgebouwen zijn een stuk stiller, een stuk rustiger dan de tempel van toen. Natuurlijk zouden wij het ook wel wat drukker willen hebben. Elke zondag een volle kerk is niet alleen goed voor de gemeenschap als geheel, maar ook goed voor het hart van velen.

Je hart, daar gaat het om. En dan gaat het niet zozeer om het hart dat bloed rondpompt in je lichaam, wat ook nodig is voor je leven, maar het hart in beeldende zin volgens de Schrift. Je hele persoon, je gedachten, je verlangens, je teleurstellingen en je duisternis. Het hart als een huis. Een huis dat verborgen kan zijn, omdat je niemand in je hart laat kijken. Een hart, met een gesloten deur, omdat je niemand toelaat. Een koud hart, waar geen warmte is voor God en voor je medemens. Maar, we lezen in het evangelie dat het hart van Maria een woning is. God mag bij haar wonen, met Zijn Heilige Geest, met Zijn liefde en trouw. Maria was een gelovige vrouw die haar vertrouwen stelde op de Heer. Ook toen haar die moeilijke vraag werd gesteld of zij de

moeder van de Heer wilde worden. ‘Hoezo? Ik beken geen man, hoe moet dat toch allemaal met mij?’ Maar uiteindelijk klinken haar woorden: ‘Mij geschiede naar uw woord’ (Luc. 1, 38). Het hart van Maria zal niet gelijk helemaal vrij zijn geweest van angst, niet gelijk vrij van onzekerheid. Maar het geloof en het ja-woord mochten de overhand hebben: ‘Mij geschiede naar uw woord.’ Het gaat erom dat de Heer zijn woord tot ons richt, ook in ons hart, ons geweten, in alles wat ons bezighoudt en wie we zijn.

Vandaag mogen we hier op bedevaart zijn en ook ons hart openen voor de Heer. Een woning, dat is ons hart. Niet alleen dat van Maria is een woning, Maar ook ons hart mag een gastvrije plek zijn voor de liefde van God, voor de idealen van het Evangelie, voor de kracht van de Geest met ruimte voor de moed om door te zetten. Gelukkig is ons hart niet bedoeld als een los huisje op de prairie, nee ons hart is bedoeld om ook met anderen samen te komen om elkaar te sterken op de weg van het geloof. En daar is een bedevaart zo goed voor.

Als je alleen zit of in een omgeving waar het Evangelie nooit ter sprake komt, zou je soms kunnen denken dat je het laatste huisje bent dat nog niet is afgebroken. En als kerken sluiten wordt dat gevoel misschien nog wel sterker. Maar we mogen weten dat God die het goede werk in ons begonnen is, ons niet loslaat, ons niet vergeet. En op een bedevaart wordt dat allemaal tegen ons gezegd. De Heer legt ons de mantel om van Zijn liefde, de Heer sterkt ons met Zijn vrede en met Zijn inspiratie.

We hebben vandaag klokken geluid. En klokken luiden is een teken van ons geloof, is een uiting van ons behoren bij de kerk. Maar het zou niet goed zijn als we de klokken het werk laten doen. Zo van: laat de klokken maar luiden, dan is het wel goed, dan gaat het allemaal wel door. Nee, het moet allereerst in ons hart beginnen, in ons hart beginnen en dan die klokken als teken van wat bij ons vanbinnen leeft.

Hier op deze plaats, broeders en zusters, zijn maar liefst 19 martelaren gestorven omwille van het geloof. Ze werden onder druk gezet, ze werden gepijnigd, naakt door de stad gejaagd en uitgelachen; het was zoals het leven van onze Heer Jezus zelf. Maar ze hebben vastgehouden. Hoe angstig ook van hart, hoe bang ook voor wat zou komen, samen hebben ze sterk gestaan. Bij elkaar geschild en bij elkaar kracht gevonden. En hun hart hebben zij

ondanks alles steeds meer kunnen openstellen voor de liefde van God en zijn Evangelie. Ze hebben niet teruggeslagen. Ze hebben niet van zich afgebeten. Ze hebben de Heer verkondigd. Je zou zeggen: en dan sterven ze alsnog. Waarom zou je zo je nek uitsteken en zo je hart laten spreken? Had dan maar de deur van je hart op slot gedaan, of een stenen hart geworden, dan had je die pijn allemaal kunnen buitensluiten en niet over je geloof hoeven spreken. Maar de martelaren hebben in Jezus voetstappen gestaan. En hebben gezegd: we kunnen niet zwijgen over wat we gezien en gehoord hebben in ons leven (cf. Hand. 4, 20), we kunnen niet zwijgen over de liefde van God, over zijn vergeving, over zijn opdracht aan ons om te bouwen aan zijn rijk. En zo hebben zij gesproken. We geloven dat hun woord niet doodgefallen is. Maar dat zij als martelaar gestorven, mogen leven bij de Heer. Dat hun weg geen doodlopende weg is en dat hun hart dat klopte voor het Evangelie, nu de vreugde mag ervaren van de Heer zelf.

En zo, broeders en zusters, zijn die klokken hier buiten geen doodsklokken, die we gaan luiden als we iemand ten grave dragen. Klokken die je aan dood doen denken, als ze verwijderd worden bij een kerk en als vervolgens die Jacobuskerk in Oude Wetering met de grond gelijk gemaakt wordt. Nee het zijn Paasklokken! Omdat we geloven dat de Heer, die hart voor ons heeft, ons oproept om ons toe te vertrouwen aan Hem. En zoals Maria die alle woorden bewaarde in haar hart (Luc. 2, 51) en zoals de martelaren die kracht vonden bij de Heer, mogen ook wij kracht vinden met heel ons hart als we hier zijn. Om samen te bidden, om het woord van God te horen en in de Eucharistie Jezus zelf te ontvangen, Zijn lichaam en bloed.

En als dan de klokken luiden en wij de moed in ons hart bewaren en de hoop en de liefde, dan zijn de klokken een teken van wat bij ons vanbinnen leeft. Heel concreet: de grote klok genoemd naar Maria, de tweede klok naar Martinus de eerste bisschop van Rotterdam en Paulus - Paus Paulus VI die in de jaren '60 onze opperherder was in onze Kerk. Met hen mogen wij ook zeggen: Heer maak mij tot instrument van uw plannen, maak mij tot instrument van uw vrede, tot teken van hoop.

Ook als een kerk sluit, ook als veel mensen niet meer aan God lijken te denken. Blijf alstublieft ons hart aansporen, overdag en in de nacht, bij vreugde en bij verdriet, op het moment dat we alleen zijn, maar ook waar we het gezelschap genieten van elkaar op bedevaart. Mogen we hier met

een verrijkt hart vertrekken en mag het klokkengelui nog lang in onze oren blijven klinken als een Paasjubelzang die ons nu al gegeven is, ondanks moeilijkheden, ondanks twijfel, ondanks verdriet en teleurstellingen. De Heer gaat met ons een weg, zoals met Maria, zoals met de Martelaren. En de klokken getuigen van die vreugde. Amen.

DECREET TOT SLUITING EN ONTTREKKING AAN DE EREDIENST VAN DE R.K. MOEDER GODSKERK TE VOORSCHOTEN

Gezien,

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie H. Augustinus te Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Katwijk a/d Rijn per brief d.d. 15 maart 2016 aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke Moeder Godskerk, gelegen aan de Baron Schimmelpenninck van der Oyelaaan 18 te Voorschoten te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

voornoemd verzoek reeds eerder gedaan is bij schrijven d.d. 19 december 2007 door het bestuur van de voormalige parochie H. Laurentius en Moeder Gods;

Overwegende,

dat op 31 januari 2008 het parochiebestuur van de parochie H. Laurentius en Moeder Gods en leden van het bisdombestuur met de parochianen hebben gesproken over de toekomst van de R.K. Moeder Godskerk;

dat op 28 oktober 2008 de leden van de priesteraad van het bisdom Rotterdam het dossier hebben besproken en gehoord zijn over het verzoek van het bestuur van de R.K. parochie H. Laurentius en Moeder Gods aan de bisschop van Rotterdam om de Moeder Godskerk te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de bisschop van Rotterdam bij schrijven d.d. 18 december 2008 formeel toestemming heeft verleend om de Moeder Godskerk aan de eredienst te onttrekken op een nader vast te stellen termijn;

dat per 1 januari 2012 de parochies H. Joannes de Doper te Katwijk, H. Laurentius en Moeder Gods te Voorschoten, H. Willibrord te Oegstgeest, de Goede Herder te Wassenaar, St. Jozef te Wassenaar en St. Willibrord te Wassenaar werden samengevoegd tot de nieuwe parochie H. Augustinus;

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen rond de Moeder Godskerk;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de Moeder Godskerk zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit,

dat de R.K. Moeder Godskerk, gelegen aan de Baron Schimmelpenninck van der Oyeaan 18 in Voorschoten, met ingang van 3 april 2016 zal worden gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 3 april 2016 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie zal worden gevierd;

En vraagt,

dat de pastoor en de andere leden van het bestuur van de R.K. parochie H. Augustinus er zorg voor dragen dat te zijner tijd de eventueel nog in de Moeder Godskerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. parochie H. Augustinus in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de Moeder Godskerk aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie H. Augustinus, in het bijzonder van de gemeenschap rond de Moeder Godskerk in Voorschoten;

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 3 april 2016.

Rotterdam, 3 april 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

DECREET TOT SLUITING EN ONTTREKKING AAN DE EREDIENST VAN DE R.K. CHRISTUS KONINGKERK TE ROTTERDAM

Gezien,

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie H. Bernadette te Rotterdam aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke Christus Koningkerk, gelegen aan het Statenplein 1 te Rotterdam te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

voornoemd verzoek reeds eerder gedaan is door het bestuur van de voormalige Rooms-Katholieke Parochie De Vier Evangelisten;

Overwegende,

dat op 19 november 2013 reeds de leden van de priesterraad van het bisdom Rotterdam in het kader van de samenvoeging tot R.K. parochie H. Bernadette het dossier ter zake de kerkgebouwen Rotterdam Rechtermaasoever hebben besproken en gehoord zijn over het verzoek van het bestuur van de R.K. parochie De Vier Evangelisten aan de bisschop van Rotterdam om de Christus Koningkerk te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat per 1 januari 2014 de parochies H. Nicolaas en De Vier Evangelisten werden samengevoegd tot de nieuwe parochie H. Bernadette;

dat op 24 oktober 2014 de implementatiecommissie ten behoeve van de kerkgebouwen in de federatie Rotterdam Rechtermaasoever is opgericht;

dat op 5 november 2014 het parochiebestuur van de parochie H. Bernadette en leden van het bisdombestuur met de parochianen hebben gesproken over de toekomst van de R.K. Christus Koningkerk;

dat op 15 november 2014 de leden van de implementatiecommissie werden benoemd;

dat op diezelfde datum formeel toestemming is verleend om de Christus Koningkerk aan de eredienst te onttrekken op een nader vast te stellen termijn;

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen rond de Christus Koningkerk;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de Christus Koningkerk zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit,

dat de R.K. Christus Koningkerk, gelegen aan het Statenplein 1 te Rotterdam, met ingang van 23 april 2016 zal worden gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 23 april 2016 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie zal worden gevierd;

En vraagt,

dat de pastoor en de andere leden van het bestuur van de R.K. parochie H. Bernadette er zorg voor dragen dat te zijner tijd de eventueel nog in de Christus Koningkerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. parochie H. Bernadette in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de Christus Koningkerk aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie H. Bernadette, in het bijzonder van de gemeenschap rond de Christus Koningkerk in Rotterdam;

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 23 april 2016.

Rotterdam, 22 april 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

**DECREET
TOT SAMENVOEGING VAN DE PAROCHIEËLE
CARITASINSTELLINGEN VAN DE VOORMALIGE PAROCHIES HH.
FRANCISCUS EN CLARA EN H. DOMINICUS TE ROTTERDAM
EN OPRICHTING PAROCHIEËLE CARITASINSTELLING VAN DE
PAROCHIE H. JOHANNES**

Gezien,

het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 29 april 2016 is gedaan door de PCI-en van de voormalige parochies HH. Franciscus en Clara en H. Dominicus te Rotterdam, en op grond van mijn bevoegdheid daartoe zoals bepaald in canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC),

Bepaal ik het volgende,

1. Met ingang van 1 januari 2016 voeg ik samen de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies HH. Franciscus en Clara en H. Dominicus te Rotterdam en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling van de parochie H. Johannes krijgt.
2. Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met ingang van 1 januari 2016 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen.
3. Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.
4. Het nieuwe PCI-bestuur bestaat uit drie personen, te weten de heer L.L.J.P. de Prez, voorzitter, mevr. A.S.M. Kerkum, lid, en de heer H.C.M. Kok, lid-penningmeester.

5. Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.
6. Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.
7. Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 10 mei 2016.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 3 mei 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 april 2016

Drs E.N. Beenhakker-Mol, eervol ontslag en ontheffing kerkelijke zending als pastoraal werkster van de parochiefederatie Driestromenland te Gorinchem e.o. en goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie H. Familie te Goeree-Overflakkee en De Hoeksche Waard.

G.A.L.M. Nijenstein, benoeming voor een nieuwe periode van vier jaar tot penningmeester en lid van de DCI.

1 mei 2016

Drs P.R. Tolsma, eervol ontslag als diaken van de Parochie Christus Koning te Pijnacker, Nootdorp, Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Bergschenhoek en benoeming tot diaken in de parochiefederatie Vlietstreek te Rijswijk, Voorburg en Leidschendam.

Drs D.W.M. Bühler, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als projectmedewerker M25 van het bisdom Rotterdam en goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Rhoon, Rozenburg, Spijkenisse, Brielle, Hellevoetsluis en Hoogvliet.

Drs C.C.M. Hoeksel-van Leeuwen, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorgster in het St. Franciscus Gasthuis te Rotterdam.

6 mei 2016

K.K. Hayon s.v.d., benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

K.E. Deku s.v.d., eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochie Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

16 mei 2016

M.J. Thomassen c.p., eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochie Pax Christi te Woerden, Kamerik, Meij-Zegveld en Oudewater.

NECROLOGIE

Jacobus Franciscus Steenman

geboren op 24 februari 1925 te Amsterdam en priester gewijd op 19 mei 1951.

Pastoor Steenman was na zijn wijding achtereenvolgens kapelaan in De Kwakel (1951), in Zandvoort (1953), in de parochie O.L. Vrouw van Goeden Raad te 's-Gravenhage (1955) en in de parochie Christus Koning te Rotterdam (1964). In 1970 volgde zijn pastoorsbenoeming in de parochie De Goede Herder te Wassenaar en in 1981 werd hij benoemd tot pastoor van de parochie H. Adrianus te Langeraar. Op 1 juni 1991 werd hem uit deze functie eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening. Na zijn emeritaat was hij tot 1996 administrator van de parochie H. Bonifacius en de parochie H. Pius X te Alphen aan den Rijn.

Pastoor Frank Steenman heeft zich bijna vijfenzestig jaar als priester ingezet, eerst voor het bisdom Haarlem-Amsterdam en vanaf 1956 voor het bisdom Rotterdam. Voor zijn inzet en enthousiasme zijn wij hem veel dank verschuldigd.

Pastoor Frank Steenman was in alles de eenvoud zelve, alle buitenkant was hem vreemd. Hij vroeg niet vlug aandacht voor zichzelf; luisteren kon hij als geen ander. Daarbij viel op dat hij op allerlei manieren steeds het contact met medepriesters en andere werkers in het pastoraat onderhield, ook in oecumenisch verband. Zijn leven lang heeft hij het Evangelie verkondigd met hart en ziel.

Veel dank aan de heer en mevrouw Van Doorn uit Ter Aar, die hem de afgelopen vijftien jaar met zorg en vriendschap hebben omringd.

Op zaterdag 2 april 2016 is hij, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

Jacobus Leonardus Maria Ammerlaan

geboren op 12 mei 1929 te 's-Gravenhage en priester gewijd op 26 mei 1956.

Pastoor Ammerlaan was na zijn wijding achtereenvolgens kapelaan in de parochie H. Petrus en Paulus te Maassluis (1956), in de parochie H. Hart van Jezus te 's-Gravenhage (1958) en in de parochie H. Jozef te Hillegom (1965). In 1968 werd hij benoemd tot moderator/godsdienstleraar aan de R.K. LTS St. Paulus te Hillegom. In 1971 werd hij benoemd tot kapelaan van de parochie St. Jozef Opifex te Leidschendam en later in 1972 volgde zijn pastoorsbenoeming in dezelfde parochie. In 1979 volgde zijn benoeming tot pastoor in de parochie H. Petrus en Paulus te Maassluis en in 1987 zijn benoeming tot pastoor van de parochies O.L. Vrouw Hemelvaart te Oude Tonge en O.L. Vrouw Hemelvaart te Middelharnis. Naast deze functies werd hij in 1987 ook benoemd tot deken van het dekenaat Zuid-Hollandse Eilanden. In 1988 werd hem eervol ontslag verleend als pastoor van de parochie O.L. Vrouw Hemelvaart te Oude Tonge en bleef hij zijn functie als pastoor van de parochie te Middelharnis en zijn functie als deken van het dekenaat Zuid-Hollandse Eilanden vervullen. Op 1 oktober 1991 werd hem uit deze functies eervol ontslag verleend. Per die datum werd hij benoemd tot pastoor van de parochie H. Laurentius te Stompwijk. Uit die functie werd hem op 1 juli 1994 eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening.

Pastoor Jacques Ammerlaan heeft zich bijna zestig jaar als priester ingezet voor het bisdom Rotterdam. Voor zijn inzet en enthousiasme zijn wij hem veel dank verschuldigd.

Pastoor Ammerlaan was een beminnelijke en aardige man, die bleef meedenken met zijn tijd. Zijn grote voorbeeld was de heilige paus Johannes XXIII. Zijn maatschappelijke taak nam hij heel serieus. Hij hield van reizen, van mensen ontmoeten en gezelligheid. Op 26 mei zou hij zijn 60ste priesterjubiläum hebben gevierd.

Op donderdag 19 mei 2016 is hij, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 61 april-juni 2016 Nummer 2

PAUS FRANCISCUS ONDERSTREEPT IN EXHORTATIE OVER HET GEZIN DE VREUGDE VAN DE LIEFDE, 8 april 2016	45
PRESENTATIE VAN DE POSTSYNODALE EXHORTATIE AMORIS LAETITIA, Persconferentie kardinaal Eijk, Utrecht SRKK, 8 april 2016.....	47
JAARVERSLAG 2015 MELDPUNT SEKSUEEL MISBRUIK RKK GEPUBLICEERD, 4 april 2016	53
NIEUWE VERTALING ONZE VADER WORDT KOMENDE ADVENT INGEVOERD, 25 april 2016.....	55
GEZAMENLIJKE BRIEF RKK EN PKN AAN PREMIER RUTTE OVER SILA, 9 mei 2016	57
KARDINAAL EIJK REAGEERT OP VOORNEMEN MINISTER SCHIPPERS INZAKE KWEKEN VAN EMBRYO'S, 4 juni 2016.....	60
BISSCHOPPENCONFERENTIE Kiest Nieuwe (VICE) VOORZITTERS EN PERMANENTE RAAD, 14 juni 2016.....	65
DECREET TOT VERLENGING VAN DE GELDINGSDUUR VAN DE GEDRAGSCODE PASTORAAT, 14 juni 2016.....	67
VOORMALIGE COMMISSIE DEETMAN PRESENTEERT SLOTMONITOR, 28 juni 2016	69
KARDINAAL EIJK EN BROEDER VAN DAM IN GESPREK MET TWEDE KAMER, 29 juni 2016	72
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de Kerktoetredersdag, Basiliek van de H. Liduina in Schiedam, 21 mei 2016.....	77
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de priesterwijding van Boris Plavčić, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam, 28 mei 2016.....	81
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de eucharistieviering bij de zegening van de klokken op Bedevaartsoord HH. Martelaren van Gorcum in Brielle, 4 juni 2016	85
DECREET Sluiting en onttrekking aan de eredienst van de R.K. Moeder Godskerk te Voorschoten, 3 april 2016.....	89

DECREET Sluiting en onttrekking aan de eredienst van de R.K. Christus Koningkerk te Rotterdam, 22 april 2016	92
DECREET Samenvoeging van de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies HH. Franciscus en Clara en H. Dominicus te Rotterdam en oprichting van de Parochiële Caritasinstelling van de parochie H. Johannes, 3 mei 2016	95
BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	97
NECROLOGIE	98

**INSTRUCTIE AD RESURGENDUM CUM CHRISTO MET
BETREKKING TOT DE BEGRAFENIS VAN DE OVERLEDENEN EN HET
BEWAREN VAN DE AS IN HET GEVAL VAN CREMATIE**
Congregatie voor de Geloofsleer, 15 augustus 2016

1. Om te verrijzen met Christus, moeten wij sterven met Christus: we moeten “verhuizen uit dit lichaam en onze intrek nemen bij de Heer” (2 Kor 5, 8). Met de Instructie Piam et Constantem van 5 juli 1963 stelde het toenmalige Heilig Officie vast dat “alle noodzakelijke maatregelen moeten worden genomen om de gewoonte van het eerbiedig begraven van de overleden gelovigen te bewaren”, hieraan echter toevoegend dat crematie niet “in zichzelf tegen de christelijke religie ingaat” en dat de sacramenten en begrafenisriten niet langer moeten worden ontzegd aan degenen die hebben verzocht te worden gecremeerd, onder de voorwaarde dat deze keuze niet gemaakt is vanwege “een ontkenning van Christelijke dogma’s, de vijandigheid van een geheim genootschap, of haat tegen het Katholieke geloof en de Kerk.”¹ Later werd deze verandering opgenomen in het Wetboek van Canoniek Recht (1983) en het Wetboek voor de Oosterse kerken (1990).

In de tussenliggende jaren is de gewoonte om te cremen opmerkelijk toegenomen in veel landen, maar tegelijkertijd zijn ook nieuwe ideeën, die strijdig zijn met het geloof van de Kerk, algemeen verspreid geraakt. Na raadpleging van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, de Pauselijke Raad voor de Wetteksten en talrijke bisschoppenconferenties en -synodes van de Oosterse Kerken, heeft de Congregatie voor de Geloofsleer het raadzaam geacht een nieuwe Instructie te publiceren, met de bedoeling de leerstellige en pastorale redenen voor de voorkeur voor de begrafenis van het stoffelijk overschot van de gelovigen te onderstrepen en normen uiteen te zetten met betrekking tot het bewaren van de as in geval van crematie.

2. De verrijzenis van Jezus is de hoogste waarheid van het christelijk geloof, die vanaf het allereerste begin van het christendom is verkondigd als een essentieel onderdeel van het Paasmysterie: “In de eerste plaats dan heb ik u overgeleverd wat ik ook zelf als overlevering heb ontvangen, namelijk

¹ AAS 56 (1964), 822-823.

dat Christus gestorven is voor onze zonden, volgens de Schriften, en dat Hij begraven is, en dat Hij is opgestaan op de derde dag, volgens de Schriften; en dat Hij is verschenen aan Kefas en daarna aan de twaalf' (1 Kor, 15, 3-5).

Door zijn dood en verrijzenis heeft Christus ons bevrijd van de zonde en ons toegang tot nieuw leven gegeven, "opdat ook wij, zoals Christus door de macht van zijn Vader uit de doden is opgewekt, een nieuw leven zouden leiden" (Rom 6:4). Bovendien is de verrezen Christus beginsel en bron van onze toekomstige verrijzenis: "Christus is opgewekt uit de doden, als eersteling van hen die ontslapen zijn [...] Zoals allen sterven in Adam, zo zullen ook allen in Christus herleven" (1 Kor 15, 20-22).

Het is waar dat Christus ons zal opwekken op de laatste dag; maar het is ook waar dat, in zekere zin, wij al met Christus verrezen zijn. Inderdaad zijn we in het doopsel ondergedompeld in de dood en de verrijzenis van Christus en sacramenteel gelijkgesteld aan Hem: "In de doop zijt gij met Hem begraven, maar ook met Hem verrezen, door uw geloof in de kracht van God, die Hem uit de doden deed opstaan" (Kol 2, 12). Met Christus verenigd in het doopsel, nemen wij nu al echt deel aan het leven van de verrezen Christus (cf. Ef. 2, 6).

Vanwege Christus heeft de christelijke dood een positieve betekenis. De christelijke visie op de dood is op uitnemende wijze uitgedrukt in de liturgie van de Kerk: "Gij neemt het leven, God, niet van ons af, Gij maakt het nieuw, dat geloven wij op uw woord; en als ons aardse huis – ons lichaam, afgebroken wordt, heeft Jezus al een plaats voor ons bereid in uw huis, om daar voorgoed te wonen".² Door de dood wordt de ziel gescheiden van het lichaam, maar in de verrijzenis zal God onvergankelijk leven geven aan ons lichaam, getransformeerd door de hereniging met onze ziel. Ook in onze eigen dagen is de Kerk geroepen om haar geloof in de verrijzenis te verkondigen: "Christenen vertrouwen op de verrijzenis van de doden; door dat geloof zijn wij".³

2 Rooms-Katholiek missaal, Prefatie voor de overledenen.

3 Tertullianus, *De Resurrectione carnis*, 1,1: CCL 2, 921.

3. Trouw aan de oudste christelijke traditie, beveelt de Kerk met aandrang aan dat de lichamen van de overledenen worden begraven op kerkhoven of andere gewijde plaatsen.⁴

Ter nagedachtenis aan de dood, begrafenis en verrijzenis van de Heer, het mysterie dat de christelijke zin van de dood verlicht ⁵, is begraven de meest passende van alle manieren om het geloof in en de hoop op de verrijzenis van het lichaam te uiten.⁶

De Kerk, die de christen tijdens zijn aardse pelgrimstocht als een Moeder begeleidde, draagt in Christus het kind van haar genade op aan de Vader, en vertrouwt de kiem van het lichaam dat in heerlijkheid zal verrijzen hoopvol aan de aarde toe.⁷

Door de lichamen van de gelovigen te begraven bevestigt de Kerk haar geloof in de verrijzenis van het lichaam,⁸ en beoogt zij de grote waardigheid van het menselijk lichaam, als een integraal onderdeel van de menselijke persoon wiens lichaam deel uitmaakt van hun identiteit, duidelijk te maken.⁹ Ze kan daarom geen houdingen vergoelijken of riten toestaan die onjuiste ideeën over de dood veronderstellen. Voorbeelden van dergelijke ideeën zijn: het beschouwen van de dood als de definitieve vernietiging van de persoon, of als het moment van eenwording met moeder natuur of het heelal, of als een fase in de cyclus van regeneratie, of als de definitieve bevrijding uit de “gevangenis” van het lichaam.

Voorts doet een begrafenis op een begraafplaats of andere gewijde plaats recht aan de eerbied en het respect die verschuldigd zijn aan de lichamen van de overleden gelovigen, die door het doopsel tempels zijn geworden van de Heilige Geest en in wie “als instrumenten en vaten de Heilige Geest zoveel goede werken heeft verricht”.¹⁰

4 Cf. CIC, can. 1176, § 3, can. 1205; CCEO, can. 876, § 3; can. 868.

5 Cf. Catechismus van de Katholieke Kerk, 1681.

6 Cf. Catechismus van de Katholieke Kerk, 2300.

7 Cf. 1 Kor 15:42-44; Catechismus van de Katholieke Kerk, 1683.

8 Cf. St. Augustinus, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 628.

9 Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie, Pastorale Constitutie *Gaudium et Spes*, 14.

10 St. Augustinus, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 627.

Tobias, de rechtvaardige, werd geprezen om de verdiensten die hij in de ogen van God verworven had door de doden te begraven,¹¹ en de Kerk beschouwt het begraven van een dode als een werk van lichamelijke barmhartigheid.¹²

Tot slot moedigt het begraven van de overleden gelovigen op begraafplaatsen of andere gewijde plaatsen de familieleden en de hele christelijke gemeenschap aan om te bidden voor de doden en hen te gedenken, terwijl het tegelijkertijd de verering van martelaren en heiligen bevordert.

Door de gewoonte om de doden op kerkhoven, in kerken of hun omgeving te begraven, heeft de christelijke traditie de relatie tussen de levenden en de doden bestendigd en heeft zij zich verzet tegen elke neiging om de gebeurtenis van de dood en de betekenis die deze voor christenen heeft, te minimaliseren, of te degraderen naar een zuiver private levenssfeer.

4. In omstandigheden waarin voor crematie is gekozen vanwege hygiënische, economische of sociale overwegingen, moet deze keuze nooit de uitdrukkelijk verwoorde of redelijkerwijs te vermoeden wensen van de overleden gelovigen schenden. De Kerk brengt geen leerstellige bezwaren tegen deze praktijk in, aangezien de crematie van het lichaam van de overledene geen invloed heeft op zijn of haar ziel, en evenmin God belet om, in Zijn almacht, het lichaam van de overledene op te wekken tot nieuw leven. In zich is de crematie derhalve geen objectieve ontkenning van de christelijke leer van de onsterfelijkheid van de ziel, en evenmin van die van de verrijzenis van het lichaam.¹³

De Kerk blijft een voorkeur houden voor de praktijk van het begraven van de lichamen van de overledenen, omdat hieruit een grotere waardering voor de overledenen blijkt. Desondanks is crematie niet verboden, “tenzij deze gekozen werd om redenen die met de christelijke leer in strijd zijn”.¹⁴

11 Tob 2:9, 12:12.

12 Cf. Catechismus van de Katholieke Kerk, 2300.

13 Cf. Heilig Officie, Instructie *Piam et constantem*, 5 juli 1963: AAS 56 (1964) 822.

14 14. CIC, can. 1176 § 3; cf. CCEC, can. 876 § 3.

Wanneer er geen beweegredenen meespelen die tegen de christelijke leer ingaan, begeleidt de Kerk, na de viering van de begrafenisritus, de keuze voor crematie en verstrekt zij relevante liturgische en pastorale richtlijnen. In het bijzonder neemt zij maatregelen om een schandaal of de schijn van religieuze onverschilligheid te voorkomen.

5. Wanneer, om legitieme beweegredenen, voor crematie van het lichaam wordt gekozen, moet de as van de gelovigen te rusten worden gelegd in een gewijde plaats, dat wil zeggen, op een begraafplaats of, in bepaalde gevallen, in een kerk of een gebied dat is gereserveerd voor dit doel, en dus door het bevoegde kerkelijk gezag is gewijd.

Vanaf de vroegste tijden hadden christenen het verlangen om overleden gelovigen tot object van de gebeden en gedachtenis van de christelijke gemeenschap te maken. Hun graven zijn plaatsen van gebed, herinnering en bezinning geworden. De overleden gelovigen blijven deel uitmaken van de Kerk die gelooft “in de gemeenschap van alle christengelovigen, van hen die nog pelgrims zijn op deze aarde, van hen die overleden zijn en gelouterd worden, van hen die de hemelse gelukzaligheid genieten, allen tezamen vormen zij één Kerk”.¹⁵

Het bewaren van de as van de overledenen in een gewijde plaats zorgt ervoor dat ze niet worden uitgesloten van de gebeden en de gedachtenis van hun familie of van de christelijke gemeenschap. Het voorkomt dat de overleden gelovigen worden vergeten of dat voor hun overblijfselen een gebrek aan respect wordt getoond, wat uiteindelijk mogelijk is, vooral wanneer de eerstvolgende generatie ook heengegaan is. Het voorkomt ook eventuele ongepaste of bijgelovige praktijken.

6. Om bovengenoemde redenen is het bewaren van de as van overledenen in een woonhuis niet toegestaan. Alleen in ernstige en uitzonderlijke gevallen, afhankelijk van culturele omstandigheden van lokale aard, kan de plaatselijke bisschop, in overleg met de bisschoppenconferentie of de bisschoppensynode van de oosterse kerken, toestemming geven voor het bewaren van de as van overledenen in een woonhuis. Ook dan mag de as niet worden verdeeld onder de verschillende familieleden en moeten

15 Catechismus van de katholieke kerk, 962.

de omstandigheden waaronder de as wordt bewaard het verschuldigde respect tot uitdrukking brengen.

7. Om elke schijn van pantheïsme, naturalisme of nihilisme te vermijden, is het niet toegestaan om de as van overleden gelovigen in de lucht, op land, op zee of op enige andere wijze te verstrooien, noch om deze te bewaren in aandenkens, sieraden of andere objecten. Zulke handelwijzen kunnen niet worden gelegitimeerd door een beroep op de hygiënische, sociale of economische beweegredenen te doen die tot de keuze voor crematie hebben geleid.
8. Wanneer algemeen bekend is dat de overledene om redenen die in strijd zijn met het christelijk geloof om crematie en de verstrooiing van de as heeft gevraagd, moet aan die persoon een christelijke begrafenis worden geweigerd overeenkomstig de normen van de wet.¹⁶

In een Audiëntie op 18 juli 2016 verleend aan de hieronder vermelde Kardinaal Prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer, heeft Paus Franciscus deze Instructie, die werd aanvaard in de gewone zitting van deze Congregatie op 2 maart 2016, goedgekeurd, en haar publicatie verordend.

Te Rome, bij de Congregatie voor de Geloofsleer, 15 augustus 2016, op het hoogfeest van Maria Tenhemelopneming.

Gerhard Kardinaal Müller,
Prefect

+ Luis F. Ladaria, SJ,
Tit. Aartsbisschop van Thibica
Secretaris

¹⁶ CIC, can. 1184; CCEO, can. 876, § 3.

SAMENWERKING VAN DRIE PRIESTEROPLEIDINGEN IN VORMINGSPROGRAMMA

15 juli 2016

Met ingang van het komende studiejaar zullen voltijds priesterstudenten van het Aartsbisdom Utrecht, het Bisdom Breda en het Bisdom Rotterdam naast hun reguliere colleges een gezamenlijk vormingsprogramma volgen, waar het gaat om de priesterlijke en pastorale vorming en de priesterlijke spiritualiteit. Tot op heden boden de betreffende bisdommen het vormingsprogramma afzonderlijk aan. Nu is om praktische redenen gekozen voor een samenwerking.

Deze priesterstudenten ontvangen hun intellectuele vorming en een deel van hun pastorale vorming aan de Tilburg School of Catholic Theology (TST) en Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing (FHTL). Daarbij blijven de bisdommen zelf verantwoordelijk voor de priesterlijke vorming en de priesterlijke spiritualiteit. Zij moeten naast de intellectuele vorming voorzien in een aanvullend programma op het gebied van de menselijke, geestelijke en pastorale, homiletische en liturgische vorming.

De staven van de priesteropleidingen van de bisdommen zien er namens de diocesane bisschop op toe dat priesterkandidaten deze vorming ontvangen. Elk van deze priesteropleidingen staat onder leiding van een rector. Om praktische redenen hebben de rectoren van de priesteropleidingen van het Aartsbisdom Utrecht, het Bisdom Breda en het Bisdom Rotterdam, met instemming van hun bisschop besloten om samen te gaan werken voor het genoemde vormingsprogramma voor hun voltijds seminaristen.

Aan dit programma nemen alleen seminaristen deel die nog niet aan hun grote parochiestage zijn begonnen en nog geen diaken zijn. Het gaat voor het komende jaar om twaalf studenten.

Het programma wordt iedere donderdag aangeboden in het Ariënsinstituut te Utrecht. In de ochtend en de middag zijn er met name colleges aangaande de priesterlijke vorming en de priesterlijke spiritualiteit. 's Avonds is er een gezamenlijk bezinningsprogramma met een dagsluiting.

De priesteropleidingen van de betrokken bisdommen zijn: het Ariënsinstituut (Aartsbisdom Utrecht), Centrum Vronesteyn (Bisdom Rotterdam), het Antoniushuis (Bisdom Breda).

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale Bedevaart Brielle, in het heilig jaar van de barmhartigheid, Bedevaatskerk van de HH. Martelaren van Gorcum te Brielle, 9 juli 2016

2 Korintiërs 4, 7-25; Matteüs 10, 17-22

Broeders en zusters in Christus, in het heilig jaar van barmhartigheid mogen we ook hier in Brielle een bedevaart houden. En vandaag is het belangrijke motto: Wees barmhartig. Heel bijzonder dat we juist hier, op een plaats waar het tegenovergestelde van barmhartigheid plaatsvond, de oproep van Jezus horen: Wees barmhartig (cf. Lc. 6, 36). De martelaren van Gorcum hebben hier hun leven gegeven, ze zijn trouw gebleven aan hun geloof: de diepe overtuiging van de werkelijke aanwezigheid van Christus in het sacrament van de eucharistie. En ze zijn trouw gebleven aan de bisschop van Rome, de paus. Ze werden van alle kanten bedreigd, bespuwd en bespot. Op het eerste gehoor en op het eerste gezicht, is er hier in Brielle geen teken van barmhartigheid te bekennen. Op deze plaats zijn ze gestorven door ophanging. Een gruwelijke dood. Geen greintje barmhartigheid.

Maar als we ons verdiepen in het leven van de martelaren, zoals is opgeschreven hoe hun laatste dagen zijn vergaan, dan zijn er in die laatste dagen vele werken van barmhartigheid te bespeuren. Niet direct de lichamelijke werken van barmhartigheid, zoals de hongerigen eten geven, de dorstigen drinken geven en de naakten kleden (cf Mt. 25, 31-46). Maar wel de geestelijke werken van barmhartigheid. Op de eerste plaats kunnen we denken aan de zondaars vermanen (cf Lc. 18, 15). De martelaren hebben niet nagelaten om hun beulen te zeggen dat wat ze deden rechtstreeks ingaat tegen Gods wet, in plaats van het leven te behoeden. Ze hebben de zondaars niet overmoedig vermaand, maar als kwetsbare mannen, die niet veel in te brengen hadden ten opzichte van hun beulen. En er zijn meer blijken van geestelijke barmhartigheid te vinden. Ze hebben elkaar gesteund en getroost. Dat is ook een geestelijk werk van barmhartigheid, de bedroefden troosten. Ze hebben groot onrecht verdragen omwille van Jezus. Ze hebben ook vergeving laten zien in het voetspoor van onze Heer.

Broeders en zusters, deze plek die in de eerste plaats is verbonden met onbarmhartigheid, wordt voor ons toch ook een plaats van liefde, van

werkelijke verbondenheid met Christus en gemeenschapszin, wanneer wij stilstaan bij de gezindheid van de martelaren. Ze hebben elkaar geholpen, gesteund en gedragen. De één was beter van de tongriem gesneden dan de ander, de één had meer theologie gestudeerd dan de ander. Maar het elkaar troosten en moed inspreken en het voor elkaar bidden, geven er blijk van dat barmhartigheid werkelijk wortel had geschoten in hun hart.

Zo lijken ze op onze Heer Jezus Christus, die door paus Franciscus wordt genoemd ‘het gezicht van de barmhartigheid van de Vader’. Barmhartig zijn. Dan gaat het om de vraag hoe het met je gezindheid van hart is gesteld, als je bespuwd wordt en bedreigd. Ben je dan nog in staat tot liefde, tot gebed, en in staat om in geloof vertrouwen in God uit te spreken? Dat hebben de martelaren op deze plaats gedaan. En daarom als we vandaag hier op bedevaart zijn, mogen we zien dat de martelaren zoveel blijken van barmhartigheid hebben getoond, en dat wij de opdracht hebben dat ook te doen. In navolging van de Heer Jezus en van de martelaren.

We hebben vandaag een heilige deur geopend aan de zijkant van de kerk. Deze deur is versierd met bloemen en heeft als opschrift ‘Porta Sancta’. De heilige deur is tijdens het bedevaartseizoen open en is een manier om heel bewust in geloof biddend de kerk in te gaan. De paus verbindt de heilige deur met Jezus die zegt: ‘Ik ben de deur’ (Joh. 10, 11) en ‘wie in Mij gelooft mag eeuwig leven hebben’ (cf. Joh. 11, 25). We denken daarbij al gauw aan het eind van ons leven. De martelaren stierven, ze gingen naar het eeuwig leven en de deur ging als het ware weer achter hen in het slot. Maar als we het evangelie lezen, is het niet pas als we sterven dat we door de deur gaan die Christus is, maar al veel eerder. Vanaf de dag van onze doop, toen we de kiem van eeuwig leven ontvingen, zijn we binnengetreken in het leven met de Heer. Vandaag na de opening van de deur benadrukten we dat met de besprenkeling met wijwater.

Het gaat erom dat we nu al in ons leven gevraagd worden om als gedoopten met Christus te leven en in zijn voetspoor te gaan. De lezingen getuigen daarvan. Het valt niet altijd mee om oprechte christen te zijn. We gedenken vandaag de martelaren. Maar niemand van hen zal gezegd hebben, bij alles wat ze moesten doorstaan: ‘Dit is nu echt iets voor mij.’ Ook martelaren hebben ervaren dat ze met hun geloof, liefde en al hun barmhartigheid toch broos waren en kwetsbaar. Zo zijn ook wij kwetsbaar en broos getuigt de

eerste lezing. We mogen de belofte van de Heer bewaren in breekbare vaten (cf. 2 Kor. 4, 7). In ons leven met de Heer komen in de loop van de tijd de nodige scheurtjes weten we, er komen barsten en misschien valt er wel een stukje uit. Maar weet dat de Heer die ons liefheeft en die zich door de dood heen met ons verbonden heeft, ons steeds weer wil steunen en sterken. De martelaren hebben dat ervaren: overgrote kracht komt van God en niet van ons. De martelaren hebben dat in hun stervensuur ondervonden, want de Heer die roept en uitdaagt is ook de Heer die steun geeft en trouw blijft.

Wanneer we door de heilige deur de kerk binnengaan, gaan we bewust ons leven met de Heer in. Als we ons realiseren dat we Gods barmhartigheid nodig hebben, kunnen we het sacrament van boete en verzoening ontvangen en Gods barmhartigheid ervaren. Spreek maar uit wat je op je hart hebt en de Heer zal je zonden vergeven. En mocht je denken: er zullen weer nieuwe dingen komen en misschien opnieuw dezelfde zonden, dan zegt de heilige pastoor van Ars: Als God ons wil vergeven, legt Hij zijn hand op onze toekomst om ons juist vandaag te kunnen vergeven en een nieuwe kans te schenken, hier en nu.

Door de deur gaan. Als gedoopte mensen mogen we leven met de Heer. We zijn door het doopsel het leven met Christus binnengetroten om te groeien in geloof en in liefde en te volharden in de hoop. Misschien worden we wel eens somber en kribbig, als we zien hoeveel geweld er is in de wereld, hoeveel mensen op de vlucht zijn en van huis en haard verdreven, en als we zien dat het geloof drastisch vermindert en voor veel mensen eerder bij het verleden hoort dan bij het heden of de toekomst. Als we zien dat lauwheid van geloof en ook tegenstellingen dwars door huishoudens en families heen gaan, wat zou het goed zijn als we ook dan de barmhartigheid weten te bewaren.

Jezus zegt dat in de kracht van de Geest aan ons zal worden ingegeven wat we moeten antwoorden. Ik denk niet alleen dat dit geldt wanneer we ons leven moeten offeren, maar ook op andere momenten, wanneer we worden gevraagd te antwoorden op kritische vragen, of verwijten, of veroordelen. Wat is het dan goed als we de geestelijke werken van barmhartigheid beoefenen. Wat maakt het een verschil als we mensen kunnen troosten, en met geduld kunnen vertellen over het geloof en als we kunnen verdragen wat er op ons afkomt. Terugblijten moet niet het antwoord zijn, leren we van de Heer. We moeten ons hart opnieuw richten op het voorbeeld van de

martelaren en op onze Heer zelf. We zijn broze vaten. Maar de Heer zegt niet: kom maar terug als je stevig in je schoenen staat, Ik hoef geen zwakkelingen en gescheurde vaten. Nee, de Heer zegt juist: kom naar Me toe als je onder lasten gebukt gaat, Ik zal je rust en verlichting schenken (Mt. 11, 28). Hij is de Goede Herder. Hij is de deur waardoor we binnen mogen gaan.

Mogen we vandaag deze plek, waar zoveel onbarmhartigheid en geweld is geweest, met barmhartigheid vullen, zoals de martelaren hebben gedaan. Ook wij zijn geroepen met de hulp van de Heer te komen tot een netwerk van liefde, waarin we niet alleen elkaar helpen maar ook kunnen bijdragen aan een samenleving waar liefde het belangrijkste fundament is, aan een beschaving van liefde. Mogen we het vertrouwen hebben, dat de Heer ons daartoe roept en ons ook de kracht en de genade geeft.

Durven wij die weg van barmhartigheid te gaan? Vergeving vragen en ook vergeving schenken (cf Mt. 6, 12), moedig blijven en geduld opbrengen? De uitgestoken hand die Jezus bood aan zijn apostelen en aan ons, die mogen wij op onze beurt reiken aan anderen.

Heer, wij geloven, kom ons ongelooft te hulp (cf Mc. 9, 24) sterk ons als wij zwak zijn en de hoop dreigen te verliezen en maak ons tot instrument van uw liefde, in het licht van uw barmhartigheid. Amen.

HOMILIE

**van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende tijdens de Wereldjongerendagen,
Avond van Barmhartigheid, Eichstätt, 20 juli 2016**

We hebben deze week al vaker stil gestaan bij het woord barmhartigheid. We hebben de werken van barmhartigheid, zoals mensen die dorst hebben drinken geven, mensen die honger hebben eten geven, de naakten van kleding voorzien. Bij alle werken van barmhartigheid kunnen we in de Kerk wel een heilige vinden. Denk aan Elisabeth van Thüringen die honger en dorst bestreed. En aan Sint Maarten die de helft van zijn mantel weggaf om een naakte man te kleden. Je hebt ook werken van barmhartigheid die niet zozeer actie inhouden maar die in je hart gebeuren. Denk aan de zalige Titus Brandsma die het met Gods hulp lukte zijn vijanden te vergeven en het onrecht dat hem werd aangedaan te verdragen. Werken van barmhartigheid die we doen en werken van barmhartigheid door de houding van je hart (geestelijke werken van barmhartigheid), als uiting van liefde en barmhartigheid.

Vanavond hebben we aandacht voor de barmhartigheid van God, voor Gods oneindige liefde en bereidheid tot vergeving. Vanavond gaat het om de oneindige liefde van God, over de barmhartigheid die Hij laat zien door zijn bereidheid te vergeven. God wil zonden vergeven. Hij wil niet dat mensen gebukt gaan onder zonden en fouten.

In het evangelie staat dat God ons zozeer heeft liefgehad dat Hij zijn Zoon heeft gezonden om ons eeuwig leven te geven (Joh. 3, 16). In zijn liefde wil Hij onze zonden vergeven, dat wil zeggen ons los maken van onze zonden, van alles wat beneden de maat blijft. Er is genoeg in mensenlevens te vinden wat onder de maat is en geen schoonheidsprijs verdient. Alleen, niemand zou met zijn zonden op de voorpagina van de krant willen verschijnen. Wat wel op de voorpagina komt, zijn de zonden van anderen, iemand die wordt beoordeeld als zakkenvuller, mensen waar we in stilte niet bij willen horen of toe gerekend willen worden.

God in zijn liefde wil ons vergeven. We vinden in het Nieuwe Testament veel voorbeelden, denk aan Levi die tollenaar was en belastingen inde, maar ook daar bovenop een toeslag voor zichzelf. Hij vond zelf ook wel dat het beneden alle peil was wat hij deed. En uitgerekend naar hem gaat Jezus toe en Hij zegt: kom volg Mij. Het is een favoriete tekst van paus Franciscus.

Uitgerekend Levi werd gekozen door de Heer, niet omdat hij zo trots was op zijn leven, maar omdat de Heer hem zag met liefde, hem aankeek en uitkoos mee te gaan (Lucas 5). En denk aan de apostel Petrus, die enthousiast meeging met Jezus, maar die toen Jezus stierf nergens te bekennen was en zei: ik ken Hem niet. En uitgerekend aan Petrus, die zich de ogen uit zijn hoofd schaamt, vraagt Jezus: heb jij Mij lief? En Petrus zegt: U weet alles, U kijkt naar het hart, ik ben geen gesloten boek. En dan zegt Jezus: weid mijn schapen (Joh. 21).

Jezus is het gezicht van de barmhartigheid van de Vader. Als we willen weten wat liefde is en vergeving, mogen we naar Jezus luisteren, naar zijn parabels. Zojuist hebben we er één gehoord, de parabel van de verloren zoon of van de barmhartige vader (Lucas 15). Één zoon werkt nauwgezet voor zijn vader. De ander zegt: geef mij een deel van de erfenis, ik wil een leuk leven en trek eropuit. Maar het wordt een doodlopende weg. Hij verbrast zijn geld, de zonden stapelen zich op en hij is uiteindelijk zelfs jaloers op de varkens die schillen te eten krijgen. De zoon gaat terug naar zijn vader. Niet om de plaats te krijgen zoals voorheen, maar gewoon om er te werken, want de arbeiders hebben het beter dan de varkens. Het is een lange weg. Ik stel me zo voor dat hij onderweg repeteert wat hij zal zeggen. Maar hij komt bij zijn vader en die sluit hem in zijn armen, terwijl hij nog niet eens heeft gezegd wat hem op de lippen brandde. Het is niet altijd rechtvaardig. De andere zoon vindt het niks, want hij werkt altijd en nu krijgt zijn broer een feest en van alles. Net zoals in de situatie van de tollenaar Levi. Die wordt nota bene door Jezus geroepen. De Heer zegt: “Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen maar zondaars. Niet de gezonden hebben een dokter nodig maar de zieken” (Lc. 5, 31-32). Paus Franciscus zegt dat de liefde en barmhartigheid van God als het nodig is zelfs nog boven zijn rechtvaardigheid uitgaan.

Vandaag tijdens deze avond van barmhartigheid mogen we dat aspect voor ogen hebben. God kijkt met liefde naar ons en kent ons, Hij ziet de dingen die we goed doen. De werken van barmhartigheid die we proberen. Maar Hij ziet ook onze schaduwkant. Wanneer we bijvoorbeeld snel oordelen. We hebben onze ledematen, onze ogen, oren en mond gekregen om ze ten goede te gebruiken, maar hoe vaak veroorzaken we geen pijn en ontmoediging. Maar wat is het geweldig, dat als we ons klein maken en arm van hart, dat de Vader klaar staat om te vergeven. In zijn barmhartigheid is God altijd bereid tot vergeving. De enige voorwaarde is, dat we oprecht zijn en met heel ons

hart terugkeren bij Hem. Grote offers zeggen God niets als ons hart niet meedoet met wat we vragen (psalm 51).

Broeders en zusters, God die onze Vader is wil ons juist op de weg van het leven helpen om steeds weer nieuw te worden en steeds opnieuw te beginnen door zijn barmhartigheid te vragen en te ontvangen. Je moet er wel om vragen met heel je hart, want daardoor wordt duidelijk dat we echt iets willen. Als we echt iets vragen, verlangen we ergens naar. Zoals iemand die dorst heeft verlangt naar water, kan iemand die zijn zonden bekent niet anders dan verlangen naar vergeving en barmhartigheid.

Vandaag mogen we vragen om Gods vergeving in het sacrament van boete en verzoening. Vaak wordt gezegd: we kunnen in een gebed tot God toch ook onze zonden uitspreken? Maar als we het evangelie lezen, zien we dat Jezus aan de apostelen juist de opdracht geeft mensen van goede wil hun zonden te vergeven. Jezus zegt: Wat jullie zullen ontbinden zal ontbonden zijn (Matteüs 16 en 18; Johannes 20, 22-23). Zo zijn we in de Kerk aan het mooie sacrament van boete en verzoening gekomen. We bereiden ons voor met een gewetensonderzoek. We weten in ons hart wat goed en kwaad is (Jezus Sirach 17). Gewetensvol onderzoek brengt ons op onze onvolkomenheden. In het sacrament van boete en verzoening mogen we die uitspreken. En waarom aan een priester? Omdat zij in Jezus' naam de vergeving en vrede van Christus mogen aanzeggen, en om je te helpen om te groeien op de weg van barmhartigheid. Over sommige zonden denk je misschien te licht na. En dan kan een priester als biechtvader zeggen: vind je dat echt zo normaal, denk er nog eens over na. En het kan ook zijn dat je erg gebukt gaat onder dingen die verkeerd gingen. Piekeren isoleert. En dan kan de priester in het biechtgesprek tegen je zeggen: je gaat eronder gebukt, maar als je blijft laat het los, want de barmhartige Vader wil je vergeven, dat je met Gods vrede op weg blijft gaan.

Paus Benedictus noemde het sacrament van boete en verzoening de 'dialoog van het heil'. Daarin is de heilige Geest aanwezig om je te helpen de goede woorden te vinden en om de priester te helpen je goed te beluisteren, van hart tot hart. Een dialoog van heil, waarin je mag horen dat God liefde is. En vergeet niet, óók de priester heeft barmhartigheid nodig. Ook hij weet als zondaar wat het is om de vergeving en vrede van de Heer te mogen ontvangen. Een priester wil als biechtvader niets liever dan vergeving en

vrede uitspreken in Jezus' naam wanneer je bij hem komt om je zonden te belijden. Voel je vrij, de uitnodiging om Gods barmhartigheid te ontvangen geldt van Hart tot hart.

Als je je afvraagt waar je in de voorbereiding op het sacrament van boete en verzoening aan zou moeten denken, overweeg dan bijvoorbeeld de tien geboden (Ex 20; Deut. 6; cf. Mt. 22, 37-40) of denk aan de zaligsprekingen van Jezus (Mt. 5; Lc. 6) of bezin je op de regel in het Onze Vader 'vergeef onze schuld, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven'. Kortom, stel je zelf de vraag: maak ik ernst met mijn geloof, vertrouw ik op Gods barmhartigheid, durf ik voor Hem te staan en durf ik steeds opnieuw met gelovig vertrouwen zijn liefde te vragen en te ontvangen? Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij gelegenheid van de heiligverklaring van moeder Teresa van Calcutta, eucharistieviering in de Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth te Rotterdam, 9 september 2016

Jesaja 58, 6-11; 1 Johannes 4, 7-16; Matteüs 25, 31-46

Broeders en zusters in Christus, we mogen ons erover verheugen dat moeder Teresa van Calcutta op zondag 4 september heilig is verklaard. Wanneer de paus iemand heilig verklaart, betekent dat op de eerste plaats dat de Kerk ervan overtuigd is dat deze persoon bij God is in de eeuwige liefde. Een heilige is van belang om ons tot voorbeeld van heiligheid te zijn. Moeder Teresa is een heilige van barmhartigheid. En omdat zij de liefde verkondigt in woord en daad, is zij voor ons een aansporing om ook in ons eigen leven de liefde te betrachten, zoals zij in Christus' naam heeft gedaan.

Als we ons verheugen over haar heiligverklaring en uit dankbaarheid hier samenkomen, kan het niet zo zijn dat we ons hart sluiten voor naastenliefde en voor de nood van anderen. Als we moeder Teresa werkelijk als heilige van barmhartigheid vereren, moeten ook wij ons hart geven aan de opdracht van barmhartigheid en liefde.

Vandaag mogen we vieren hoe belangrijk de opdracht van God tot naastenliefde is, en hoe belangrijk het is om antwoord te geven op de roepstem van de Heer, zoals moeder Teresa van Calcutta in haar leven heeft gedaan. De liefde van God staat geheel centraal in de lezingen vandaag. Keer op keer wordt onderstreept dat God ons liefheeft, dat we ons daarin mogen verheugen en zelf ook instrument mogen worden van die liefde als opdracht voor ons leven steeds opnieuw.

Barmhartigheid en liefde zetten de toon voor een christelijk leven. Paus Franciscus heeft aan het begin van het heilig jaar van de barmhartigheid gezegd dat ieder van ons wordt geoordeeld aan het eind van ons leven naar de mate waarin we hebben liefgehad en barmhartigheid hebben betoond (cf *Misericordiae vultus* 15). Moeder Teresa heeft die opdracht van de Heer gestalte willen geven. Tot op hoge leeftijd trok zij eropuit om mensen die gebukt gingen onder verdriet te troosten. Er is soms kritisch tegen haar gezegd: Je kunt dan wel troosten en helpen, maar er zijn nog steeds zieken

en misschien nog wel meer dan voorheen. Maar dat is een cynische conclusie en, wat nog erger is, daarmee maak je een mens in nood tot een nummer, omdat het er zoveel zijn.

Als er iets is dat de heilige moeder Teresa van Calcutta ons leert, is het dat je ieder mens moet zien als een persoon die de moeite waard is, dat ieder mens een kind van God is. En zo heeft moeder Teresa zich niet uit het veld laten staan. Ze is steeds opnieuw eropuit getrokken. In die herhaling toonde ze haar geloof en vertrouwen in God. Dat is niet gemakkelijk, ze heeft vaak in moeilijke omstandigheden van duisternis moeten leven. Maar steeds heeft ze de Heer gezocht. Ook als het werk te zwaar zou worden. Ze sprak haar vertrouwen uit dat de Heer haar geen dingen zou vragen die boven haar krachten uit zouden gaan, maar ze heeft wel eens verzucht: wat zou ik willen dat Hij me iets minder toevertrouwde.

Ze is een teken van barmhartigheid en een voorbeeld voor ieder van ons. Moeder Teresa wijst niet naar haarzelf. Ze wijst naar Christus en de woorden van het evangelie van vandaag stonden in haar hart gegrift. Jezus zegt: Ik was naakt en je hebt Me gekleed, Ik had honger en je hebt Me te eten gegeven, en Ik had dorst en je hebt Me te drinken gegeven. Ik was eenzaam en je hebt Me bezocht en ik was ziek en je hebt Me bezocht. Steeds opnieuw, broeders en zusters, heeft moeder Teresa met het evangelie in haar hart in iedere naaste in nood Christus herkend. In de ogen van de zieke, de noodlijdende en mensen met verdriet zag ze de ogen van de Heer, die vroeg: wat kun jij voor Mij doen? Kun jij je hart laten spreken en in beweging komen voor Mij?

Deze tekst uit het evangelie volgens Matteüs (hoofdstuk 25) is heel beroemd en de eeuwen door hebben vele heiligen zich laten raken door die boodschap. Zoals de heilige diaken Laurentius, die in de derde eeuw in de stad Rome de armen bezocht. En ook de tweede patroonheilige van deze kathedraal, de heilige Elisabeth, die uit haar burcht kwam om de armen te bezoeken en brood te geven en om de zieken nabij te zijn. Bij heiligen van lang geleden, denken we vaak: Ja, dat was toen, maar nu is het zo ingewikkeld geworden... Maar moeder Teresa is een moderne heilige van ónze tijd. Zij liet zich niet uit het veld slaan, hoewel ze zag dat het aantal mensen dat arm was en honger leed niet verminderde, maar vermeerderde. Een moderne heilige. We kunnen er niet onderuit om in Christus' naam ook in ons leven nu onze liefde in te zetten in woord en daad.

Matteüs hoofdstuk 25 is heel beroemd en er staat nog veel meer. Uiteindelijk gaat het erom dat we ons eigen leven in dienst stellen van de Heer. In het gedeelte voorafgaande aan deze evangelietekst staat de gelijkenis van de meisjes met de lampen die wachten tot de bruidegom komt (Mt. 25, 1-13). Vijf van hen hebben olie meegenomen en vijf anderen niet. We zouden kunnen denken: de meisjes met de olie zouden toch moeten delen met de meisjes zonder de olie. Maar die olie staat voor geloof en volgehouden liefde. En je kunt niet geloven voor een ander, of de liefde in plaats van de ander betrachten. Nee, iedere mens moet waakzaam zijn en oog hebben voor de nood die er is en zijn/haar bijdrage leveren om de liefde en trouw van God laten zien door concrete werken van barmhartigheid. Meteen daarna volgt in Matteüs 25 de parabel van de talenten (Mt. 25, 14-30). Een heer vertrouwt zijn geld toe aan zijn knechten en gaat op reis. Twee van hen gaan ermee aan de slag, maar de derde begraaft het geld in de grond uit angst om het te verliezen. Nee, zegt Jezus daarover, je moet met vertrouwen met je talenten aan het werk gaan.

Moeder Teresa was waakzaam en ze ging met haar talenten aan het werk. Ze wist vele zusters en ook broeders te verzamelen die op hun beurt hun lampen van geloof brandend houden en zich willen inzetten voor de mens in nood in Christus' naam en voor de boodschap van het evangelie. We mogen bidden dat het werk van haar toen en nu vrucht mag dragen in onze tijd.

De Kerk is een netwerk van liefde. We mogen waakzaam zijn en elkaar waakzaam houden, onze van God gekregen talenten beschikbaar stellen en delen, om een beschaving van liefde op te bouwen in de wereld van nu.

De heilige moeder Teresa liet zich raken door de Heer en de mensen in nood. Bidden we dat we ons hart openen voor wat de Heer ons te zeggen heeft en dat we instrument zijn van zijn liefde en barmhartigheid, zoals moeder Teresa. Amen.

CATECHESE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, tijdens de Wereldjongerendagen in Krakau, 29 juli 2016

Beste jongeren, ik kreeg zojuist de tip om de barmhartigheid in praktijk te brengen door vandaag aan jullie geen catechese te geven. Echter, de boodschap van Jezus over barmhartigheid is niet hapklaar en niet een kwestie van zomaar doorslikken. Een houding van barmhartigheid -in navolging van de Heer- is voor ons een kwestie van inoefenen en daarom toch nog catechese.

1. Afbeelding van de barmhartige Jezus

Het thema van deze dag is: Heer, maak mij tot instrument van uw barmhartigheid. Toen ik vooraf over deze thematiek nadacht, en dat werd deze dagen eigenlijk nog sterker, moest ik denken aan de persoon van Jezus zelf. Heel bijzonder de afbeelding van Jezus zoals hier in de kerk van de goddelijke barmhartigheid.

De afbeelding van de goddelijke barmhartigheid is gemaakt op aanwijzen van zuster Faustina (1905-1938). Op deze afbeelding wijst Jezus naar zijn hart, Hij kijkt ons aan en je ziet een rode en witte straal. Het is een afbeelding van Jezus die uit grenzeloze liefde voor ons zijn leven heeft gegeven. We kunnen lezen in het evangelie bij zijn lijden en sterven aan het kruis, dat een soldaat met een lans in zijn zijde stak en dat er bloed en water vloeide (Joh. 19, 34). Op de afbeelding van de goddelijke barmhartigheid kijkt Jezus naar ons en Hij wijst naar zijn hart. Hij laat zien dat Hij alles voor ons over heeft, zelfs zijn bloed. Hij verlost ons. En het water mag ons doen denken aan het doopsel.

Al dagen staat de persoon van Jezus op ons netvlies. Je ziet Hem overal terug. Zelfs op de voorkant van ons pelgrimsboekje zijn de twee stralen afgebeeld die horen bij de afbeelding van de goddelijke barmhartigheid. En ook bij het heiligdom van zuster Faustina hier in Krakau hebben we de afbeelding gezien. Gisteren toen we de paus verwelkomden, zei paus Franciscus dat Jezus leeft en in ons midden is. Dat is het allerbelangrijkste van deze WJD. De paus mag dan het initiatief nemen tot de WJD, het is Jezus zelf die naar ons toe komt en aanwezig is met de gaven die we nodig hebben (Mt. 28, 20b).

Paus Franciscus noemt Jezus het gelaat van Gods barmhartigheid (*misericordiae vultus*). In Jezus, Gods mensgeworden Zoon, kunnen we ervaren en horen groot hoe de barmhartigheid van God voor ons is. We mogen iedere dag naar Hem kijken, of het nu deze afbeelding is of een kruisje dat je thuis op je kamer hebt. Je mag elke dag de stap zetten om naar Hem toe te gaan, tot Hem te naderen, je hoop op Hem te stellen en je kracht in Hem te vinden. Niet alleen op de dag dat je examen moet doen, of als het tegenzit, maar je mag elke dag opnieuw naar Hem toegaan.

De heilige zuster Faustina heeft in het Pools onder de afbeelding van de goddelijke barmhartigheid gezet: Jezus ik vertrouw op U. In de grote kerk van het heiligdom van zuster Faustina en de goddelijke barmhartigheid, waar we afgelopen dinsdag waren, werd deze zin af en toe ook heel zachtjes door de microfoon gefluisterd: Jezus, ik vertrouw op U. Je zou dat misschien als eerste stap kunnen doen, elke dag bewust beginnen met naar Jezus toe te gaan: ik vertrouw op U, met U wordt het een goede dag, wat er ook gebeuren gaat. De barmhartigheid van de Vader ontmoeten wij in Jezus. Je kunt aan zijn hart zien dat zijn liefde voor ons oneindig is. Hij is bereid tot vergeving steeds weer. Velen van jullie hebben deze dagen het sacrament van boete en verzoening ontvangen. Het is mooi om de belijdenis van je zonden telkens af te sluiten met de woorden: ik vertrouw op U. Gods barmhartigheid ervaren wij in de dingen die Jezus doet en zegt (plechtig genoemd): de ‘dadens des Heren’. In het evangelie staat te lezen dat Jezus mensen beter maakt, Hij troost hen, vergeeft mensen en zet hen weer met nieuwe moed op weg. Jezus laat zijn hart spreken en je ziet en hoort hoe groot zijn barmhartigheid voor ons is. Kijk naar Jezus, en luister naar Hem, ga elke dag naar Hem toe en zeg: Jezus, ik vertrouw op U. En misschien kun je nog een stapje verder gaan en bidden: Jezus, dat mijn hart steeds meer mag lijken op uw hart, dat mijn hart steeds meer bezig mag zijn met de dingen waarmee uw hart bezig is: liefde, vergeving, rechtvaardigheid, solidariteit, nieuw leven.

Zuster Faustina, maar 33 jaar oud geworden, heeft de boodschap van Gods barmhartigheid willen uitdragen. Ze heeft gezegd: dit is zo belangrijk, hier mag ik niet over zwijgen, dit ga ik vertellen. Ze had maar drie jaar school gehad, maar heeft de pen gepakt en geschreven. In de teksten noemt Jezus haar: ‘zijn secretaresse van barmhartigheid’. Ze was een instrument van barmhartigheid. Om de oneindige barmhartigheid van de Vader nog meer bekend te maken, want in de jaren dertig van de vorige eeuw was er net als

nu ook veel crisis, oorlogsdreiging, geweld, discriminatie en haat. Juist in een wereld van zonde en kwaad moet Gods barmhartigheid bekend worden gemaakt. Zuster Faustina heeft dat willen doen, ze heeft een instrument van barmhartigheid willen zijn, secretaresse van de barmhartigheid.

2. Instrument van de Heer zijn

Als het gaat om instrument zijn van de Heer, bevinden we ons in een goede traditie. In de geschiedenis van ons geloof zijn er velen die die vraag met een volmondig ja hebben beantwoord. Ja, met uw hulp. Denk maar aan de heilige maagd Maria, die als jonge vrouw gevraagd wordt om de moeder van de Heer te worden. Ze staat eerst met de mond vol tanden: ik heb niet eens een man, hoe kan dat dan? Maar daarna zegt ze, ik mag instrument zijn van uw plan met de wereld: 'Mij geschiede naar uw woord' (Lc. 1, 38). Zo heeft Maria volmondig ja gezegd om de moeder van Jezus te worden.

Een ander voorbeeld is de heilige Franciscus (1182-1226). We hebben zojuist al even gebeden: maak mij tot instrument van uw vrede. Het gebed wordt toegeschreven aan de heilige Franciscus die zich bekeerd had en bij een vervallen kapel zat te bidden voor een kruis. Hij naderde tot Jezus en zei: Heer, wat kan ik voor U doen? Hoe kan ik uw instrument zijn? En de Heer zei: herstel mijn huis. Franciscus ging meteen naar de Gamma, bij wijze van spreken, haalde allerlei materiaal en herstelde het kapelletje en maakte het wind- en waterdicht. Maar daarna ontdekte Franciscus, dat het niet zozeer om het kerkgebouw als zodanig ging, maar om de mensen die de kerk vormen, het ging om de kerk van Christus als het netwerk van liefde waar onverschilligheid en ongeloof bestond, waar zoveel verschil was tussen rijk en arm. Het gebed dat jullie deze ochtend baden, is een verdieping van zijn vraag: wat moet ik doen? Ik wil uw instrument zijn, Heer. Dus er zijn in de grote traditie van ons geloof steeds weer mensen die het aandurven om instrument van de Heer te zijn. Zoals bijvoorbeeld de maagd Maria in het evangelie en broeder Franciscus in de loop van zijn leven.

De paus legt in zijn encycliek *Lumen fidei* uit, dat het misschien wel wat technisch klinkt, een mens als instrument. Alsof je een schroevendraaier bent, terwijl we toch echt mensen zijn met een naam en een hart. Het klinkt alsof je maar een radertje bent in een groot geheel en dan lijkt het niks uit te maken wat jij bijdraagt. Maar de paus zegt: laat je niet kleineren, denk niet dat je slechts een onderdeelje bent, maar denk aan de kerk als het lichaam van Christus (1 Kor. 12, 12-31) waar je bij mag horen. Er kan geen vinger

worden gemist, geen oog, geen teen, geen slagader. De toon moet dus niet zijn: ik ben máár een onderdeel. Nee, je mag (hoe klein ook) een instrument zijn in het grote werk van God. Zelfs het kleinste taakje mag je doen als onderdeel van het grote geheel van zijn lichaam, de Kerk, dicht bij Christus. Hoe klein je taak ook is, je neemt deel aan het werk van de Heer en daar mag niemand bij gemist worden.

3. Instrument zijn van de Heer: aannemen of afhouden?

Wat doe je als de Heer je vraagt: wil je mijn instrument zijn? Hou je het af, neem je het aan? Of vraag je misschien bedenktijd? Het laatste is eigenlijk vaak hetzelfde als afhouden. In de winkel weet de winkelier na allerlei uitleg en informatie heel goed dat als je zegt 'ik denk er nog even over na', dat je dan meestal naar huis gaat en via internet bestelt.

Als de Heer jou vraagt om zijn instrument te zijn, dan voel je je misschien te jong, of niet sterk genoeg in je geloof. Maar kijk in de bijbel, daarin sta je niet alleen. Denk aan de profeet Jeremia. Jeremia antwoordde toen God hem vroeg om profeet te worden: 'ik ben veel te jong, ik kan niet spreken' (Jer. 1, 6). Maar de Heer zei: Ik ben het die roept, en als Ik je roep dan betekent dat ook dat Ik je de kracht en de talenten geef om het te kunnen. En Jeremia sprak: Heer, zendt mij. Denk ook aan de apostel Petrus die eerst de boot heeft afgehouden. Hij zag de Heer en de overvloedige visvangst. Maar Petrus zegt niet: 'Wat geweldig', nee hij zegt: 'Heer, ga weg van mij, ik ben een zondig mens' (Lc. 5, 8). En wat denk je van de apostel Paulus? Hij was eerst een vervolger van Jezus en zijn leerlingen, en hij stond te kijken met de armen over elkaar toen de diaken Stefanus werd gestenigd (Hand. 7, 58). Paulus zegt als Jezus hem roept: 'Ik ben niet waard apostel te heten' en hij noemt zichzelf een misgeboorte (cf 1 Kor. 15, 8-9).

4. Hoe goed moet je zijn om instrument van de Heer te kunnen zijn?

Er zijn grote voorbeelden van mensen die ja hebben gezegd, en er zijn er die het eerst hebben afgehouden, zoals Jeremia, Petrus en Paulus. Maar ze zijn op den duur toch door de bocht gegaan, want ze vonden hun kracht in God. Als wij tegen Jezus zeggen: 'Ik vertrouw op U', maken we dezelfde stap als Petrus en Paulus. Of je nu klein bent of jong, zondig of nog niet zoveel talenten van jezelf hebt ontdekt.

Hoe goed moet je eigenlijk zijn om instrument te kunnen worden? In het evangelie staan hieromtrent bijzondere voorbeelden, denk aan de tollenaar Levi die belasting int voor de keizer en daarbij een flinke premie voor zichzelf opstrijkt. Van zoiets word je niet populair, want het is niet eerlijk. Jezus komt bij hem langs en zegt: ‘Volg Mij.’ De Farizeeën dachten: Hoe kan Jezus zo iemand roepen? Een zondaar, zo’n onbetrouwbaar iemand! Maar Jezus zegt: ‘[Ik ben] niet gekomen voor rechtvaardigen, maar voor zondaars, opdat zij zich bekeren’ (Lc. 5, 27.32; zie ook: Mc. 2, 13-17). Als dát geen barmhartigheid is!

Paus Franciscus wijst ook naar deze bijzondere roeping, maar dan in het Matteüs evangelie (Mt. 9, 9-13). Hij spreekt over de tollenaar Matteüs die bij het tolhuis staat. De Heer ziet hem en zegt: ‘Volg Mij.’ Paus Franciscus heeft het op zichzelf toegepast, zijn wapenspreuk is ‘miserando atque eligendo’. Dat wil zoiets zeggen als: door barmhartigheid uitgekozen. De Heer is niet gekomen voor gezonden, maar voor zieken om hen te genezen (Mt. 9, 12).

Dat de Heer je roept en nodig heeft, dát is wat uiteindelijk telt. Het is de Heer die een plan met je heeft en die in zijn barmhartigheid jou roept en bekwaam maakt. Dus niet dat je er zelf al klaar voor zit met je talenten en denkt: waar blijft Hij nu? Nee, de Heer Jezus kijkt naar ons en roept ons om op zijn barmhartige liefde in te gaan en Hem aan te nemen als fundament van ons leven, en om op onze beurt zijn instrument van barmhartigheid te zijn. Als de Heer je roept, geeft Hij ook de talenten. Hij maakt je bekwaam om zijn instrument van barmhartigheid te kunnen zijn.

Jezus kijkt je aan en roept je op om de barmhartigheid aan te nemen. Zeg niet dat je te druk bent of niet geschikt om instrument van de Heer te zijn. Dat is geen reden om nee te zeggen. Bij mijn priesterwijding heb ik het ook gedacht: waarom ik? Maar ik heb tegelijkertijd gedacht: ik ben niet waardig, ik ben niet heilig, maar U hebt mij geroepen (“non sum dignus neque sanctus tamen tu vocasti me”). Als Hij je roept en uitnodigt, is dát het fundament om ja te zeggen. Dus als Jezus je vraagt zijn instrument te zijn, durf dan ja te zeggen. Bij een priesterwijding of diakenwijding zegt de wijdeling: ‘Ja, met de hulp van Gods genade.’ Jezus roept en geeft je zijn genade. Hij wil dat je zijn instrument bent en geeft je tevens de tools om het te kunnen. Ja zeggen is heel concreet. Op de eerste plaats is het bidden. Zoals Maria, zoals Petrus en Paulus. Naar de Heer toegaan is de eerste stap: hier ben ik, wat kan ik voor

U doen, ik weet dat U met mij een bedoeling heeft, want U roept mij vanaf mijn eerste uur (cf Jer. 1, 5; Ps. 139; CKK 27).

5. Instrument van Christus zijn: heel concreet

‘Wees barmhartig, zoals uw Vader barmhartig is’ is het thema van de WJD.

Het evangelie van Matteüs, hoofdstuk 25, staat vandaag centraal. Jezus zegt: ‘Ik had honger en jij hebt Mij te eten gegeven, Ik had dorst en jij hebt Mij drinken gegeven, Ik was naakt en je hebt Mij gekleed’ (Mt. 25, 31-46). Je kunt bij al deze werken van barmhartigheid wel concrete mensen bedenken die een instrument van de Heer zijn geweest. Denk bijvoorbeeld aan de heilige Martinus (ca. 316-397) die zijn mantel deelde met een arme man aan de kant van de weg. En denk aan de heilige Elisabeth van Thüringen (1207-1231) die brood gaf aan wie honger had en die zieken verpleegde. De werken van barmhartigheid uit Matteüs 25 in praktijk brengen, maken het instrument van barmhartigheid zijn heel concreet.

Maar in hoofdstuk 25 van Matteüs staat nog méér. Voordat er gesproken wordt over de werken van barmhartigheid vertelt Jezus een gelijkenis, namelijk een gelijkenis dat we waakzaam moeten zijn (Mt. 25, 1-13). Je moet je ogen de kost geven om te zien wat nodig is, en je hart open houden voor de Heer die komt. Anders zit je met al je talenten klaar, maar kom je niet in actie. Dat is toch een beetje als een brandweerkazerne met de deur dicht waar nooit wat gebeurt. Waakzaam zijn dus, wat zie je als je kijkt met de ogen van de Heer? In Matteüs hoofdstuk 25 vertelt Jezus nog een gelijkenis, namelijk dat je je van God gekregen talenten moet gebruiken, met vallen en opstaan (Mt. 25, 14-30). Je hebt je talenten niet gekregen om ze in de grond stoppen in een poging geen fouten te maken. Nee, wees waakzaam, hou je ogen en je hart open en werk met je talenten. Dan kun je aan de slag met de werken van barmhartigheid: mensen troosten, mensen vermanen en goede raad geven, irritaties verdragen. Jezus zegt: ‘Wat je aan de minste der Mijnen hebt gedaan, heb je aan Mij gedaan’ (Mt. 25, 40). Dit zegt Jezus tegen ieder van ons.

6. Instrument van barmhartigheid zijn, samen met anderen die instrument zijn: om samen als Kerk één gemeenschap van geroepen te zijn, in dienst van de Heer

Als instrument van barmhartigheid hoef je niet alles te kunnen. De één kan misschien goed luisteren en een ander gaat bij zieken op bezoek zonder bang te zijn voor besmetting. Je hoeft niet alles te kunnen, maar kies wat je gaat doen. Je mag deel uitmaken van de Kerk, waar velen geroepen en werkzaam zijn.

Je mag blij zijn met de talenten van anderen. En tenslotte: je moet elkaar aansporen. Er blijft honger en dorst en er blijven tranen en eenzaamheid. Maar ga aan het werk. Kom in beweging overeenkomstig je roeping en de daarbij horende talenten. Hou elkaar vast. Jezus vraagt je om vertrouwen te hebben. En als je bent gevallen, vraag om opnieuw te kunnen beginnen in het licht van Gods vergevende liefde. Je bent een mens naar Gods hart met een naam en een eigen bestemming. Je mag als instrument van de Heer een eigen aandeel hebben in de zending van de barmhartigheid die de Heer aan zijn Kerk heeft toevertrouwd.

Ik hoop en bid dat jullie iedere dag beginnen met te kijken naar de Heer, kies wat je voor Hem kunt doen, blijf op Hem vertrouwen en steun elkaar om niet af te haken, want daarvoor is de barmhartigheid van God veel te belangrijk en veel te groot. Dankjewel.

INLEIDING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, over de Vitaliteit van de Kerk, Petruskerk Roelofarendsveen, 9 september 2016

Het is een uitdagend thema dat we vandaag mogen bespreken: de vitaliteit van de Kerk. Mensen in de samenleving zullen, als je het hen vraagt, Kerk en vitaliteit misschien niet gauw bij elkaar brengen. Kerk is iets van vroeger en vitaliteit is iets van nu en jong en altijd anders. Maar we kunnen als Kerk steeds weer nieuw zijn en vitaliteit komt niet alleen van onszelf, maar ook van God in wie wij geloven. We hebben te maken met een veranderde samenleving. Was het vroeger heel normaal dat je bij een kerkgenootschap hoorde, in deze tijd is meer dan vijftig procent niet met een kerk verbonden. Als je alle christenen samen optelt en moslims is dat nog geen vijftig procent van de samenleving. Christenen zijn een minderheid geworden. Dat heeft zijn weerslag op de vitaliteit, de omvang van de parochies, de slagkracht die we op kunnen brengen.

Ik wil u graag een stuk geschiedenis schetsen. De structuur van de parochies die we kennen, en die we nu wat kleiner zien worden, heeft zijn oorsprong in 1853. In Nederland kregen we als katholieken toen meer ruimte om ons geloof te vieren en te beleven. Er kwamen vijf bisdommen en vijf bisschoppen. Meer dan twee eeuwen hadden we dat niet en bestuurlijk was er alleen een direct lijntje met Rome en met de congregatie voor de verkondiging van het evangelie, want we waren missiegebied. In 1854 begon men weer parochies te stichten in steden en dorpen. Dat is een hele klus geweest, drie jaar heeft men erover gedaan, van 1854 tot 1857. Men begon weer te bouwen aan een kerkelijke infrastructuur, in streken waar veel katholieken woonden en in streken waar katholieken nauwelijks aanwezig waren. Het stichten van parochies en het bouwen van kerken heeft door kunnen gaan tot behoorlijk ver in de zestiger jaren. Het was heel gewoon als een stad een nieuwe wijk kreeg dat het bisdom nadacht over hoeveel kerken er gebouwd moesten worden. Dat was in de tijd dat mensen nog niet zulke grote afstanden aflegden. Parochies en de dichtheid van parochies hadden alles te maken met de mobiliteit van mensen. Tot ruim in de jaren zestig groeide het aantal parochies en kerken en het leek zo gewoon. Maar de trend is daarna veranderd. Op het hoogtepunt van de bloei waren er meer dan vijf miljoen katholieken, zo'n 35 procent van de bevolking. Nu zijn er 3,9 miljoen katholieken dat is nog steeds een grote gemeenschap. Dichtbij huis

zie je ook het verschil in aantallen. Het bisdom Rotterdam telde in 1985 was 750.000 katholieken en nu 500.000. In dertig jaar tijd heeft het bisdom dus een derde van het aantal gelovigen verloren. Dat heeft zijn invloed op de omvang van de plaatselijke parochies, de slagkracht en het vermogen. Er zijn minder vrijwilligers, minder mensen in de kerkbanken, minder mensen die financieel bijdragen. Toch is de krimp niet overal gelijk. Ik ben als priester in Groningen begonnen en heb ook in Friesland gewerkt. Dan zie dat daar in een hoger tempo het aantal gelovigen afneemt, omdat veel mensen wegtrekken. Er is weinig werk, er zijn weinig economische perspectieven. Dan zie je naast de secularisatie dat ook de economische omstandigheden invloed hebben op je omvang. Het is niet alleen de Kerk in zulke streken die kleiner wordt, er zijn ook minder huisartsen en in sommige gebieden kunnen vrouwen bijvoorbeeld niet meer thuis bevallen maar moeten per se naar het ziekenhuis, waardoor sommige dorpen al vele jaren niemand meer kunnen noteren als zijnde geboren in het dorp. En ook in Breda en Zeeland, waar ik hiervoor bisschop was, verandert er veel op die manier. Denk aan katholieke scholen die samen moeten werken. Parochies maken diezelfde trend mee.

Het is mooi om na te denken over de vitaliteit van de Kerk. Want dat betekent dat we de Kerk belangrijk vinden als gespreksonderwerp, en dat we gaan voor vitaliteit en leven.

De parochies kregen hun structuur, schetste ik u. Uiteindelijk waren er op het hoogtepunt meer dan 1600 parochies in ons land. Maar het gaat niet om hout en steen alleen. Het gaat ook om geest en hart dat mogen we niet vergeten als we spreken over vitaliteit.

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft nagedacht over de Kerk in de huidige tijd. En gaf verschillende beschrijvingen. Het concilie ontleende een aantal beelden aan de heilige Schrift. De Kerk is het lichaam van Christus, zegt Paulus in 1 Korintiërs (1 Kor. 12, 12-28). Met vele ledematen en talenten die samen een eenheid vormen. Die talenten mag je bundelen, zoals gebeurt in een lichaam. Met Christus het hoofd, want om Hem draait het. En het concilie spreekt over de Kerk als gemeenschap waar de heilige Geest werkzaam is en die vele talenten en gaven geeft om samen te bouwen aan geloof in liefde en hoop. De gaven van de Geest vinden we ook bij Paulus in hetzelfde hoofdstuk van de Korintiërs brief (1 Kor. 12, 1-11). En ook spreekt het concilie over de Kerk als bouwwerk met levende stenen en Christus als fundament, die zich

laten voegen in een bouwwerk en samen structuur geven aan ons leven in geloof (1 Petr. 2, 4-5a). Tot slot spreekt het concilie over de Kerk vanuit het beeld van de wijnstok en de ranken (Joh. 15).

Die vier beelden van de kerk als lichaam, als tempel van de Geest, als bouwwerk en als wijnstok, zijn allemaal beelden die duiden op het feit dat de Kerk een netwerk is. Het is een gemeenschap van verbindingen en onderlinge betrekkingen door en met en in Christus, die het werk in ons begonnen is in de wereld. De Kerk is niet alleen hout en steen. Hoewel je trots kunt zijn op je kerktoren en je kerkklok en daar veel emoties bij meespelen, de kerk is op de eerste plaats een netwerk van onderlinge betrekkingen met God en met elkaar. God met ons en wij met Hem, en we mogen delen van de liefde en de hoop die de Heer in ons hart legt.

Het concilie legt de nadruk op nog een ander bijbels gegeven, namelijk dat we volk van God zijn. We hebben niet dezelfde achternaam of familiegeschiedenis, maar door de doop zijn we kinderen van God, volk van God dat uit vele rassen en talen bestaat. Het volk van God dat onderweg is, dat pelgrimeert. Het woord 'parochie' is daarmee verbonden, het komt van 'par oikia'. Dat betekent dat we een huis zijn van mensen die zich pelgrim noemen. Een doorgangshuis. Waar we ook bidden en geloven en in welk kerkgebouw we ook zijn, we zijn altijd onderweg, want we hebben onze bestemming nog niet bereikt en dan is parochie ene prachtig woord. We zijn het volk van God dat onderweg mag zijn en in beweging.

Dus als we spreken en nadenken over de Kerk dan is het naast hout en steen een kwestie van geest en hart en zijn we een netwerk van mensen onderweg in de tijd met de kracht van de Geest, op initiatief van Jezus zelf.

Als we vitaal willen zijn, is het belangrijk om te kijken hoe het met ons gaat. De vinger aan de pols houden. Er zijn verschillende elementen en terreinen die ons tot Kerk maken. Toets de vitaliteit van een federatie of het bisdom. Kun je zeggen wat in onze gemeenschap vitaal is, waar liggen onze sterke kanten en wat zijn onze zwakten? Dan gaat het niet om de dreiging dat je zakt voor een examen. De aansporing 'niet bang zijn' komt meer dan zeventig keer voor in de Bijbel. Misschien kunnen we onze angst voor een slecht cijfer even parkeren.

Als we denken over vitaliteit en daar plannen op willen maken, denk je al snel aan beleidsterreinen en activiteiten. Dan zitten we al snel in het doen en het plannen. Maar het eerste wat we moeten overwegen is het geloof. Het geloof voorop. Geloof is geen abstract idee maar iets dat in ons hart mag beginnen. Mensen veronderstellen soms dat het geloof automatisch voorop komt, maar dat is niet altijd het geval. Het is daarom steeds iets wat je bewust moet doen, je realiseren waarom we bestaan, waarom we Kerk zijn. Ik geef een voorbeeld: iemand die al jarenlang rondleidingen gaf in de kerk sprak toen het beleidsterrein geloof werd besproken niet alleen meer bij de doopvont over die doopvont zelf en wat erop stond, maar vroeg ook: wie herinnert zich zijn of haar doop en wat betekent het voor je en hoe ga je om met de verantwoordelijkheid die dat geeft? Met het geloof voorop kijk je met andere ogen. Dan vraag je je ook af hoe gaat onze liturgie in zijn werk. Staan we werkelijk voor God? Hebben we de eucharistie op ons netvlies waar Jezus werkelijk bij ons is, want Hij zei immers: Ik ben met jullie tot het einde van de tijd. Kunnen we met het geloof voorop kijken hoe het doorwerkt in catechese en in naastenliefde.

Je kunt meerdere van deze beleidsterreinen onderscheiden in je parochie. Bijvoorbeeld pastoraal: Zien we om naar elkaar en kijken we om naar mensen die eenzaam zijn? Is ons pastoraal team op kracht? En een ander terrein is dat van de financiën. Het komt niet op de eerste plaats, maar als je geen financiën hebt, mis je kracht. Nodigen we mensen uit om te geven? Paulus zei al: geef want het is belangrijk dat we steeds opnieuw voorzien in wat nodig is voor de verkondiging van het evangelie (bijdragen aan de noden van de heiligen, Rom. 12, 13). En zo geldt voor de kerkgebouwen: kunnen we deze onderhouden en hebben we een plan voor de komende jaren? Je kunt nog andere beleidsterreinen toevoegen. We zijn als Kerk een netwerk en de vitaliteit hangt dus van deze verschillende terreinen af met het geloof voorop. Ik heb op veel plaatsen zien gebeuren dat parochies zo nadachten over de toekomst. De vraag daarbij is ook of je kunt denken over je eigen gemeenschap in samenhang en relatie met andere parochiegemeenschappen in de trant van: Hier zijn we goed in en daarin niet. Daar zijn de burens goed in en wij niet. En kun je dan komen tot een model van parochiegemeenschappen als broeders en zusters in plaats van in termen van concurrentie? En kun je een beroep doen op elkaar?

We kunnen als Kerk vitaal zijn als we ons steeds opnieuw bewust zijn van onze bronnen met het geloof voorop en de mensen met wie we samen de Kerk mogen vormen, rond Christus.

Ik zou nog een vraag toe willen voegen. Dat is het vermogen tot wederkerigheid. Je zult in het netwerk van de Kerk de verbinding moeten zoeken met andere gemeenschappen: parochies en het bisdom. Zijn we dan in staat om te geven en te ontvangen? En dat geldt ook richting samenleving: kunnen we onze boodschap laten zien in wat we zeggen en doen? Vitaliteit begint in ons hart en geworteld in geloof mag het groeien en meer en meer bewust verbonden zijn met Christus.

Als het om vitaliteit gaat zou ik niet de vraag willen stellen: wanneer houdt het op? Maar: hoe gaat het verder? Als we onderweg zijn als pelgrim houdt onze weg niet zomaar op. Ook niet als je kleiner wordt, bescheiden en minder zichtbaar. Een burgemeester zei me laatst: u heeft als Kerk zoveel haarvaten in de samenleving, u komt als bisschop veel mensen tegen die werken met zieken, jongeren, ouderen en mensen die in een isolement leven. Is dat niet prachtig? En dat is het inderdaad als je zo de Kerk mag zien als levend geheel.

Vitaliteit begint bij bezinning. Klein zijn heeft voordelen. Een kleine parochie in het noorden, weet ik, wist precies wie wat kon. Klein zijn kan ook een zwakte zijn als je niet meer je vleugels uit zou slaan. Vitaliteit is de Kerk als een netwerk dat begint bij Christus, je eigen talenten zien en ook zien wat een ander kan en weten te halen wat je nodig hebt vanwege je eigen zwakten. Paus Paulus VI zei: de Kerk als netwerk van liefde is bedoeld om een beschaving van liefde op te bouwen. Dat is nog steeds de opdracht van de Kerk, hoe klein je ook bent, of om het in de woorden van de Schrift te zeggen: zout en licht (Mt. 5, 13-16). Het betekent dat we steeds opnieuw een bijdrage moeten leveren aan een beschaving van liefde die in onze handen gestalte mag krijgen en begint in ons hart. We hebben voor de voortgang van het geloof ook solidariteit nodig tussen de generaties. Ook al zijn we kleinere groepen, het gaat om iedere persoon afzonderlijk. Voor de Heer telt niet de massa, maar elke mens afzonderlijk en de mensen gezamenlijk.

Tot slot wil ik een pleidooi houden voor de term ‘parochiekern’. Soms wordt een voormalige parochie na een fusie ‘locatie’ genoemd of aangeduid met een vergelijkbare term. Maar ‘parochie’ betekent dat we een doorgangshuis zijn.

En als we spreken van een ‘kern’ houdt dat in dat geen enkele kern gemist kan worden. De Wereldkerk bestaat in en uit afzonderlijke bisdommen. En we kunnen zeggen dat het bisdom bestaat in en uit afzonderlijke parochies. En zo kunnen we ook zeggen: de parochies bestaan in en uit parochiekernen. Hoe kunnen we in gezamenlijkheid een netwerk zijn van betrokkenheid op God en op elkaar en desnoods je koers wijzigen (bijvoorbeeld fusie, kerksluiting etc.)? Want als je vitaal wil blijven, moet je stappen zetten.

Het is niet de vraag hoe we ophouden, maar hoe we verder gaan. Als we die vraag stellen, is de wortel van vitaliteit gevonden. Deze vertrouwenwekkende toekomst wil ik met u delen. Het is de Heer die ons vasthoudt (Mt. 16, 18; 28, 20) en wij mogen Hem vasthouden en de boodschap van het evangelie verkondigen in de samenleving (Hand. 14, 27; Kol. 4, 3-4). We mogen die boodschap uitdragen in de samenleving, omdat Jezus is gekomen voor alle mensen. Dank u wel.

INLEIDING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Bezinningscentrum Emmaus, Helvoirt, over de geestelijke werken van barmhartigheid, 28 september 2016

Als het gaat om de werken van barmhartigheid is iets bijzonders te constateren als je kijkt naar de catechismussen die aan het eind van het vorige millennium zijn verschenen. Deze wijden maar een klein stukje aan de werken van barmhartigheid, en dan voornamelijk de lichamelijke werken van barmhartigheid. De geestelijke werken van barmhartigheid worden in drie zinnen besproken. Lang is de Vlaamse catechismus (Geloofsboek, 1994) in gebruik geweest en daar komen de werken van barmhartigheid helemaal niet in voor. Ook in de Duitse catechismus niet (Katholische Erwachsenen-Katechismus, 1985).

In het jaar van barmhartigheid hebben we op een hele bijzondere manier weer aandacht gekregen voor de werken van barmhartigheid. De geloofsbelijdenis en de sacramenten zijn belangrijk, alles wat met de Heer en het evangelie te maken heeft, maar de werken van barmhartigheid mogen we niet vergeten. We kunnen ons geloof als christenen heel bijzonder in woorden en daden naar voren brengen door deze werken.

Het getal zeven

Er zijn zeven werken die de lichamelijke werken worden genoemd en er zijn zeven werken die de geestelijke werken worden genoemd. Het getal zeven is bijzonder. Het is een getal waardoor je beseft dat het om een belangrijk aantal gaat, iets om te onderstrepen. Ik noem een paar voorbeelden. Wat dacht u van de zeven dagen van de schepping? Al in Genesis wordt verteld dat de Heer schepper is van hemel en aarde en aan het begin staat van ons leven (Gen. 1-2, 4a). Het getal zeven geeft de volheid aan. De Heer heeft in zijn grote liefde de volheid van de schepping gemaakt.

Er wordt ook gesproken over zeven deugden. Dat zijn de drie goddelijke deugden: geloof, hoop, liefde (1 Kor. 13, 13) (CKK 1812-1829). En het zijn de vier kardinale deugden (kardinaal van 'kardo'): voorzichtigheid, rechtvaardigheid, sterkte, matigheid (CKK 1805-1809). Het betekent niet dat er maar zeven deugden zijn om op te noemen, maar het is een volheid waar we mee te maken hebben. De zeven deugden geven een volheid aan waar het

gaat om wat belangrijk is voor je houding als christen. Zo kent de traditie overigens ook zeven hoofdzonden: hoogmoed, gierigheid, nijd, gramschap, onkuisheid, gulzigheid, traagheid/lauwheid. En als zondige mensen weten we dat we met deze zeven lang niet alles in kaart hebben gebracht. Maar opnieuw is het een belangrijk aantal. Ze kunnen alle terreinen van ons leven betreffen in de omgang met God en elkaar en onszelf.

Heel belangrijk voor ons zijn de zeven gaven van de Geest die grotendeels ontleend zijn aan de profeet Jesaja: wijsheid, inzicht, raad, sterkte, kennis, vroomheid, ontzag voor God (Jes. 11,1-2, zie ook CKK 1831). Ze worden expliciet genoemd bij het vormsel als de vormelingen door handoplegging en gebed deel krijgen aan de gaven van de Heer. Zeven gaven van de Geest betekent niet dat er maar zeven dingen kunnen zijn die de Geest ons schenkt, maar opnieuw geeft het de volheid aan die de Geest ons schenkt.

We bidden het dagelijks, het Onze Vader. Als je dat ontleedt, ontdek je ontdek zeven beden. Zeven vragen die we mogen stellen aan de Heer. ‘Uw naam worde geheiligd’, ‘Uw rijk kome’, ‘Uw wil geschiede’, ‘geef ons heden ons dagelijks brood’, ‘vergeef ons onze schuld zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven’, ‘leidt ons niet in bekoring’, ‘verlos van het kwade’. Zeven beden betekent niet dat je maar zeven dingen aan God mag vragen. Nee, het is de volheid, we mogen in vertrouwen alles van Hem vragen wat we nodig hebben.

Wanneer het gaat om vergeving dan beperkt het zich niet tot zeven keer. Zeventig maal zeven maal moeten we vergeven zegt Jezus tegen Petrus (Mt. 18, 21-35: parabel van de koning en knecht met schulden). Oneindig vaak vergeving schenken betekent dat.

Denk ook aan de zeven sacramenten, de heilsmiddelen van de Kerk waarin Christus ons tegemoet komt met zijn genade en kracht en wijsheid: doopsel, vormsel, eucharistie, wijding, huwelijk, biecht, ziekenzalving.

Barmhartigheid

Barmhartigheid is hét thema in dit heilig jaar van de barmhartigheid. Paus Franciscus heeft het ons heel sterk opnieuw op het hart gedrukt als kern van het evangelie. Hij geeft aan dat het gaat om zowel het beoefenen van barmhartigheid en het ontvangen van barmhartigheid. Veel mensen dachten

aan het begin van het jaar misschien: is het geen oud woord? En zoals ik zei de catechismus besteedt er nauwelijks aandacht aan. We mogen in dit jaar ontdekken hoe belangrijk barmhartigheid is en hoezeer het behoort tot de kern van het evangelie.

Het woord ‘barmhartigheid’ komt van het Latijnse woord *misericordia*. Barmhartigheid is daar de vertaling van. We hebben deze vertaling uit het Duits gekregen. In de tijd van Bonifatius mocht het woord niet ontbreken in de verkondiging. Juist omdat het behoort tot de kern van de boodschap. ‘Ontfermtigheid’ was toen het woord dat werd gebruikt. God ontfermt zich over ons. We mogen die ontferming ondervinden en ons over elkaar ontfermen, als het gaat om het in praktijk brengen van de liefde van Christus. Het woord ‘ontfermtigheid’ heeft het niet gered. Het Duitse ‘Barmherzigkeit’ vond bij ons ingang.

In het woord *misericordia* herken je ‘miser’ en ‘cor’. ‘Miser’ kun je op heel veel manieren vertalen. Iemand die in de misère zit, zit in de put. Maar ‘miser’ betekent ook klein, arm, ellendig. En ‘cor’ is het Latijnse woord voor ‘hart’. ‘Misericordia’ wil dus zeggen dat we hart hebben voor de kleine mens. God is de allereerste die dat doet. In zijn liefde en genade heeft Hij hart voor ons kleine mensen. Dat blijkt als Hij ons wil vergeven, onze noodkreet hoort, ons nabij is in zijn barmhartigheid. God, die hart heeft voor ons kleine mensen, laat zich raken en komt ons te hulp. God, die onze zonde ziet, wil ook in zijn barmhartigheid ons vergeven. Dus hart hebben voor kleine mensen wil ook zeggen dat je komt tot inzet voor die mens in nood. Wij, in navolging van de Heer. Maar dat kunnen we pas als we eerst ook ontvangen hebben. Vergeving schenken aan je medemens gaat het best als je ook zelf weet wat vergeving van God betekent en hoe deze als een geschenk bij je komt.

Liefde en bekommernis

God schenkt barmhartigheid. Dat gaat uitsluitend over vergeving. Meer ook over compassie en helpen. En wij mogen barmhartig zijn, omdat we het ontvangen hebben. In Gods naam mogen we barmhartigheid geven. Je kunt dat uiteenleggen in drie stappen. Op de eerste plaats gaat het erom dat iemand nood waarneemt. Je ziet de nood, zoals God onze nood ziet en onze kleinheid ontdekt. Op de tweede plaats gaat het erom dat we erdoor geraakt worden, dat die persoon die klein is ons ter harte gaat. De derde stap is dat we komen tot helpen en barmhartigheid, dat we in beweging komen omwille van wat we gezien hebben en wat ons geraakt heeft.

Barmhartigheid is dus meer dan alleen medelijden hebben en met tranen in de ogen denken: wat zielig. Het is vooral dat je vanuit het openen van je hart in beweging komt. Het is meer dan een gevoel. Het is het begin van een daad om voor anderen iets te betekenen. Barmhartigheid betekent dat we iets gaan doen in woorden en daden en door concrete hulp.

Barmhartigheid is in de taal van de Bijbel vaak verbonden met onze binnenkant. Het betekent dat we geraakt zijn tot in onze ingewanden, in onze buik, het diepst van ons wezen. Niet zo vreemd dat in het Hebreeuws de woorden voor buik en ingewanden en baarmoeder allemaal een beetje hetzelfde zijn. Want je wordt van binnen geroerd. Het komt voor dat mensen iets naars zien en zeggen: mijn maag draaide ervan om. Ze zijn dan geraakt tot in het diepst van hun wezen.

Onze Heer Jezus werd vaak op die manier geraakt. Hij ziet de menigte voor zich die Hij heeft toegesproken en Hij krijgt diep medelijden met hen, want ze zijn als schapen zonder herder. Jezus wordt geraakt tot in zijn binnenste, tot in zijn ingewanden (zie bijv. Mt. 9,36; Mt. 14, 14). Jezus heeft hart voor ons en vanuit liefde en bekommernis, dus vanuit barmhartigheid komt Hij naar ons toe. Hij laat zich raken door wat hij ziet uit liefde voor ons.

Parabels over barmhartigheid

Er zijn drie parabels van Jezus, waarin deze ontroering ook te vinden is: de barmhartige Samaritaan (Lc. 10, 25-37), de barmhartige vader (Lc. 15, 11-32), de barmhartige koning (Mt. 18, 23-35). Die innerlijke beweging wordt hierin met die woorden aangegeven. In de tekst van het brevier, de lofzang van Zacharias, wordt gesproken van ‘innige barmhartigheid’ (Lc. 1, 78).

De barmhartige Samaritaan is onderweg op reis en ziet aan de kant van de weg een man liggen die overvallen is door rovers en door hen in elkaar is geslagen. De priester en de leviet gaan eromheen. Maar de Samaritaan ziet de nood, laat zich raken en komt in beweging. Hij gaat naar de half dode man toe, of, zoals er staat de half levende man, en Hij kijkt hem aan, verzorgt zijn wonden en draagt hem op zijn ezel naar de herbergier. Hij geeft deze geld om voor de man te zorgen en zegt wat je tekort komt zal ik je later betalen. Want hij is tot in zijn binnenste geraakt.

Een tweede parabel heeft ook die unieke term. Dat is de parabel van de barmhartige vader. De zoon in het verhaal trekt eropuit met zijn deel van de erfenis. Onderweg verbrast hij het geld, raakt aan lager wal en eindigt tussen de varkens om hen de schillen te voeren. Joodse mensen blijven ver van de varkens, dus hij is diep gezonken. De schillen van de aardappels zou hij zelf graag lusten. En hij wil terug naar huis, want bij zijn vader hebben de arbeiders het beter. Hij bereidt zich voor op zijn terugkeer, oefent onderweg wat hij zal zeggen: mag ik alstublieft terugkomen? We kunnen het ons goed voorstellen, de zoon die denkt: sorry, sorry ik heb het zo niet bedoeld. Maar de vader laat hem niet uitpraten. Hij is zo diep geraakt door de terugkeer dat hij hem niet uit laat praten, maar weer opneemt als zijn zoon.

De derde parabel vertelt over de schuldenaar die bij de koning komt en vraagt om extra tijd, want hij kan zijn schulden niet terugbetalen. De koning wordt in zijn diepste wezen geraakt door het pleidooi van de knecht, zodat hij hem alle schuld kwijtscheldt. Hij is in zijn diepste wezen geroerd door de nood van zijn knecht. De knecht is wel blij, maar hij begrijpt het niet helemaal, want als hij wordt aangesproken door een collega die hem een veel kleiner bedrag schuldig is, wil hij op zijn beurt alles terugbetaald krijgen. De barmhartigheid wordt geschonken door de koning en in dankbaarheid aanvaard, maar de knecht begrijpt niet dat van hem ook barmhartigheid wordt gevraagd.

In het jaar van de barmhartigheid ligt de nadruk op barmhartigheid als gave en opgave. Je kunt niet zeggen: ik bid heel veel maar de barmhartigheid lukt me niet. Of: ik lees veel uit de Bijbel, maar met die armen omgaan is niet mijn ding. “Jezus Christus is gezicht van Gods barmhartigheid,” schrijft de paus (Bul van het heilig jaar: *Misericordiae Vultus*). En: “Het is mijn vurig verlangen dat het christenvolk gedurende het jubeljaar nadenkt over de werken van barmhartigheid” [...] “Het is een weg om onze gewetens opnieuw te wekken” [...] “Meer doordringen in het hart van het evangelie” [...] We mogen opnieuw de werken van barmhartigheid ontdekken: “We kunnen niet vluchten voor de woorden van de Heer op grond hiervan zullen wij worden geoordeeld” (MV 15). De paus citeert daarbij de heilige Johannes van het Kruis: “In de avond van het leven zult u geoordeeld worden overeenkomstig uw liefde” (MV 15).

Als God ons oordeelt op het eind van het leven, gaat het erom of we lief gehad hebben en of we barmhartigheid hebben betoond. De paus zegt: het is geen kwestie van een hobby en je kunt het niet uitbesteden aan een ander, het hoort bij je leven als christen. We komen allemaal in de gelegenheid het in praktijk te brengen.

De lichamelijke werken van barmhartigheid

Heel belangrijk zijn dus de werken van barmhartigheid in het heilig jaar. Het zijn daden van naastenliefde: de medemens te hulp komen in zijn lichamelijke en geestelijke noden (CKK 2447). Denk aan Lucas 6, 36: “Wees barmhartig zoals uw Vader barmhartig is” (cf Mt. 5, 48) (MV 13). De zeven lichamelijke werken, waarbij zeven dus een uitroepteken is achter het aantal, vragen dat we ons echt inzetten. De lichamelijke werken kent u wel. De werken zijn te vinden in Matteüs 25. De lichamelijke werken zijn: 1. hongerigen te eten geven, 2. dorstigen te drinken geven, 3. vreemdelingen opnemen, 4. naakten kleden, 5. gevangenen bezoeken, 6. zieken bezoeken, 7. doden begraven. “Al wat gij gedaan hebt voor de geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan,” zegt Jezus (Mt. 25, 40). Hij is niet alleen de barmhartigheid zelf, maar Hij verbindt zich ook met de mens in nood. Hij zegt: als je in de ogen van de hongerige kijkt, of de gevangene, dan kijk je Mij in het gezicht. Ik had dorst en jij hebt Mij te drinken gegeven, ik was naakt en je hebt Mij gekleed. En op die manier is niet alleen dat de Heer barmhartigheid geeft, maar ook ons indringend vraagt barmhartig te zijn.

Dus in Matteüs 25 staan die lichamelijke werken van barmhartigheid bij elkaar. Als je gaat tellen zijn het er zes. Maar om het getal zeven zit een randje. Het zevende werk is toegevoegd in de middeleeuwen toen Europa werd geteisterd door de pest. Het was zaak mensen te begraven en een graf te gunnen. Dat is eerbied voor het lichaam en het is ook om besmetting te voorkomen. Het zevende werk is daarmee geworden: de doden begraven. Zo zijn het er zeven en klinkt het weer als een klok.

De doden begraven is te vinden in het oudtestamentische boek Tobit (Tobit 2, 1-9). En we zien het Jezus' leerlingen doen. Als Jezus aan het kruis te sterven hangt en de soldaten zijn benen breken, want dan weten ze zeker dat Hij dood is, vragen zijn moeder en de leerlingen om Hem te mogen begraven (Joh. 19, 38-42). Dan zien we dat aan Jezus gebeurt wat nu ons zevende werk van barmhartigheid is.

De lichamelijke werken van barmhartigheid, zoals mensen eten geven en drinken en kleding, gaan over dingen die je doet. Je komt in beweging en doet iets. Maar de kerkvaders in de eerste eeuwen van de Kerk hebben vaak deze werken ook geestelijk verstaan. Dus niet dat je er met een glas water al bent. Ze hebben aangegeven dat het ook gaat over mensen die dorsten naar gerechtigheid, mensen die dorsten naar God (cf. Mt. 5, 6). Daarmee was het voor de kerkvaders maar een kleine stap om ook de lichamelijke werken van barmhartigheid geestelijk te verstaan. Niet dat ze de lichamelijke werken lieten zitten, maar ze zagen ook dat mensen dorstten naar vrede en verzoening en naar werkelijke verbondenheid met de Heer. En dan is het belangrijk ook die dorst en honger te zien en er iets voor te doen. Kun je samen bidden met mensen die dorsten naar de Heer? En als mensen veel onvrede hebben in het hart, zou je iemand op het spoor kunnen zetten van het sacrament van boete en verzoening?

Het staat in de Schrift dat we ons moeten bekleden met de liefde van God (Kol. 3, 10). Dat is dat je je gehuld weet in wat God geeft aan vrede en liefde krachtens je doopsel. De lichamelijke werken van barmhartigheid kunnen dus ook verstaan worden als werken met een geestelijke betekenis.

Het is belangrijk dat te beseffen, want daarmee kun je ook de tweede kant van deze werken van barmhartigheid al zien, als een daad in de geest van de Heer. Je zou kunnen denken als je iemand een jas geeft of brood: zo nu heb je even geen honger meer. Maar nee, zie de mens aan wat hij of zij is: beeld van Christus. Iets aan een ander geven mag nooit een afscheepmethode zijn, waardoor je snel weer door kunt lopen.

Uitgaven

De werken van barmhartigheid zijn duidelijk meer gaan leven in het heilig jaar. Ze waren wat uit de aandacht. Zeker de geestelijke werken. Juist in het heilig jaar is er een aantal boekjes verschenen over de werken van barmhartigheid. Een boekje is uitgegeven bij het Huis van de Pelgrim. Ellen Kleipenning heeft alle veertien werken op een rijtje gezet, heel eenvoudig en kernachtig met een bijbeltekst en een korte uitleg en gebed. De paus heeft ook een serie boekjes uitgegeven. Eentje gaat over de lichamelijke en geestelijke werken van barmhartigheid. Het is niet in het Nederlands verschenen. Tijdens de Wereldjongerendagen heb ik een boekje in Krakau gekocht van Fr. Andrzej Zwoliński ‘Works of Mercy’, in het Engels. En er

is een prachtig Nederlands boek van René Stockman, van de Broeders van Liefde in Gent ‘Barmhartigheid wil Ik, geen offers’ (ISBN 9789085283683). Verder wil ik graag nog noemen het boek ‘What to do when Jesus is hungry?’ van Fr. Andrew Apostoli CFR (ISBN 9789350151679). Het plaatst de werken van barmhartigheid in het leven van nu, met daarbij welke moeilijke dingen je tegen kunt komen en wat het met ons geloof te maken heeft. We hebben allemaal ons aandeel als het gaat om de werken van barmhartigheid.

De geestelijke werken van barmhartigheid

Het getal zeven bij de geestelijke werken van barmhartigheid is dus een soort uitroepteken dat aangeeft dat ze belangrijk zijn, zoals de zeven gaven van de Geest en de zeven beden uit het Onze Vader. De geestelijke werken van barmhartigheid is iets voor mensen die heel veel bidden, denkt men soms, laat mij maar gewoon de handen uit de mouwen doen. Toch zijn die geestelijke werken heel direct verbonden met ons geloof en worden ze heel concreet. In catechismussen van twintig jaar geleden worden ze, zoals gezegd, nauwelijks behandeld. Juist nu in het heilig jaar krijgen ze echter aandacht. Ze staan niet altijd in dezelfde volgorde. Wel zijn het steeds zeven dezelfde werken.

Je kunt ze niet zo makkelijk traceren als de lichamelijke werken van barmhartigheid, die in Matteüs 25 staan. Als het gaat om de zeven geestelijke werken van barmhartigheid, dan geldt dat je ze tegenkomt door de hele Schrift. Heel bijzonder ook in het leven van Jezus zelf, in zijn woorden, en ook in de brieven van het Nieuwe Testament. Het is buitengewoon inspirerend om te zien hoe de Heer zelf deze werken doet en verwoordt en hoe de apostel Paulus en Jakobus en Johannes dat hebben gedaan. Zie bijvoorbeeld in 1 Tessalonicenzen 5, 14-23. En denk aan de brief van de apostel Paulus (2 Kor. 1, 4), waar het gaat om anderen troosten in al hun noden dankzij de troost die we van God ontvangen. Je merkt dat het gaat de barmhartigheid die we ontvangen en die wij op onze beurt mogen verlenen.

De zeven geestelijke werken van barmhartigheid zijn:

1. Onwetenden onderrichten (Mat. 5, 1-2)
2. Twijfelaars goede raad geven (Mat. 28, 17)
3. Bedroefden troosten (Mat. 5, 4; 2 Kor. 1,4)
4. Zondaars vermanen (Jezus: Joh. 8, 11; Mt. 18, 15; Gal. 6, 1-2; 2 Tess 3, 15; Jak. 5, 19-20)
5. Beledigers vergeven (Mat. 6, 12; Ef. 4, 26; Rom. 12, 21)

6. Wie ons ergeren/ lastige mensen verdragen (1 Kor. 13, 4; Jak. 5, 7-11)
7. Bidden tot God voor de levenden en de doden (Joh. 17, 35; Makk. 12, 45)

De onwetenden onderrichten. Ook in Jezus' tijd was het onderricht heel belangrijk. De rabbi's onderrichtten in de Schrift, de apostel Paulus ook voor hij zich bekeerde. Jezus zelf onderrichtte de leerlingen. Toen Hij de menigte zag, ging Hij de berg op en de leerlingen kwamen bij Hem. In Mat. 5, 1-2 zie je dat het helemaal hoort bij de Heer om niet alleen onze verlosser te zijn maar ook onze meester als het gaat om de boodschap. Hij onderricht de onwetenden. Hij laat zich raken en wil ons op de hoogte brengen van de boodschap van zijn Vader. Als we de onwetenden onderrichten, mensen bijvoorbeeld inleiden in ons geloof of op hele andere terreinen proberen te helpen, dan staan we in de beste tradities van onze Heer. Het mooie in de Schrift is ook de keerzijde: zijn we zelf ook open voor onderricht of weten we alles al? Je kunt wel flink zijn in onderricht geven, maar kun je zo klein zijn dat je zelf onderricht accepteert? Onze Heer wist alles, maar wij zijn niet de leraar die Hij is, dus gaat het twee kanten op. En om het niet alleen in geloofstermen te duiden, als we een vluchteling helpen met de eerste kneepjes van onze taal, of inleiden in onze Nederlandse cultuur, is dat ook onwetenden onderrichten.

De twijfelaars goede raad geven. Er is veel twijfel, als bijvoorbeeld ouders kinderen hebben, die de goede weg niet vinden in studie of goede vriendschappen. Wat kan het toch geweldig zijn als dan in twijfel goede raad wordt geboden. En als we twijfelen is Jezus bereid ons te helpen. Er staat: toen ze Hem zagen na zijn verrijzenis, wierpen de leerlingen zich in aanbidding neer, maar sommigen twijfelden (Mat. 28, 17). En in Lucas 24, 38 staat: waarom komt er twijfel op in uw hart, kijk naar mijn handen, Ik ben het zelf. Dus de Heer gaat ons voor op de weg om twijfel met goede raad weg te nemen, of richting te geven. En ook hier geldt, we kunnen goede raad geven, maar zijn we ook zelf zo open om -als we twijfelen- te beseffen dat we goede raad nodig hebben.

De bedroefden troosten. En er is nogal wat verdriet in onze wereld. Op tv zien we mensen die oog in oog staan met geweld, maar er zijn ook bedroefden dichterbij huis. Misschien is er verdriet waar mensen niet van weten? Kun je troosten en laat je je raken? Jezus wel en Hij belooft in de zaligspreekingen dat de Heer ons verdriet ziet. Zalig de treurenden (Mat. 5,4). Troosten is niet

iets dat we op eigen kracht doen, Hij troost ons in al onze tegenspoed, zodat wij in staat zijn anderen te troosten in al hun noden. Dankzij de troost die wij ontvangen (2 Kor. 1, 4). Als iemand overlijdt is er veel verdriet. Bij een plotseling overlijden, of een lang ziekbed, of als iemand heel jong sterft, is er vaak een sfeer waarin mensen denken: ik troost maar niet, want er is zoveel verdriet, wat kan ik daar tegenover stellen? Maar de verlosser troost ons en vroeg of laat mogen we dan ook zeggen: de dood is niet het einde. En dat kan een woord van troost zijn, juist omdat het een woord van de Heer is die ons troost. Maria Magdalena ziet dat het lichaam weg is. Jezus zelf is er als tuinman en zij herkent Hem aan zijn stem en het noemen van haar naam is al voldoende om getroost te zijn (Joh. 20, 11-18). En zeg ook niet te snel: het komt wel goed, het gaat over. Want dat is het verdriet van ons afhouden. Werkelijk troost bieden vraagt dat je je laat raken en ziet wat het een ander doet, en dan woorden van nabijheid kunt spreken in Jezus' naam. Hij troost ons, zodat wij in staat zijn anderen te troosten. Het is niet een praatje vanuit ons zelf, maar het wordt ons gegeven.

De vierde die belangrijk is en prominent, is de zondaars terecht wijzen en de dwalenden vermanen. Het gaat er niet om dat we zonde goedpraten en we zijn ook zelf zondaar. Wie zonder zonde is werpe de eerste steen, zegt Jezus, ook Ik veroordeel u niet, ga heen en zondig van nu af niet meer (Joh. 8, 11). Je noemt de zonde en ontkent die niet, maar richt iemand op. Je geeft aan dat hij of zij bij God genade kan vinden en een nieuwe start kan maken. Als we anderen van zonde afhouden, is dat een daad van heil, want het wordt ons door de Heer ten goede aangerekend. Ik leg er graag nog een andere tekst naast die prachtig is Galaten 6, 1: 'Broeders, als iemand op een misstap betrapt wordt moet gij, geestelijke mensen, zo iemand in een geest van zachtmoedigheid oprichten; let tegelijk op jezelf, jij kunt ook in verzoeking komen.' Het is dus iemand terechtwijzen, maar tegelijkertijd oprichten en opbeuren. Je moet je broeder willen winnen en niet behandelen als een vijand. Hij is een broeder en geen outcast.

Vergeven wie ons beledigen of aangedane beledigingen vergeven. Het staat al in het Gebed des Heren: vergeef ons onze schuld zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren. Het blijft soms een hele zware klus en toch zegt de Efeziërs brief: de zon mag over uw toorn niet ondergaan (Ef. 4, 26). Als de zon ondergaat over je toorn, ga je boos naar bed. Laat u niet overwinnen door het kwaad zegt de Romeinen brief (Rom. 12, 21). Dat betekent niet dat

je alles over je kant moet laten gaan. Maar er zijn ook zaken die je geduldig moet vergeven, met liefde moet overwinnen.

Het zesde geestelijke werk van barmhartigheid ligt er dicht tegenaan: lastige mensen geduldig verdragen. Er is niemand die daar niet mee te maken heeft. In de eerst Korintiërs brief staat: de liefde is geduldig en vol goedheid, kent geen afgunst, geen ijdel vertoon of zelfgenoegzaamheid (1 Kor. 13). Liefde is belangrijk om het geduld op te kunnen brengen om lastige mensen te verdragen. Als je eigenaar bent van een winkel, blijf je uitermate vriendelijk ook als iemand niks lijkt te gaan kopen. Dat is een zakelijke afweging. Hier gaat het echter over een deugd van binnenuit. Ik ken een verpleegster die zegt: ik heb van alles op de zaal en steeds weer nieuwe mensen en het is een uitdaging om lastige mensen te blijven verdragen. Zij beschouwt dit als het verschil dat ze maakt als christen, door mensen steeds weer te verdragen. Heb geduld broeders, en zusters. Klaagt elkaar niet aan, want dan valt ge zelf onder het oordeel (Jak. 5, 9). Het evangelie vraagt niet dat we gevoelloze figuren zijn die alles over ons heen laten komen, maar dat we vanwege een groter goed iets kunnen verdragen. Zoals profeten dingen verdroegen, opdat de boodschap aan kan komen die ze vanwege de Heer komen brengen.

Het zevende is tot God bidden voor de levenden en de doden. Jezus doet ons dat voor. In het Johannes evangelie staat: Ik bid dat gij hen bewaart voor het kwaad (Joh. 17, 15). Hij bidt voor de levenden, in dit geval de apostelen. En de Makkabeeën brief maakt melding van bidden voor de gestorvenen, opdat zij van hun zonden worden vrijgesproken (2 Mak. 12, 45). Deze tekst uit het Oude Testament laat merken dat het bidden voor overledenen een werk van geloof is. Bidden dat hun zonden vergeven mogen worden, is pleiten bij God voor hen die gestorven zijn. Er zijn mensen die bidden voor zichzelf en hun eigen nood, maar kun je ook bidden voor de nood van anderen? Je moet in je hart ruimte hebben voor de nood van anderen, zoals Jezus veel ruimte had in zijn hart om te bidden voor de mensen.

Wat me opvalt is dat, als je erover nadenkt, die geestelijke werken eigenlijk niet denkbaar zijn zonder de heilige Geest. We lezen in Galaten 5 over de vruchten van de Geest (Gal. 5, 22): liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid; goedheid; trouw; zachtheid; ingetogenheid. Deze vruchten van de Geest zijn de ingrediënten om werken van geestelijke barmhartigheid te kunnen volbrengen. Vers 25 zegt: “Daar wij leven door de Geest, willen

we ook leven volgens de Geest” (Gal. 5, 25). De werken zijn het resultaat van de werking van de Geest in ons. Als we de vruchten van de Geest mogen ontvangen is het het fundament om de werken van geestelijke barmhartigheid te beoefenen. Hoe kun je zonder goedheid onwetenden onderrichten en zonder zachtheid vergevingsgezind zijn? Hoe kun je zonder vriendelijkheid je inzetten voor mensen die ziek zijn en zonder innerlijke vreugde komen tot troost?

Sterker nog, de geestelijke werken zijn de werken die in Jezus’ leven aan de orde komen, het doen van de geestelijke werken is met hart en ziel de gezindheid van het hart van de Heer leren kennen, zoals paus Paulus VI zegt: de dingen die leven in het hart van Jezus, mogen ook leven in ons hart. Het is onze Heer die dat in zijn leven als verlosser en leraar heeft laten zien. En Hij is vol van de heilige Geest. “De Geest van de Heer rust op mij,” zegt Hij als hij de woorden uit de profeet Jesaja leest (Luc. 4, 16-21).

Het voorbeeld van de heiligen

De geestelijke werken van barmhartigheid in kracht van de Geest horen er dus bij als we leerlingen van Jezus willen zijn. Maar er is nog een belangrijk aspect, tot slot, en dat is het voorbeeld van de heiligen. Paus Franciscus heeft aandacht gevraagd voor de werken van barmhartigheid in relatie tot heiligenlevens. Er zijn heiligen die een bepaald werk van barmhartigheid als speerpunt hebben gekozen. Denk bij het kleden van de naakten aan de heilige Martinus, die de naakte bedelaar kleedde. En denk aan de diaken Laurentius, de patroonheilige van het bisdom Rotterdam, die in de derde eeuw zorgde voor de weduwen en wezen. Hij legde zich toe op het kleden van de naakten en het voeden van de hongerigen. En denk aan de heilige Elisabeth van Thüringen. Zij was van adel en de familie vond dat je je dan niet met de armen mensen moet bemoeien. Maar ze ging elke keer het kasteel uit en op een dag, toen haar familie dacht: laat je schort eens zien, zaten er geen broden in maar rozen. Zo werd haar goede werk door God beschermd. En toen ze jong weduwe werd, heeft ze zich veel ingezet voor zieken. Veel ziekenhuizen zijn naar haar vernoemd.

De heiligen als voorbeelden. Ook waar het gaat om de geestelijke werken van barmhartigheid. Denk aan de heilige Antonius van Padua. Hij is een meester in het preken. Hij was een groot redenaar en theoloog en heeft bijvoorbeeld in zijn dagen de zondaars vermaand. In de stad waar bankiers waren die

arme mensen benadeelden die in de armoede wegzakten -waarbij vrouw en kinderen zelfs gevangen werden gezet- heeft hij hen echt geconfronteerd met de waarheid van het evangelie. Toen een woekeraar stierf herinnerde hij de bisschop eraan dat deze eigenlijk geen begrafenis mocht krijgen. Antonius zei: maak zijn borstkas maar eens open en wijs het hart aan. En de legende zegt dat er geen hart zat. Daarop zei Antonius: kijk maar eens in zijn geldkist thuis. En daar vonden ze het hart van de man. Hij vermaande zondaars, niet uit de hoogte, maar vanwege rechtvaardigheid en een oprecht christelijk leven.

De zalige Titus Brandsma was als karmelietenpater professor in Nijmegen. Hij gaf aan dat mensen geen propaganda moesten maken voor het kwaad en de waarheid moesten vertellen. Hij bezwoer katholieke journalisten de waarheid verkondigen over de Nazi's. Zo heeft hij twijfelenden bemoedigd, zondaars vermaand, en meer nog, hij is naar Dachau afgevoerd, waar meer dan 2.000 priesters zijn omgebracht. Dachau wordt wel genoemd het grootste priestergraf van Europa. Titus Brandsma heeft daar gewerkt als dwangarbeider. En hij heeft zich nooit over zijn vijanden beklagd en bemoedigde mensen. Zelfs toen zijn bril kapotgetrapt werd. Hij bewaarde de brillenkoker en elke dag als hij de mis had gelezen, bewaarde hij daarin een klein stukje van het geconsacreerde brood als tabernakel. En 's avond gaf hij voorzichtig met die brillenkoker de mensen de zegen om hen te bemoedigen. Toen hij de spuit kreeg met de gif injectie, heeft hij zich niet beklagd en zijn verpleegster aangekeken, die later getuigde: ik heb vreselijk kwaad gedaan en wat heb ik een liefde in zijn ogen gezien. Hij heeft haar na zijn dood tot bekering gebracht. In zijn gebroken ogen heeft ze de liefde van God gezien. Het lijden heeft hij met geduld gedragen.

De laatste heilige die ik wil noemen is Moeder Teresa. Als je kijkt welke geestelijke werken van barmhartigheid zij heeft beoefend, dan zijn dat alle zeven. Ze heeft onwetenden onderricht, mensen gegidst in zorg en geloof. Ze heeft mensen goede raad gegeven, bedroefden getroost en lastige mensen verdragen. Ze heeft zondaars vermaand die onrecht in stand hielden en door het kastesysteem mensen niet hielpen. En ze heeft veel verdragen als het gaat om onrecht. Ook heeft ze mensen met haar gebed ondersteund.

Kort samengevat, de Schrift, de traditie van de Kerk, alle goede in zevenen. De volheid van de barmhartigheid vraagt onze aandacht als onderdeel van

ons christelijk leven. Naast ons bidden en door ons bidden, door het lezen van de Schrift en het vieren van de sacramenten komen we tot daden van geloof. Als je de liefde van de eucharistie onderkent, kun je niet anders dan die liefde uitdragen aan de mensen die je ontmoet. We hebben te maken met de kracht van de heilige Geest, het hart van Jezus waarop ons hart mag lijken, en de heiligen om te weten dat we het niet alleen doen. Tot slot wil ik graag met u afsluiten met het gebed op de gebedskaart die is verspreid bij de heiligverklaring van Moeder Teresa. Het bevat elementen van het gebed van de heilige Franciscus. Je merkt hoe erin alles bij elkaar komt.

Gebod op voorspraak van de heilige Moeder Teresa van Calcutta

Heer, maak ons waardig om onze medemensen te dienen,
die overal ter wereld leven en sterven in armoede en honger.
Geef hun heden, door onze handen, hun dagelijks brood;
en door onze begrijpende liefde vrede en blijdschap.

Heer, maak mij tot een werktuig van Uw vrede,
dat waar haat bestaat, ik liefde mag zaaien,
waar onrecht heerst de geest van vergeving,
waar men in tweedracht leeft, eensgezindheid;
dat waar men dwaalt, ik waarheid mag brengen
en waar men twijfelt geloof;
licht in duisternis mag brengen
en blijdschap waar droefenis heerst.

Heer, laat mij liever trachten te troosten
dan getroost te worden,
te begrijpen dan begrepen te worden,
lief te hebben dan bemind te worden.
Want wie zichzelf verliest, zal vinden;
door te vergeven, wordt men vergeven;
door te sterven, ontwaakt men tot eeuwig leven.
Amen.

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 juli 2016

F.J. Vrijburg, eervol ontslag als diaken van de parochie St. Jan de Doper te Gouda e.o. en benoeming tot diaken in de parochie Christus Koning te Bergschenhoek, Bleiswijk, Berkel en Rodenrijs, Nootdorp en Pijnacker.

V.P. Boro, eervol ontslag als pastoor van de Franssprekende parochie Tous les Saints te Den Haag.

Drs W.P.L. Broeders, benoeming tot pastoor van de parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden e.o.

Dr H.A. Verbakel, eervol ontslag als pastor van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden en benoeming tot pastoor van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoor, Maasland en Schipluiden.

B.H.A. Bolmer o.f.m., eervol ontslag als pastoor van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

M.J.A.J. van Zaal, eervol ontslag als pastor van de parochie Christus Koning te Bergschenhoek, Bleiswijk, Berkel en Rodenrijs, Nootdorp en Pijnacker.

T.F.M. Visser, benoeming tot vicaris-generaal van het bisdom Rotterdam.

10 juli 2016

J. Tokalic o.f.m., eervol ontslag als pastoor van de Kroatische parochie HH. Nikola Tavelic en Antonius van Padua te Rotterdam.

M. Sirovina o.f.m., benoeming tot pastoor van de Kroatische parochie HH. Nikola Tavelic en Antonius van Padua te Rotterdam.

11 juli 2016

Th.J. Kuipers MA, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger in verzorgingshuis HWW-Zorg, locatie Vrederust-West te Den Haag.

30 juli 2016

C.E.E.L.M. Horsthuis, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus te Langerhaar e.o. (met pensioen).

15 augustus 2016

Mr J.C.F.M. Smulders, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochiefederatie St. Franciscus, tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o.

M.Th. van Roon, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger bij Stichting Marente, woonzorgcentrum Berkhout te Lisse en goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger bij Stichting Marente, woonzorgcentrum Rustenborch en verpleeghuis van Wijckerslooth te Oegstgeest.

17 augustus 2016

Drs ir H.J. Berbée, eervol ontslag en ontslag uit de gewon ambtsbediening van de parochie Sint Christoffel te Rotterdam-Alexander, Capelle-, Krimpen- en Nieuwerkerk aan den IJssel en Lekkerkerk (met emeritaat).

1 september 2016

Drs C.J. Everts, eervol ontslag als diaken van de parochie Pax Christi te Woerden e.o. en benoeming tot diaken van de parochie St. Jan de Doper te Gouda e.o.

Drs M.J.A.J van Zaal, benoeming tot pastor van de parochie Pax Christi te Woerden e.o.

G.Th.J. Lansbergen, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochie H. Augustinus te Wassenaar.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 20 september 2016 (2016-2)

Inhoudelijk gesprek: Gebedsleiders

Mgr. Van den Hende leidt het agendapunt in. Hij verwijst naar een eerdere bespreking in de priesteraad. Het ligt nu in het voornemen om in de komende maanden mensen uit te nodigen om zich aan te melden voor de cursus, die dan na de Kerst van start zou moeten gaan. De resultaten van de bespreking van vandaag kunnen meegenomen worden in de (gedeeltelijke) herziening van het curriculum. Er is een veranderde positie van de gebedsleider. Er zijn minder vieringen, ook minder woord- en communievieringen en gebedsdiensten. Er is voorts sprake van nieuwe mensen, en met andere bagage, in een veranderend kerkelijk landschap.

Opgemerkt wordt dat de eerste generatie gebedsleiders zichzelf aanbood. Gebedsleiders moeten nu uitdrukkelijk worden gevraagd en ze staan niet in de rij. Dat is voor een dergelijke cruciale functie overigens niet erg. Wat mogelijk wel een probleem is, is het gegeven dat potentiële gebedsleiders vaak niet meer de gehele Pastorale School hebben doorlopen. Dat is juist een voorwaarde voor het volgen van de cursus gebedsleider. Hoe streng moet je zijn? Als niet meer gekozen wordt voor een generieke weg naar de cursus, moet er wel sprake zijn van een verantwoorde en aangemeten weg naar de cursus. Er moet rekening gehouden worden met de belastbaarheid van de vrijwilliger en er moet gekeken worden wat echt nodig is. Een modulaire aanpak is denkbaar.

De gebedsleiders moeten niet per se in het weekend worden ingezet of automatisch een plek krijgen in het rooster, ook als het niet nodig is. Er zijn andere mogelijkheden rond een uitvaart, door de week of het rozenkransgebed. De eucharistieviering staat centraal en is primair. Het ligt eerder voor de hand om te bezien of er op minder plaatsen gevierd kan worden, waardoor elk weekend eucharistie mogelijk blijft. Het is wel nodig om mensen te scholen. Het moet duidelijk zijn waarvoor mensen worden gevraagd als zij worden benaderd. Het is belangrijk dat de gebedsleiders in spe zelf een goed gebedsleven hebben. Zij kunnen samen met de gemeenschap, waarvan zij lid zijn, de rozenkrans bidden of samen de Schrift lezen. Uitgangspunt is derhalve het liturgisch en gebedsleven in de parochie. Dat is bepalend.

De gebedsleiders gaan primair voor in vieringen van woord en gebed en niet in woord- en communievieringen, ook al is de praktijk soms anders door de druk vanuit de gemeenschap. Het valt derhalve niet automatisch samen. In de praktijk doen zich meerdere profielen van de gebedsleider voor. Eerder werd de Lucecursus aangeboden, maar die is gestopt. De Lucecursus wordt niet meer gegeven omdat het aantal aanmeldingen terugliep. Er liggen geen financiële redenen aan dit besluit ten grondslag. Aanvankelijk werd de gebedsleider aangesteld voor maximaal twee termijnen van vier jaar. In de praktijk is het aantal termijnen minder strikt. Wel is voorwaarde voor herbenoeming dat het functioneren van de gebedsleider wordt geëvalueerd in een gesprek tussen gebedsleider en verantwoordelijke pastoor. De gebedsleider stopt in principe bij de leeftijd van 75 jaar.

Mensen vinden voor inhoudelijke taken is gecompliceerder dan vijf jaar geleden. Bovendien zijn vrijwilligers met name functioneel bij de Kerk betrokken als zij een taak hebben, terwijl het belangrijk is dat een vrijwilliger een biddend mens is en leeft vanuit het hart van de Kerk. Een gebedsleider moet de gebedscultuur dragen en hij moet daarom existentieel zijn of de mogelijkheid tot groei daartoe hebben. Het is lastig dat een langdurig engagement niet past bij de voorkeur van mensen voor kortlopende projecten als het om maatschappelijke en kerkelijke betrokkenheid gaat.

Mogelijk kunnen cursisten worden geworven vanuit de bestaande liturgische werkgroepen. Springen daar geschikte mensen uit voor een meer zelfstandige rol? Opgemerkt wordt dat de gebedsleider een speciale taak is in de Kerk, daar past een speciale manier van werven bij. Mensen moeten overigens overdag tijd beschikbaar moeten hebben als het om uitvaarten gaat. Gewezen wordt op de noodzaak van een goede taalvaardigheid en begrip van taal als een belangrijk selectie criterium. Loyaliteit aan de Kerk is ook belangrijk. De gebedsleider moet zich bewust zijn van zijn rol als voorganger. Het is geen podium om negatief te spreken over de Kerk.

De priester raad wisselt vervolgens uit over de relatie tot de Pastorale School. De priester raad pleit ervoor om bij voorkeur uit te gaan van een hbo opleidings- of denkniveau. De geschiktheid kan getoetst worden in een intakegesprek, dat onafhankelijk van de parochie zou kunnen worden gevoerd. De inleidende modules worden door sommigen ervaren als te weinig nuttig of noodzakelijk en daarmee als een drempel. Maatwerk is belangrijk. Kan gezien worden of

de inhoud van de inleidende modules nodig is voor de persoon in kwestie? De Pastorale School en de inhoud van het curriculum voor de gebedsleider moeten niet dubbel. Het curriculum voor de gebedsleider moet compatibel zijn met de Kerk als zodanig. Het is geen particuliere route voor het bisdom Rotterdam.

De priester raad vraagt of er ook een geleidelijke groei is, bijvoorbeeld van lector naar gebedsleider. In de praktijk blijkt vaak dat zo'n weg wordt afgelegd. De gebedsleider komt niet uit het niets en dat is maar goed ook. Hoe verhoudt de gebedsleider als relatief nieuwe functie zich tot de buitengewone bedienaar van de sacramenten? De functies vallen niet zonder meer samen. Voor de buitengewone bedienaar van de sacramenten is een apart rituele en deze vrijwilliger moet niet zonder meer ingezet worden voor het geheel. In Suriname, bijvoorbeeld, gaat de catechist voor in gebed, maar reikt geen communie uit. Dat doet iemand anders en dat kan ook buiten de viering.

Samenvattend stelt de priester raad dat de opzet van de cursus gebedsleider ingebed moet worden in een duidelijk kader, er mag geen sprake zijn van overlapping met de Pastorale School, de gebedsleider moet functioneren vanuit een bredere bedding, het is belangrijk om elkaar aan het werk te zien of om te gaan kijken op andere locaties, practica zijn nodig.

Mgr. Van den Hende sluit het gesprek af en reikt iedereen een exemplaar aan van het boekje 'Thuis komen in de liturgie'.

NECROLOGIE

Drs Henricus Franciscus van Zoelen

officier in de Orde van Oranje Nassau

geboren op 9 oktober 1936 te Zoetermeer en priester gewijd op 23 mei 1964.

Pastor Henk van Zoelen werd na zijn wijding als kapelaan benoemd in de parochie H. Antonius Abt te Den Haag (1964). In 1966 kreeg hij de opdracht om zijn theologische studie voort te zetten. Dat deed hij in Tübingen, Münster (BRD) en Nijmegen. Aan de Rijksuniversiteit Leiden studeerde hij tevens sociologie. In 1975 werd hij tot medewerker benoemd en in 1984 tot directeur van het Katholiek Sociaal-Kerkelijk Instituut (KASKI). Een inzet die hij tussen 1976 en 1994 combineerde met zijn taak als deken van het toenmalige dekenaat Alkemade en tussen 1989 en 1994 als deken van het toenmalige dekenaat Zoeterwoude. In 1992 vertrok hij als directeur van het KASKI en stelde hij zich opnieuw volledig ter beschikking van de pastoraal: hij werd benoemd tot pastoor van de toenmalige parochie H. Johannes de Doper te Leimuiden en H. Jacobus te Oude Wetering. Uit die functies werd hem in 2002 eervol ontslag verleend en tevens eervol ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam. Op zeer veel plaatsen in de Rijn- en Veenstreek heeft hij zich als administrator paroeialis ingezet.

Pastor Henk van Zoelen heeft zich tweeënvijftig jaar als priester ingezet voor het bisdom Rotterdam. Voor zijn intensieve inzet en enthousiasme zijn wij hem veel dank verschuldigd. Veel dank zijn wij verschuldigd aan pastor Ab Vijftigschild die voor pastor Van Zoelen gedurende bijna 40 jaar een goede vriend en huisgenoot is geweest en hem de afgelopen jaren met attente zorgzaamheid heeft omringd.

Henk van Zoelen was een erudiet man, die met zijn groot analytisch en synthetisch vermogen een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan beleidsontwikkelingen op veel terreinen in de Kerk, nationaal, kerkprovinciaal en diocesaan. Hij was trouw en loyaal van karakter; als persoon direct en betrokken. Een man van het midden. Hecht en graag verbonden met de Rijn- en Veenstreek.

Op dinsdag 19 juli 2016 is hij, na een langdurig ziekbed en voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

Jacobus Johannes Maria Kwaaitaal

Officier in de Orde van Oranje Nassau

geboren op 23 mei 1929 te Amsterdam en priester gewijd op 4 juni 1955.

Pastoor Jaap Kwaaitaal werd na zijn wijding tot kapelaan benoemd in de parochie O.L. Vrouw van Goeden Raad te Honselersdijk (1955) en in de parochie H. Familie te Den Haag (1958). In 1959 werd hij benoemd tot leraar aan het seminarie Hageveld, onderafdeling Stoutenburg. In 1961 volgde zijn benoeming tot leraar aan het klein seminarie Leeuwenhorst te Noordwijkerhout en tot prefect over de midden afdeling van de studenten. In 1967 krijg hij ontslag uit deze functies en werd hij benoemd tot rector van het St. Willibrordus-gesticht en tot moderator en godsdienstleraar aan de R.K. Kweekschool 'Cor Mariae' te Den Haag.

In 1980 werd hij benoemd tot deken van het dekenaat Den Haag. In 1981 werd hij naast zijn functie als deken van Den Haag benoemd tot bisschoppelijk vicaris van het bisdom Rotterdam met als aandachtsveld de zorg voor ambtskandidaten, kandidaat pastoraal werk(st)ers en vrijwilligers. Zijn taak als vicaris eindigde door het vertrek van de bisschop en hij werd door de nieuwe bisschop in februari 1984 benoemd tot bisschoppelijk gedelegeerde voor alle zaken de toeleiding tot het ambt betreffende, alsook voor de opleidingen tot andere vormen van het professioneel pastoraat. In februari 1990 werd deze benoeming toegespitst op alle zaken, de toelating van het ambt tot diaken betreffende en tot de niet-gewijde vormen van professioneel pastoraat. Die laatste opdracht werd in september van datzelfde jaar aan een leek toevertrouwd.

Per 1 maart 1992 kreeg hij eervol ontslag als deken van Den Haag, als bisschoppelijk gedelegeerde en uit alle daarmee in verband staande taken en functies. Hij werd vervolgens benoemd tot pastoor van de parochie H. Liduina en O.L. Vrouw van Goeden Raad te Den Haag. Uit deze functies werd hem op eigen verzoek op 1 maart 2003 eervol ontslag verleend en daarmee uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam. Op zeer veel plaatsen in het toenmalige dekenaat Den Haag heeft hij zich als administrator paroeialis ingezet.

Pastoor Kwaaitaal was gedurende meerdere jaren lid van het toenmalige Diocesane Beraad voor de Pastorale Bedieningen, lid van het toenmalige

Adviescollege voor Ambtskandidaten, lid van de Adviescommissie voor Pastoraal Werk(st)ers en lid van de Adviescommissie voor Permanent Diakens. Hij had zitting in de Diocesane Commissie Roepingenpastoraal. Hij was lid van het Kathedraal Kapittel en lid van het Curatorium van Vronesteyn.

Pastoor Jaap Kwaaitaal heeft zich bijna eenenzestig jaar als priester ingezet, eerst voor het bisdom Haarlem-Amsterdam, en vanaf 1956 voor het bisdom Rotterdam. Veel dank zijn wij verschuldigd aan mevrouw Annelies Brosch die hem vele jaren trouw ter zijde heeft gestaan.

Op zaterdag 23 juli 2016 is hij, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 61 juli-september 2016 Nummer 3

INSTRUCTIE AD RESURGENDUM CUM CHRISTO MET BETREKKING TOT DE BEGRAFENIS VAN DE OVERLEDENEN EN HET BEWAREN VAN DE AS IN HET GEVAL VAN CREMATIE Congregatie voor de Geloofsleer, 15 augustus 2016.....	105
SAMENWERKING VAN DRIE PRIESTEROPLEIDINGEN IN VORMINGSPROGRAMMA, 15 juli 2016.....	111
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale Bedevaart Brielle, in het heilig jaar van de barmhartigheid, Bedevaatskerk van de HH. Martelaren van Gorcum te Brielle, 9 juli 2016	113
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende tijdens de Wereldjongerendagen, Avond van Barmhartigheid, Eichstätt, 20 juli 2016	117
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij gelegenheid van de heiligverklaring van moeder Teresa van Calcutta, eucharistievering in de Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth te Rotterdam, 9 september 2016	121
CATECHESE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, tijdens de Wereldjongerendagen in Krakau, 29 juli 2016	124
INLEIDING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, over de Vitaliteit van de Kerk, Petruskerk Roelofarendsveen, 9 september 2016.....	131
INLEIDING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Bezinningscentrum Emmaus, Helvoirt, over de geestelijke werken van barmhartigheid, 28 september 2016	137
BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	151
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 20 september 2016 (2016-2)	153
NECROLOGIE	156

BISSCHOPPENSYNODE 2018 OVER JONGEREN, GELOOF EN ROEPING

10 oktober 2016

‘Jongeren, geloof en onderscheiding van roeping’ is het thema dat paus Franciscus heeft gekozen voor de 15e Gewone Bisschoppensynode, die plaatsvindt in oktober 2018 in Rome. In een verklaring van 6 oktober geeft de Heilige Stoel aan dat het thema de “uitdrukking is van de pastorale zorg van de Kerk voor jonge mensen.” De voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, mgr. Van den Hende, noemt het thema ‘positief en toekomstgericht’.

Het thema is gekozen, aldus de verklaring van de Heilige Stoel, in het verlengde van de gesprekken tijdens de recente Bisschoppensynodes over het gezin en de inhoud van de post-synodale exhortatie van paus Franciscus ‘Amoris laetitia’. De genoemde Bisschoppensynodes over het gezin vonden plaats in oktober 2014 (Buitengewone Bisschoppensynode) en in oktober 2015 (Gewone Bisschoppensynode).

Met het thema ‘jongeren, geloof en onderscheiding van roeping’ wil de Kerk, aldus de verklaring, “jongeren vergezellen op hun weg naar volwassenheid, zodat zij, door een proces van onderscheiding, het plan voor hun leven kunnen ontdekken en dat met vreugde kunnen realiseren, open voor de ontmoeting met God en de medemens en zich actief engagerend in de opbouw van de Kerk en de samenleving.”

Zoals gebruikelijk is, is de keuze voor het thema door de paus gemaakt na een raadpleging van bisschoppenconferenties, de Oosters-Katholieke Kerken en de algemene oversten van de kloosterorden en religieuze congregaties.

Zien waar het op aan komt

De voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, Mgr. Van den Hende, laat in een korte reactie weten: “Ik vind het positief en toekomstgericht dat er een Bisschoppensynode gewijd gaat worden aan de jongere generaties. Ik ben hoopvol dat deze Bisschoppensynode zal bijdragen aan de voortgang van het geloof en het verstaan van Gods roepstem en zijn bedoeling met ieders leven, tot opbouw van de Kerk en de verkondiging van het evangelie. Met oog voor God en voor de medemens zullen ook de jongere generaties in de Kerk in staat zijn om te zien waar het op aan komt (naar Filippenzen 1, 10).”

De Bisschoppensynode

De Bisschoppensynode is een ontmoeting van bisschoppen uit de hele wereld en brengt de collegiale verbondenheid tot uitdrukking van de bisschoppen uit heel de wereld met de paus. De synode biedt de gelegenheid tot onderlinge uitwisseling over belangrijke onderwerpen in Kerk en wereld en is tevens bedoeld om te komen tot raad en advies aan de paus. In tegenstelling tot een Oecumenisch Concilie, komen voor een synode niet alle bisschoppen van de Kerk samen, maar is er sprake van afgevaardigden van het wereldwijde episcopaat, afkomstig uit alle delen van de wereld. Een Gewone Bisschoppensynode vindt doorgaans om de drie jaar plaats. Daarnaast kan de paus besluiten een Bijzondere Bisschoppensynode bijeen te roepen. De Bisschoppensynode werd ingesteld op 15 september 1965 door paus Paulus VI. De bisschoppen die toen deelnamen aan het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) hadden hiertoe de wens uitgesproken.

REACTIE KARDINAAL EIJK OP KABINETSPANNEN INZAKE 'VOLTOOID LEVEN'

17 oktober 2016

Woensdag 12 oktober maakte het kabinet bekend naast de bestaande Euthanasiewet een nieuwe wet te willen uitwerken voor hulp bij suïcide aan mensen die hun leven 'voltooid' achten. Kardinaal Eijk, referent voor medische ethiek van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, reageert vandaag, maandag 17 oktober, in een artikel op de Opiniepagina van Trouw:

‘Wijkt bescherming van het leven voor autonomie?’

Afgelopen woensdag maakte het kabinet bekend naast de bestaande Euthanasiewet een nieuwe wet te willen uitwerken voor hulp bij suïcide aan mensen die hun leven 'voltooid' achten. Het gaat om situaties waarin lijden uitzichtloos en ondraaglijk wordt geacht, niet vanwege een medische grondslag, maar omdat betrokkenen door verlies van dierbaren, eenzaamheid, verminderde mobiliteit of verlies van persoonlijke waardigheid hun leven niet meer zinvol vinden en bijgevolg een persistente actieve wens hebben om te sterven. Daarbij denkt het kabinet vooral aan mensen op leeftijd, overigens zonder een leeftijdsgrens aan te geven.

Met deze nieuwe wet wil het kabinet recht doen aan de autonomie van mensen. Voor deze autonomie zou de plicht om het leven te beschermen moeten wijken in een aantal situaties, waarin het leven voor henzelf geen waarde meer heeft. Deze redenering, het fundament onder de nieuwe wet, is principieel onjuist.

De autonomie van de mens is relatief. Zijn autonomie houdt niet in dat hij over zijn leven mag beschikken. Het menselijk lichaam is geen bijkomstige, maar een essentiële dimensie van de menselijke persoon en deelt in diens essentiële waardigheid, die nooit verloren gaat, ook al meent betrokkene dat dit wel het geval is. De mens is in zijn geheel, lichamelijk en geestelijk, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. God en wie naar Zijn beeld geschapen zijn, zijn altijd een doel in zich en geen louter middel tot een doel. Door het leven te beëindigen om aan het lijden een einde te maken wordt het lichaam en daarmee de menselijke persoon, gedegradeerd tot een middel om het lijden weg te nemen.

Dat de mens de vrijheid heeft om zijn leven te (laten) beëindigen, veronderstelt dat de vrijheid een hogere waarde is dan het leven. Dat is ook waar, maar het leven is wel een fundamentele waarde met betrekking tot de vrijheid: zonder leven is er geen vrijheid. De beëindiging van het menselijk leven is tevens de beëindiging van de menselijke vrijheid.

De nieuwe wet die het kabinet voor ogen staat, zal in zekere zin de autonomie van mensen met een stervenswens vergroten, maar dat betreft dan de uiterlijke autonomie, dat wil zeggen met betrekking tot factoren die de vrijheid van buitenaf beperken (gezagsdragers, wetten en sociale druk).

Maar geldt dat ook voor de innerlijke vrijheid? Echte, innerlijke autonomie is de innerlijke kracht die de mens in staat stelt om uit zichzelf, zonder dat het hem wordt opgelegd, moeilijke, maar ethisch goede keuzes te maken. Dit geldt in het bijzonder bij de keuze om het leven voort te zetten. Die innerlijke kracht is ongetwijfeld nodig als mensen de ongemakken en beperkingen van de ouderdom aan den lijve ervaren.

Trouwens, ook op de verruiming van de externe vrijheid valt wel het een of ander af te dingen. Als oudere mensen de mogelijkheid hebben om relatief eenvoudig uit het leven te stappen en dat een trend zou worden, dan is het niet denkbeeldig dat zij zich onder druk gezet voelen om van die mogelijkheid dan ook maar gebruik te maken. Wie een 'kostenpost' wordt voor de gezondheidszorg, zou zich bijna schuldig gaan voelen, als hij desondanks zijn leven zou willen voorzetten.

Kortom, de plicht om het leven te beschermen moet niet wijken voor het respect voor de autonomie.'

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk

ReferentvoormedischeethieknamensdeNederlandseBisschoppenconferentie

AFRONDING BEHANDELING KLACHTEN SLACHTOFFERS MISBRUIK R.-K. KERK 25 oktober 2016

Bij de Klachtencommissie voor slachtoffers van seksueel misbruik in de R.-K. Kerk vond op dinsdag 25 oktober de mondelinge behandeling plaats van de laatste reguliere zaken van twee slachtoffers. Verwacht wordt dat rond 1 december het laatste advies wordt uitgebracht. De Compensatiecommissie die slachtoffers een geldelijke tegemoetkoming toekent, heeft nog 60 aanvragen in behandeling. Die zullen naar verwachting binnen drie maanden gereed zijn. Het werk van beide commissies zit er dan op.

Dit laat het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK weten middels een bericht op de website www.meldpuntmisbruikrkk.nl

Aangegeven wordt dat het Platform Hulpverlening nog bezig is met een project, waarbij alle slachtoffers na afloop van de procedures nog eens worden benaderd om hulpvragen na te gaan.

Naar verwachting sluit het Meldpunt voor seksueel misbruik binnen de R.-K. Kerk in april 2017.

Hieronder volgt de volledige tekst van het persbericht:

Persbericht 25 oktober 2016

Afronding behandeling klachten slachtoffers misbruik R.-K. Kerk

Bij de Klachtencommissie voor slachtoffers van seksueel misbruik in de R.-K. Kerk heeft dinsdag 25 oktober de mondelinge behandeling plaatsgevonden van de laatste reguliere zaken van 2 slachtoffers. Verwacht wordt dat rond 1 december het laatste advies wordt uitgebracht. De Compensatiecommissie die slachtoffers een geldelijke tegemoetkoming toekent, heeft nog 60 aanvragen in behandeling. Die zullen naar verwachting binnen 3 maanden gereed zijn. Het werk van beide commissies zit er dan op.

Het Platform Hulpverlening is nog bezig met het project Nazorg. Daarbij worden alle slachtoffers na afloop van de procedures nog eens benaderd om hulpvragen na te gaan. Maar dit project zal enkele maanden later worden afgerond.

Naar verwachting sluit het Meldpunt voor seksueel misbruik binnen de R.-K. Kerk in april 2017.

3678 meldingen

Vanaf voorjaar 2010, toen de stroom meldingen begon, tot eind 1 oktober hebben zich in totaal 3678 mensen gemeld. 2060 slachtoffers dienden een klacht in. 1618 lieten het om allerlei redenen bij een melding, ondanks uitnodigingen die om te zetten in een klacht. Men vond een melding alleen al voldoende of zag er tegen op een klaagschrift in te dienen. Andere klachten zijn niet behandeld bijvoorbeeld vanwege niet ontvankelijkheid of overlijden van slachtoffers. Ook werden bijvoorbeeld 246 klachten ingetrokken en in 303 zaken is een schikking getroffen. Verder zijn zaken aangehouden o.m. vanwege mediation.

In de cijfers is opgenomen wat het effect was van de opschuiving op last van de rechter, van de sluitingsdatum van 1 juli 2014 naar 1 mei 2015: zo'n 300 slachtoffers hebben toen nog een klacht ingediend of hebben hun eerdere melding alsnog omgezet in een klacht.

Punt van aandacht zijn de meldingen die niet meer bij de Klachtencommissie in behandeling konden worden genomen na 1 mei 2015. Een aantal van die meldingen is op begrijpelijke termijnoverschrijding door de Klachtencommissie beoordeeld en daadwerkelijk omgezet in een formele klacht, een aantal heeft anderszins tot afdoening geleid. Blijven over meldingen die zijn doorgeleid naar het betreffende kerkelijk gezag; de melders hebben daarvan ook bericht gehad. Het Meldpunt is verder niet betrokken in het vervolg, behoudens waar het gaat om hulpverlening. De melders is ook hulpverlening door het Platform Hulpverlening aangeboden en daarvan is beperkt gebruik gemaakt.

1000 klachten gegrond

Uiteindelijk heeft de Klachtencommissie ruim 1400 klachten afgerond, na een zitting, meestal in aanwezigheid van het slachtoffer. Bijna 1000 klachten zijn geheel of gedeeltelijke gegrond verklaard. In 311 zaken was de uitspraak niet gegrond, veelal door gebrek aan steunbewijs. Voor deze slachtoffers heeft de R.-K. Kerk een slotactie opgezet om hen alsnog genoegdoening en compensatie te bieden.

Compensatie

Slachtoffers kunnen bij gegronde verklaring van hun klacht door de Klachtencommissie een compensatie aanvragen. Er zijn 5 categorieën van compensatie al naar gelang de ernst van het misbruik. Tot 1 november hebben 930 slachtoffers zo'n aanvraag ingediend. In 819 zaken is een uitspraak gedaan. Daarvan waren er 4 niet ontvankelijk. In categorie 1 kregen 26 slachtoffers een compensatie, 114 in categorie 2, 271 in 3, 86 in 4 en 318 in categorie 5. Die laatste categorie kent een maximum van 100.000 euro. Totaal is aan compensatie nu ruim 29 miljoen euro uitgekeerd. Na afloop van de laatste zaken zal dit bedrag naar verwachting zijn opgelopen tot ruim 30 miljoen euro.

Na sluiting van het Meldpunt in het voorjaar van 2017 zal het bestuur een meer uitgebreid eindverslag uitbrengen niet alleen over 2016 en 2017, maar over de hele periode.

NIEUWE WEBSITE ROOMS-KATHOLIEKE KERK ONLINE

27 oktober 2016

Vandaag, 27 oktober om 13.00 uur is de nieuwe website van het Secretariaat van het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap (SRKK) online gezet. De website is grotendeels ingericht volgens de structuur van de voorgaande site, maar kreeg een nieuw cms (content management systeem) en een nieuwe vormgeving.

Op deze site www.rkkerk.nl worden de laatste berichten namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie gepubliceerd, maar ook andere berichten die belangrijk zijn voor de Katholieke Kerk in Nederland. Ook geeft de site uitleg over het geloof van de Rooms-Katholieke Kerk, de organisatiestructuur en de activiteiten die de Kerk in Nederland ontplooit. Deze informatie is in het websitemenu ondergebracht in de hoofdstukken ‘Wie zijn wij?’, ‘Wat geloven wij?’ en ‘Wat doen wij?’ in een uitwerking van de drieslag Kerk, Geloof en Maatschappij.

De site werd in de vergadering van de Nederlandse Bisschoppen op dinsdag 11 oktober jongstleden feestelijk gepresenteerd (foto) en met de zegen van de bisschoppen is www.rkkerk.nl vandaag live gegaan.

Kerkelijke Documentatie beschikbaar

Opnieuw beschikbaar gemaakt op deze site zijn vele documenten die door het SRKK eerder zijn gepubliceerd in de serie Kerkelijke Documentatie. De jaargangen 2011 tot en met 2005 zijn beschikbaar en deze jaargangen worden nog verder aangevuld. Ook de encyclieken die sinds 1998 zijn verschenen, zijn te downloaden voor eigen gebruik. Verder zijn alle regelingen waar parochies en bisdommen rekening mee moeten houden bij elkaar gezet in één overzicht.

Bij de nieuwspagina zijn behalve de recente berichten enkele dossiers te vinden, te weten het dossier over de gezinssynodes van 2014 en 2015 en het dossier over seksueel misbruik. De documenten en berichten die door de R.-K. Kerk sinds 2010 over dit laatste onderwerp zijn gepubliceerd, zijn hier terug te vinden.

“We zijn blij met deze nieuwe site en verwachten dat deze een goed instrument zal zijn om onze nieuwsberichten bekend te maken. Tegelijk kunnen bezoekers die meer willen weten over De Rooms-Katholieke Kerk hier de nodige, basale informatie vinden”, aldus Anna Kruse, hoofd pers en communicatie van het SRKK en projectcoördinator voor de nieuwe website.

ARMOEDEONDERZOEK: KERKEN GEVEN MEER DAN 36 MILJOEN EURO UIT AAN HULP

28 oktober 2016

De bijdrage van kerken aan armoedebestrijding neemt fors toe. Meer mensen kloppen uit nood op de deur van de kerk. Dit blijkt uit het Armoedeonderzoek 2016 onder een groot aantal kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. Kerken droegen in 2015 meer dan 36 miljoen euro in hulp en meer dan 1,25 miljoen uren (waarde uitgedrukt in geld: 38,8 miljoen euro) aan vrijwilligerswerk bij aan armoedebestrijding.

Het onderzoek werd vrijdag 28 oktober door mgr. Gerard de Korte (kerk en samenleving namens de bisschoppenconferentie) en ds. Réne de Reuver (scriba PKN) aangeboden aan Christien Bronda, directeur van Participatie en Decentrale Voorzieningen van het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid (foto). Bronda verving staatssecretaris Jetta Klijnsma, maar sprak mede namens haar de waardering uit voor de inzet van de kerken voor mensen die onder en rond de armoedegrens leven.

In veel gevallen waar hulp wordt verleend, gaat het om broodnood en noodhulp om te voorkomen dat mensen uit hun huis worden gezet of nutsvoorzieningen worden afgesloten. Kerken bieden hulp omdat de overheid niet voldoende garanties biedt op het voorkomen van armoede. De hulp van kerken ten opzichte van armoedebestrijding biedt een steeds grotere en relevante bijdrage aan een groeiend maatschappelijk probleem.

Groei hulpvragen

Het totaal aantal hulpvragen is gestegen van circa 40.000 in 2012 naar 50.000 in 2015. De individuele hulp bestaat uit financiële giften, hulp in natura of leningen. Daarnaast doen kerken veel aan collectieve hulp via de voedselbank, inloophuizen, projecten rond armoedebestrijding en projecten die specifiek gericht zijn op kinderen in armoede.

Grotere financiële bijdrage

Minder diaconale organisaties (3.633 in 2015 tegen 3.895 in 2012) leveren ondanks de krimp van eigen middelen, een aanzienlijk grotere financiële bijdrage aan het bestrijden van armoede in vergelijking met drie jaar geleden. Aan individuele financiële hulpverlening is € 13.5 miljoen besteed

(€ 12 miljoen in 2012) en aan collectieve hulpverlening € 15.2 miljoen (€ 11 miljoen in 2012).

Vrijwilligersuren

Het onderzoek laat zien dat kerkelijke vrijwilligers zo'n 549.700 uur besteden aan individuele ondersteuning en 728.600 uur aan collectieve ondersteuning bij armoede. De in totaal 1.278.300 uur laat zien dat kerken een intensieve bijdrage leveren aan de bestrijding van armoede. Het sociale kapitaal dat de kerken inzetten aan de onderkant van de samenleving om de effecten van armoede te bestrijden bedraagt, omgezet naar betaalde dienstverlening, € 38.3 miljoen.

Kwetsbare groepen

De kerkelijke betrokkenheid bij projecten die directe aandacht en hulp bieden aan kwetsbare groepen is toegenomen. De belangrijkste doelgroep zijn mensen zonder betaald werk, direct gevolgd door alleenstaande ouders met kinderen. Asielzoekers staan op de derde plek, gevolgd door mensen met psychische problemen en ouderen boven 65 jaar.

Eerste levensbehoeften

Kerken helpen zonder onderscheid van personen en vooral in urgente situaties waarbij het gaat om eerste levensbehoeften zoals wonen en voeding. De meeste kerken zijn betrokken bij een voedselbank door de inzet van vrijwilligers, het inzamelen van voedsel en het beschikbaar stellen van het kerkgebouw. Kledingwinkels en ruilwinkels zijn in opkomst, net zoals maatjesprojecten om mensen met financiële problemen te ondersteunen.

Overheid kan meer doen

De overheid kan meer doen aan het voorkomen van armoede, blijkt uit het onderzoek. Bijvoorbeeld door zeer kwetsbare groepen meer en gericht te ondersteunen en minder bureaucratisch te werken. Kerken bieden hulp omdat de overheid niet voldoende garanties biedt op het voorkomen van armoede. Ze brengen in gesprekken met bestuurders en lokale politici – zelfstandig of vanuit een noodfonds of diaconaal platform – knelpunten in en suggesties om het beleid aan te passen.

Kijk voor meer informatie over het armoedeonderzoek:
www.knooppuntkerkenenarmoede.nl

NIEUWE VERTALING ONZE VADER VANAF KOMENDE ZONDAG IN GEBRUIK

25 november 2016

Komende zondag 27 november wordt bij het begin van de Advent in Nederland en in België een nieuwe vertaling van het Onze Vader in gebruik genomen. Dit betekent dat in de liturgie voortaan de nieuwe tekst wordt gebeden.

Een gezamenlijke commissie (Commissio mixta), van Nederland en Vlaanderen werkt aan nieuwe vertalingen van meerdere liturgische teksten. Deze vertaalcommissie heeft ook het Gebed des Heren aangepast. Aan deze aangepaste versie hebben zowel de Nederlandse en Belgische Bisschoppenconferenties, alsook de Romeinse Congregatie voor de Eredienst hun goedkeuring verleend.

“De bisschoppen begrijpen dat het niet gemakkelijk is voor sommige gelovigen van de oude vertrouwde versie van het Onze Vader over te gaan naar de nieuwe vertaling. Een gelijkaardige moeilijkheid deed zich ook voor, toen bij het verschijnen van het Altaarmissaal in 1979 vertrouwde teksten werden vervangen door andere formuleringen in de eucharistie. Maar uiteindelijk is ook toen een snelle gewenning mogelijk gebleken. Het is mooi en verheugend dat Nederland en Vlaanderen nu dezelfde tekst van het Onze Vader kunnen gaan bidden”, aldus mgr. Liesen, de referent voor Liturgie namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie.

De aangepaste vertaling van het Gebed des Heren luidt:

“Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.”

BRIEF

Inzake SILA

24 november 2016

Geachte parochiebestuurders,

Voor de Rooms-Katholieke Kerk is het van wezenlijk belang dat ze weet wie haar leden zijn. Het middel daartoe is de ledenadministratie. Hierin staan alle leden geregistreerd met naam en adres. Een meerderheid van de Tweede Kamer heeft recent echter een motie aangenomen die er toe moet leiden dat er geen verhuis- en overlijdensmutaties meer worden verstrekt aan de Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (SILA). Dit heeft voor onder anderen de R.-K. Kerk grote consequenties. Vanuit de Bisschoppenconferentie is daarom een werkgroep gevormd die zich hierover buigt.

Genoemde motie heeft tot gevolg voor de ledenadministratie van uw parochie dat u met ingang van 1 maart 2018 niet langer automatisch wordt geïnformeerd wanneer er een kerklid verhuist of overlijdt. De werkgroep onderzoekt of er mogelijkheden zijn voor een alternatief voor SILA. Ze streeft daarbij naar continuïteit waarbij het ontvangen van verhuis- en overlijdensgegevens van de eigen leden op een andere manier toch mogelijk kan worden gemaakt.

Voor nu willen we u vragen om als parochie al het mogelijke te doen om uw eigen plaatselijke ledenbestand op orde te brengen en/of te houden en waar mogelijk gegevens te verzamelen die op termijn handig zullen blijken te zijn. Zo zijn e-mail adressen en 06-nummers vaak verhuisbestendig en kan het registreren daarvan een manier zijn om contact te houden met uw leden. Verder kunt u uw leden er op attent maken dat ze u informeren wanneer er sprake is van een verhuizing of van een overlijden in de familie. We willen niet afwachten maar ons zo goed mogelijk voorbereiden op de verwachte veranderingen.

Belangrijk voor u om te weten is, dat minister Plasterk heeft gezegd dat in ieder geval nog tot 1 maart 2018 de gegevens verstrekt zullen worden. Mocht een lokale overheid anders aangeven en eerder willen stoppen met het verstrekken van informatie, neem dan contact op met ondergetekende via

m.koster@bisdomrotterdam.nl. Ook met andere vragen over dit onderwerp kunt u hier terecht.

De werkgroep van de Bisschoppenconferentie, onder leiding van de voorzitter van de conferentie, Mgr. Van den Hende, streeft naar een gebruiksvriendelijke en praktische oplossing voor de parochies, met het oog op het bijhouden van de ledenadministratie na 2018. Zeker is dat er het een en ander gaat veranderen en dat het goed is dat u zich daar in uw parochie op voorbereidt.

Ook in dit kader brengen wij zoals besproken tijdens de recente vicariaatsbijeenkomsten nogmaals het belang van een goede ledenadministratie als basis voor de Aktie Kerkbalans onder uw aandacht. Zoals bekend heeft een ledenadministratie die in Navision wordt gevoerd een rechtstreekse koppeling met SILA, waardoor mutaties die in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) ten aanzien van een parochiaan worden doorgevoerd, rechtstreeks in de ledenadministratie van de parochie worden verwerkt. Bij een aantal parochies, kernen en geloofsgemeenschappen, is de ledenadministratie niet up to date en ook niet ondergebracht in Navision. Omdat SILA tot 1 maart 2018 in ieder geval operationeel blijft, bevelen wij u ten stelligst aan om – voor zover dat nog niet geschied is – uw ledenadministratie onder te brengen in Navision.

Naast de gegevens die via SILA worden ontvangen, is het ook wenselijk van zoveel mogelijk parochianen het e-mailadres en telefoonnummer te verzamelen en in het systeem in te voeren. Op die wijze bent u beter voorbereid op het komende post-SILA-tijdperk. Ken uw parochianen is en blijft van groot belang.

We houden u op de hoogte van verdere ontwikkelingen in de hoop op uw begrip en optimale medewerking.

Met vriendelijke groet,

mr J.C.G.M. Bakker
algemeen econoom

HOMILIE

**van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diakenwijding van Eli Stok,
Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, 1 oktober 2016**

Jeremia 1, 4-9; Romeinen 12, 4-8; Johannes 15, 9-17

Broeders en zusters in Christus, vandaag mogen we opnieuw samen zijn rond Jezus Christus zelf. Heel bijzonder nu we de wijding van Eli tot diaken mogen vieren. Dit gebeurt in het heilig jaar van de barmhartigheid, dat door paus Franciscus tot een bijzonder jaar is uitgeroepen. Op de voorkant van het liturgieboekje van vandaag staat de inmiddels zeer bekende afbeelding van het heilig jaar: Christus die het gelaat is van de barmhartigheid van de Vader.

Meteen aan het begin van deze eucharistie hebben we onze Heer Jezus Christus geëerd met het bewieroken van het altaar. Het altaar is het teken van Christus, die onze hoeksteen is, ons fundament. We zouden hier geen eucharistie vieren of een diaken wijden zonder deze Heer. We hebben ook het kruis bewierookt. Het kruis is teken van Christus' lijden en sterven en van zijn verrijzenis en eeuwig leven.

Heel vertrouwd is ons inmiddels het logo van het heilig jaar van de barmhartigheid. We zien Christus erop afgebeeld met in zijn handen en voeten de wonden van het kruis en Hij draagt de mensheid op zijn schouders. Jezus Christus, tegen Hem mogen wij ja zeggen. Eli, op zijn roepstem mag je ingaan. En je mag als diaken dienaar zijn van de barmhartige Christus.

Jezus Christus, die is mens geworden, die gestorven en verrezen is, gaat steeds opnieuw met ons mee. Eli, Hij is al lang met jou verbonden. Thuis in je familie heb je Christus en zijn liefde leren kennen. Je hebt zijn liefde ontvangen en je bent gegroeid in je liefde voor de Heer. Vandaag heb je gezegd: ja hier ben ik. Het is Jezus die op ons antwoord wacht, die ons liefheeft zonder voorbehoud, en die ook wacht op liefde van onze kant voor Hem en zijn evangelie.

We lezen vandaag in het evangelie van Johannes dat Jezus zegt: blijft in mijn liefde (Joh. 15, 9). Dat betekent niet: blijf wat in de buurt, of: kom nog eens langs. Nee, het betekent dat je met heel je hart met de Heer verbonden bent (cf Joh. 15, 5) en gelooft dat Hij de verlosser is en je leven draagt, zoals

Hij op de afbeelding op de voorzijde van het liturgieboekje de mensheid draagt. Ja zeggen betekent dat we ons toevertrouwen aan de Heer die ons een roeping geeft vanaf onze eerste dag (Jer. 1, 5).

Diaken worden, in het diaconaat dienaar zijn van de Heer, is een omvangrijke taak. Je moet het doen met heel je hart, heel je wezen en al je talenten. In de aanbeveling van de rector, de verklaring die we zojuist hoorden, konden we horen dat er veel talenten zijn in jouw persoon en we zijn blij dat je ze beschikbaar wil stellen in de Kerk, waar nog vele anderen hun talenten inzetten in antwoord op de roepstem van de Heer.

Als je gewijd wordt tot diaken, kijk je allereerst naar Jezus zelf, die niet gekomen is om gediend te worden maar om te dienen en ons lief te hebben tot het uiterste (Mt. 20, 28). Hij is niet gekomen om ons te oordelen, maar om ons te verlossen (Joh. 3, 17). Je mag dus, als je diaken wordt, allereerst het dienstwerk leren van Jezus zelf, die de leerlingen de voeten waste bij het laatste avondmaal (Joh. 13, 14-15), die mensen ondersteunde met bemoediging en vergeving, en die mensen oprichtte uit het stof. Als diaken vervang je Jezus niet, maar je mag als diaken in je leven en dienstwerk krachtens de wijding van Hem ontvangen wat je nodig hebt en naar Hem verwijzen in wat je doet en zegt, en de Heer present stellen.

Het ambt van diaken is onmisbaar om Jezus Dienaar steeds voor ogen te houden in de gemeenschap van de Kerk. En als je over enige tijd priester wordt gewijd, blijft zijn dienende liefde de rode draad. De Kerk is een netwerk van geloof en liefde, waar niet alleen de wederkerigheid met Christus gestalte krijgt, maar ook de wederkerigheid met elkaar. We mogen met de ogen van de Heer kijken in geloof en liefde. Met de ogen van de Heer mogen we zien naar wat Hem ter harte gaat, wat Hem als verlosser raakt. In ons hart mag leven wat leeft in het hart van de Heer aan liefde, barmhartigheid, vergevingsgezindheid en trouw.

In de gemeenschap van de Kerk, een netwerk van liefde, zijn vele gaven aan ons toevertrouwd, zoals de tweede lezing getuigt (Rom. 12, 4-8). De ledematen van het lichaam zijn met Christus zelf verbonden en wij krijgen van Hem ook de sterkte om te volbrengen wat ons krachtens onze roeping is toevertrouwd.

We kunnen niet zonder de verbondenheid met de Heer, in kracht van de heilige Geest. Misschien weten we in ons leven niet altijd direct een antwoord. Zeker kan dat zo zijn als je in de wereld kijkt en oog in oog staat met ellende, ziekte, vervolging, haat en wraak tot het uiterste. Dan kan het zijn dat we niet meer durven spreken in Gods naam, of onze dienstbaarheid opschorten: ‘Want wat maakt het uit.’ Of dat we niet meer bidden en ons gesprek met de Heer op een laag pitje zetten. Maar de Heer zegt dat Hij zelf zijn woord in ons hart en op de tong legt (Jer. 1, 9).

Want de Heer Jezus die rondtrok en de leerlingen uitzond, is ook de Heer die nu ons uitzendt om op tocht te gaan en vruchten voort te brengen. Dat zijn niet per se vruchten die in de krant komen en waarvoor we geprezen worden, maar ook die we in stilte kunnen voortbrengen door volgehouden naastenliefde, een met heel ons hart beleefde nederigheid en volgehouden gebed. Door te blijven bidden en ons te laten raken door wat we zien, kunnen we in Christus’ naam en omwille van zijn barmhartigheid in beweging te komen (Cf Mt. 25).

Eli, je mag je gedragen weten door de gemeenschap van de Kerk, door je familie die verbonden is met Christus, en zo mogen we voor jou blijven bidden en jij wordt gevraagd dat voor ons te doen.

Diaken in dienst van de Heer. Er wordt veel gevraagd aan ons, maar de Heer geeft ook heel veel. Hij die sterft aan het kruis, geeft zijn leven, want je leven geven voor je vrienden is het grootste wat je in liefde kunt doen (Joh. 15, 13).

Eli, ik mocht je ontmoeten toen je in Zeeland in 2008 gevormd werd, niet wetende dat we hier nu verzameld zouden zijn voor je diakenwijding. Het is de Heer die de weg met je gaat en Christus is je tochtgenoot bij uitstek. En Hij is ook degene die je aan het einde van je levensweg opwacht, want dienstbaarheid en liefde zijn waar God naar kijkt bij het oordeel. Paus Franciscus citeert in zijn bul over het heilig jaar van de barmhartigheid Johannes van het Kruis, die zegt dat we aan het eind van ons leven worden geoordeeld naar onze liefde (*Misericordiae vultus* 15). Eigenlijk dus: of wij in Christus’ liefde zijn gebleven, in hoeverre we geleerd hebben van de Heer wat zijn liefde vermag en dat we die liefde in Christus’ naam daadwerkelijk hebben betoond in wat we zeggen en wat we doen.

Bidden wij dat we in ons leven altijd in verbondenheid mogen leven met de Heer. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Kerk van de Heilige Michaël en Magnus (Friezenkerk), Rome, 6 november 2016, Hoogfeest van de H. Willibrord patroon van de Kerk van Nederland, met daarin de overdracht van het rectoraat van P. Tiemen Brouwer o.p. aan Mgr. Antoon Hurkmans, emeritus bisschop van 's-Hertogenbosch

Jesaja 52, 7-10; Hebreeën 13, 7-9a+15-17a; Marcus 16, 15-20

Broeders en zusters in Christus, vandaag mogen wij op een hele bijzondere manier in geloof verbonden zijn. Een bijzondere manier om hier in Rome samen te bidden, eucharistie te vieren. In Nederland zullen veel mensen met ons meebidden en met ons meezingen.

Als je aan Rome denkt, dan denk je aan pelgrimeren, het graf van Petrus bezoeken. De eeuwen door hebben mensen dat gedaan. Petrus was ook zelf een pelgrim. We horen Jezus zeggen in het evangelie, dat Hij zijn leerlingen uitzendt om het evangelie, de blijde boodschap, te verspreiden naar alle kanten van de wereld. En zo ging Petrus op weg. Pelgrim zijn heeft hij ook in Jezus gezien. De Heer trok immers drie jaar met zijn leerlingen rond van stad naar stad, van dorp naar dorp. En Hij heeft steeds opnieuw de blijde boodschap verkondigd. Jezus, het gelaat van de barmhartigheid van de Vader. Jezus zegt zelf: Ik had geen steen om mijn hoofd op te leggen.

Als pelgrim, met het geloof in het hart, is Petrus naar Rome gekomen. Met het geloof in het hart komen nog steeds vele pelgrims naar hier. Het is een lange traditie vanuit onze streken om juist op deze plek als pelgrim zo samen te bidden, zo dicht bij het graf van Petrus. En sinds 1990 mogen we dat in deze Friezenkerk weer met enthousiasme opnieuw doen. Vandaag een bijzonder moment, het hoogfeest van de heilige Willibrord, patroon van ons land, de eerste aartsbisschop van Utrecht. Ook hij heeft als pelgrim rondgetrokken. Vanuit zijn klooster is hij de zee overgekomen naar onze kusten en is hij in ons land rond gaan trekken. Maar hij is ook als pelgrim naar Rome gereisd, een lange reis, om hier van de paus zijn missieopdracht te ontvangen. Om hier uit handen van de opvolger van Petrus het mandaat te krijgen om het geloof te verkondigen in Jezus Christus.

Pelgrim zijn is iets wat ook wij als rompsland hebben gekregen. Pelgrim zijn van de wieg tot het graf. En je maakt van alles mee. Wat je onderweg allemaal tegenkomt, dat heb je lang niet allemaal voorzien. Er zijn dingen die geluk brengen. Er zijn dingen ook die teleurstelling bezorgen, of ons af en toe stil doen staan, aan de grond genageld. Maar we blijven pelgrim, omdat de Heer met ons meetrekt. Hij gaat voor ons uit in het eeuwig leven. En Petrus, de grote apostel, mogen wij al bij de Heer weten. En ook Willibrord, die alles heeft gegeven om rond te trekken en vele mensen te winnen voor de liefde van Christus, ook hij, zo geloven wij, heeft zijn pelgrimstocht bij de Heer mogen bekronen. Moet je je eens indenken, reizen te paard door bossen, door bergen, een enorme onderneming. Niet zonder gevaar en met grote inspanning. En nu in deze tijd zijn we zo ver dat we hier de eucharistie vieren en tegelijkertijd thuis mensen aan de buis meekijken en meebidden, een afstand overbruggen.

Als je thuis bent, ben je ook pelgrim. Ook mensen die de deur niet uitkunnen, blijven pelgrim in hun hart. Want we mogen steeds opnieuw met de Heer onderweg gaan. We mogen steeds opnieuw met de Heer komen tot barmhartigheid, tot daden van liefde, in Naam van onze Heer en ten dienste van elkaar.

Op deze plek in Rome zijn we natuurlijk extra met ons pelgrimeren bezig. Thuis zijn er weer de gewone dingen die onze aandacht vragen. Maar hier mogen we pelgrim zijn, vlakbij het graf van Petrus, en dan bedenken dat we eigenlijk elke dag met het geloof onderweg mogen gaan. Vaak komen mensen terug met gesterkt geloof, met nieuwe energie, in het bewustzijn dat je wereldwijd één Kerk mag vormen. Rond het graf van Petrus gaat het over het eeuwig leven. Rond het graf van Petrus gaat het over de liefde van God, die niet stuk te krijgen is. Bij het graf van Petrus gaat het over de verkondiging van het geloof en de barmhartigheid aan ons, kwetsbare mensen.

Vandaag hebben we grote dankbaarheid voor pater Tiemen Brouwer, die ook als pelgrim naar hier gekomen is. Toen hij hier kwam, was het om biechtvader te zijn en veel mensen tot steun te zijn in het sacrament van verzoening in deze dialoog van heil. Uiteindelijk is hij onze rector geworden. Het was eerst bedoeld om tijdelijk deze taak te vervullen. Maar met de flexibiliteit van een pelgrim heeft hij dat meer dan negen jaar volbracht. Met enthousiasme, met geloof en verbondenheid. En hij blijft pelgrim, ook al zal hij deze taak

als rector nu overdragen. Want ook als je in de biechtstoel zit in de Maria Maggiore mag je luisteren naar de levensloop van mensen. Mag je luisteren naar hoe mensen zijn gevallen in zonde, maar willen opstaan en dan mag je de vreugdebode zijn wanneer je in de Naam van onze Heer de barmhartigheid aanzegt en vergeving schenkt.

Een pelgrimage doe je nooit alleen. En daarom gaan we ook samen verder op de tocht die de Heer ons heeft toevertrouwd. Van generatie op generatie, van moment op moment. En we mogen vandaag Mgr. Hurkmans welkom heten om hier in Rome de nieuwe rector te zijn, de zielzorger van de Nederlanders in Rome. Na een lange periode van werken als herder in 's-Hertogenbosch, wordt hij nu hier onze herder, rector van de kerk. En ook daar is opnieuw de rompsland van een pelgrim voor nodig. Alles loslaten en hier opnieuw beginnen. Alles loslaten en hier nieuwe kansen zien om de Heer te dienen in woord en gebed, in het vieren van de sacramenten, in het opbouwen van de gemeenschap waartoe de Heer ons geroepen heeft.

Broeders en zusters, een pelgrim zijn, dan denken we aan iemand met een stok, dan denken we aan iemand die van plaats naar plaats gaat en misschien er alle tijd voor heeft. Maar dat is ook een romantisch beeld, dat niet altijd klopt. We zijn elke dag pelgrim. En elke dag vraagt de Heer van ons om ons hart open te stellen voor Hem. We doen het niet alleen. We kijken terug op een lange traditie van geloof. Gedenkt uw leiders, zo staat er in de tweede lezing, zij die u het eerst het geloof hebben verkondigd. Blijft dat geloof nog in ons leven? Blijft dat geloof nog aangewakkerd worden door de kracht van de heilige Geest? Zijn we nog in staat om ervan te getuigen? Pelgrims mogen er hun hele leven over doen, maar we moeten het niet uitstellen om de Heer te verkondigen. En we moeten niet uitstellen om Hem een plek te geven in ons hart. Mogen wij vandaag bidden op voorspraak van de heilige Willibrord, dat wij met enthousiasme gelovigen blijven die op weg gaan. Met een open hart voor het evangelie, met oog en oor voor de mens in nood, met de bereidheid om te bouwen aan Gods Koninkrijk door de kracht die we in de eucharistie ontvangen. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op dinsdagavond 15 november 2016, in de basiliek Santa Maria Maggiore, Rome ('Nederlandse Dag' in Rome in het heilig jaar van de barmhartigheid)

Broeders en zusters,

Als pelgrims zijn we naar Rome gekomen, met de bus of het vliegtuig. En we banen ons een weg door de grote stad. Samen bidden wij het avondgebed in de basiliek die aan Maria is toegewijd. Als christenen hebben wij de rompstand van een pelgrim. De heilige Schrift zegt ons dat we heel ons leven onderweg zijn, in den vreemde, en onze eindbestemming bij de Heer nog niet hebben bereikt (cf 2 Kor. 5, 1-10)

Hier in de basiliek mogen we beseffen dat ook de Maagd Maria een pelgrim is geweest. Toen zij hoogzwanger was van de Heer, ging zij met Jozef op weg naar Bethlehem omdat er een volkstelling gehouden werd (Lc. 2, 1-5). Toen Jezus eenmaal was geboren vluchtte Maria naar Egypte omdat Herodes het kind wilde doden (Mt. 2, 13-15). Ook later is Maria haar zoon meer dan eens gevolgd. Jezus was heel veel onderweg (cf Mt. 8, 20). Een aantal keren vermeldt het evangelie dat Maria aan Jezus vraagt wanneer Hij weer eens bij hen zou zijn. Jezus antwoordt 'Mijn broeder en zuster en moeder zijn zij die de wil van God volbrengen' (cf Mc. 3, 31-35).

Wij mogen tot de familie van God behoren. We zijn geen slaven of ondergeschikten, maar we zijn kinderen van God (cf. Gal. 4, 7). We mogen God Vader noemen (Lc. 11, 2). Zo zijn we als pelgrims onderweg.

Meermaals heeft God aan ons, mensen, zijn barmhartigheid getoond. Het volk van God werd destijds bevrijd uit de slavernij van Egypte (Exodus 14). En bij monde van de profeten sprak God zijn bevrijdend woord van barmhartigheid: ik zal u hart van steen wegnemen en u een hart van vlees geven (Ezechiël 36, 26).

Waar het gaat om ons heil, is er in de geschiedenis bij God sprake van maatwerk. Maria werd voorbereid om de moeder van Gods Zoon te worden. Toen de volheid van de tijd was gekomen kwam Gods Zoon in onze wereld, geboren uit een vrouw, zo zegt de Galatenbrief (Gal. 4, 4). De vrouw wordt hier niet met naam en toenaam genoemd. Wij weten dat het Maria is.

Maria is de moeder van Gods Zoon, Jezus Christus. En Jezus Christus is het gezicht van de barmhartigheid (*misericordiae vultus*) van de Vader, zo schrijft paus Franciscus aan het begin van het heilig jaar van barmhartigheid. In Jezus mogen wij Gods barmhartigheid ontmoeten en ondervinden. Heel bijzonder in het sacrament van boete en verzoening ontvangen wij Gods barmhartigheid en vergeving. De barmhartigheid die wij van Godswege ondervinden, mogen wij op onze beurt delen met onze medemens. In de eucharistie (bron en hoogtepunt) ondervinden wij Gods liefde in Christus -gestorven en verzezen- en vervolgens mogen wij die ontvangen en ondervonden liefde uitdragen en delen met onze naasten.

De werken van barmhartigheid hebben in het heilig jaar veel aandacht gekregen. We hebben onze handen vol aan die werken. Maar op de eerste plaats zou ons hart vervuld moeten zijn van de barmhartigheid van de Heer, om uiteindelijk met nog meer diepgang en enthousiasme instrumenten van barmhartigheid te zijn in woord en werk, in doen en laten, in gedachten en in gebed.

Mogen wij op onze pelgrimstocht met een ontvankelijk hart door het leven gaan -zoals Maria- en openstaan voor wat de Heer van ons vraagt: barmhartigheid ontvangen en barmhartigheid schenken.

Maria, de moeder van God, die met ziel en lichaam is opgenomen bij de Heer, bidt met ons mee, opdat ook ons leven getekend zal zijn door de barmhartigheid van God en wij eens in liefde onze eindbestemming mogen bereiken bij de Heer. Amen.

INLEIDING

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, over de Kerk als netwerk van liefde: kennen en gekend worden, Den Haag, 5 oktober 2016 (diocesane bijeenkomst geldwerving)

In het eerste deel van deze avond mag ik met u stilstaan bij onze Kerk. Dit jaar willen we in het bijzonder benadrukken dat de Kerk een netwerk van liefde is. We denken bij de Kerk vaak aan gebouwen, aan de liturgie, aan de mensen die geloven. Daarbij zien we kerkgebouwen vaak als op zichzelf staand. En als het gaat om gelovigen, is het ook niet altijd een gemeenschap waar we aan denken, maar de individuen. De Kerk is echter niet zomaar een verzameling gebouwen, of een groep individuen. Daar moeten verbindingen tussen bestaan. Daarom spreekt paus Paulus VI van een netwerk. Niet zomaar een netwerk, waar we mensen weten te vinden als we ze nodig hebben. Nee, paus Paulus verbond daar aan dat het een netwerk van liefde is. We kunnen opmerken dat daar de nodige eisen aan worden gesteld. Want het is niet een netwerk dat alleen in beweging komt als er iets nodig is, maar een netwerk dat voortdurend verbindingen wil leggen met God en met mensen. Want als we in God geloven, geloven we dat Hij een plan met ons heeft.

We zijn een netwerk van liefde, dat evangelische waarden levend houdt. Niet alleen voor de buitenwacht, maar ook intern. Hoe gaan we met elkaar om? Kunnen we ons met elkaar verbinden? Losse, individuele katholieken zijn geroepen tot verbondenheid. Als je aan die evangelische eisen voldoet, is dat niet zomaar. Je bent niet alleen voor jezelf op aarde. En de Kerk is er ook niet voor zichzelf. Nee, we hebben een doel en een opdracht. Jezus zegt gaat uit over de hele wereld en verkondigt het evangelie. Het gaat erom hoe we in woorden en daden met het evangelie omgaan. Paus Franciscus zei tegen jongeren in Assisi: verkondig het evangelie, desnoods met woorden.

Het netwerk van liefde moet daden laten zien en werkelijke trouw aan elkaar. Het is bedoeld voor een beschaving van liefde. Dat heeft alles te maken met het evangelie en moet concreet worden in onze wereld. Hoe doen we het als mensen die rechtvaardigheid nastreven? En hoe raakt het ons als mensen op de vlucht zijn en in nood verkeren? Een netwerk staat dus niet buiten de wereld. Voor een netwerk met een beschaving van liefde als opdracht, is geld niet de hoofdzaak. Maar je hebt het wel nodig om je missie en zending in praktijk te brengen. Natuurlijk, we zouden zonder kerkgebouwen kunnen,

want die hadden de eerste christenen ook niet, en de eerste christenen hadden minder faciliteiten. Voor ons geldt, dat we steeds opnieuw de combinatie moeten maken tussen onze missie en wat daarvoor nodig is.

De Kerk wordt wel beschouwd als een goed doel. Dat is wat wennen, want bij goede doelen denken we vaak eerder aan andere organisaties. Maar we streven een doel na dat voor de hele wereld de moeite waard is. In het netwerk moet veel gebeuren. Het is verbonden met Christus en heeft vele relaties tussen parochiegemeenschappen en de wereld.

We hebben twee heel belangrijke aspecten nodig, die we vandaag op deze avond centraal stellen. Allereerst is dat een ledenadministratie. Jezus zegt: Ik ben de goede herder, Ik ken de mijnen en zij kennen Mij (Joh. 10). Dat zegt wat over zijn gezindheid. We zijn geen anonieme personen, maar mensen met een naam en een gezicht. Jezus trok rond met zijn apostelen en zo wil Hij ook met ons optrekken. Het vraagt erom mensen te kennen en ook gekend te worden. In het bisdom Rotterdam zijn 500.000 katholieken in een provincie van 3,7 miljoen inwoners. We hebben lang niet altijd die 500.000 personen op ons netvlies. Moeten mensen dan maar wat vaker komen? Nee, dat is niet de houding van de Heer. Bovendien hebben we de opdracht om zelf ook buiten onze eigen kring te gaan met onze beschaving van liefde.

We zijn geen nummer, geen anonieme personen, maar we zijn mensen met een naam en een gezicht. En mensen met een postcode. Want we mogen een bepaalde systematiek hanteren en zien wanneer parochianen verhuizen, zich bij ons vestigen, of overlijden. Het is belangrijk dat goed bij te houden. Nu kunnen we nog beschikken over Sila. Op termijn wordt dat misschien anders. Maar als je het netwerk van liefde voor ogen hebt, zul je moeten blijven streven naar optimaal inzicht in wie bij de gemeenschap horen met wie we het netwerk vormen.

Een tweede belangrijk punt is de fondsenwerving. Voor een bisschop is het misschien niet gewoon om over geld te praten. Over pastoors wordt dat ook wel gedacht en gezegd. Maar we zouden raar staan te kijken als we als Kerk niet ons werk zouden kunnen doen. Het zijn de middelen die we nodig hebben. Dus fondsenwerving is nodig en goed, als we het oogmerk voor ogen hebben: een netwerk van liefde.

Ledenadministratie en fondsenwerving mogen we vanavond dus verbinden met de Kerk als netwerk van liefde. Daar hoort bij dat we ons steentje bijdragen. Als we een goed doel zijn, mogen we daar zelf in geloven en er uiting aan geven in giften en bijdragen. Geven wat nodig is, heeft een lange traditie in de Schrift. De apostel Paulus spreekt over de noden van de 'heiligen' (Rom. 12, 13). Dat is geen geld voor de heiligenbeelden of voor bijvoorbeeld Moeder Teresa, Nee, de heiligen zijn allen die christen willen zijn, die verbonden willen zijn met de Heer. Als je daaraan bijdraagt, is het een bijdrage aan de Kerk om daarmee de zending van de liefde in de praktijk te brengen. Dan gaat het om eredienst aan God in de liturgie, de dienst aan de naaste in diaconie, om catechese en gemeenschapsopbouw.

De Kerk wordt soms gezien als een wat statisch geheel, maar eigenlijk is de Kerk heel flexibel. Want door de eeuwen heen is zij in staat geweest overal te komen met de woorden van het evangelie. Als je beseft hoeveel mensen op dit moment elders ter wereld bezig zijn vanuit het evangelie, kun je trots zijn. Ik denk aan een pater Mill Hill, een klasgenoot van een van de priesters hier vanavond aanwezig, die in Pakistan werkt onder de mensen die kasteloos zijn. Deze priester is met het evangelie in zijn hart bezig om steeds opnieuw de boodschap van liefde handen en voeten te geven. Dat hoort ook bij ons netwerk. En ik denk aan een broeder, die werkt in een gebied waar veel drugsverslaving is. Hij werkt onder de allerarmsten om hen daarvan af te houden en hen zo goed mogelijk te integreren in de samenleving. Ik denk aan zoveel andere plekken in de wereld, waar sprake is van werkelijke liefde vanuit het geloof. Denk ook, dichterbij huis, aan de zusters van Moeder Teresa, die in Rotterdam elke dag honderd mensen aan tafel ontvangen en die ook mensen bezoeken. En dicht bij huis zie je ook hoe fijnmazig dat netwerk van liefde is. We komen als Kerk in allerlei omstandigheden: in ziekenhuizen detentiecentra, zorgcentra, op scholen, in contact met vluchtelingen en mensen die dakloos zijn.

Dat netwerk van liefde heeft ons aller inzet nodig. Als we alleen naar onze eigen parochie kijken, is dat te weinig. We mogen het geheel voor ogen houden en de onderlinge betrekkingen versterken. We leveren op onze eigen plek die bijdrage die nodig is voor het geheel. Want de Kerk doet heel veel dingen, maar heeft maar één zending: de beschaving van liefde. Daar mag ieder van ons een stukje aan bijdragen. Nadenken over geld en administratie hoort erbij om de middelen en mogelijkheden aan te wenden om het belangrijke te doen

wat de Heer ons geeft: de liefde verspreiden, die de hoop voedt en het geloof verdiept. Dus daarom wordt deze avond getoonzet door de overtuiging dat de Kerk een netwerk van liefde is. Alles wat we doen, is voor dat ene doel.

Paus Franciscus zegt dat barmhartigheid geen hobby is van een paar mensen, maar een opdracht voor iedereen. En als je zou denken: dat is te ingewikkeld, ik vertil me daaraan, mogen we denken aan wat Moeder Teresa zei. Zij zei: als je geen duizend mensen kunt helpen help er dan één. En dat geldt voor ons ook. Paus Franciscus citeert ook Johannes van het Kruis, die aangeeft dat het uiteindelijk gaat om de mate waarin we hebben liefgehad, de liefde hebben bevorderd en barmhartig zijn geweest. Daar kan geen geld tegenop en ondertussen kunnen we dat geld ook niet missen voor onze organisatie. Dank u wel.

DECREET

SLUITING EN ONTTREKKING AAN DE EREDIENST VAN DE KERK DE MENSWORDING LEIDERDORP

Gezien,

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden aan de bisschop van Rotterdam een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke kerk De Menswording, gelegen aan het Heelblaadjepad 1 te Leiderdorp te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

voornoemd verzoek reeds eerder gedaan is door het bestuur van de voormalige Rooms-Katholieke Parochie De Goede Herder en daarvoor door de personele unie van besturen van de parochies De Menswording te Leiderdorp en O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk;

Overwegende,

dat op 7 februari 2007 een gesprek heeft plaatsgevonden tussen een delegatie van het bisdombestuur en het parochiebestuur van de parochies O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en De Menswording te Leiderdorp ter zake de beleidsvisie van de parochies;

dat op 30 juni 2007 het parochiebestuur van de parochies O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en De Menswording te Leiderdorp met de parochianen hebben gesproken over de toekomst van de kerk De Menswording te Leiderdorp;

dat op 27 september 2007 het parochiebestuur van de parochies O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en De Menswording te Leiderdorp heeft gesproken met het bisdombestuur ter zake de toekomst van de kerk De Menswording te Leiderdorp;

dat op 23 september 2008 een delegatie van het parochiebestuur van de parochies O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en De Menswording te Leiderdorp heeft gesproken met een delegatie van de bisdomstaf ter zake de toekomst van de kerk De Menswording te Leiderdorp;
dat op 29 september 2008 een delegatie van het bisdombestuur heeft gesproken met parochianen van de parochies O.L.V. Onbevlekt Ontvangen

(Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en De Menswording te Leiderdorp over de toekomst van de kerk De Menswording te Leiderdorp en de kerk O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen (Meerburgkerk) te Zoeterwoude Rijndijk;

dat per 1 januari 2009 de parochies De Menswording te Leiderdorp en O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk werden samengevoegd tot de nieuwe parochie De Goede Herder en de parochie De Goede Herder per 1 oktober 2012 is opgegaan in de parochie HH. Petrus en Paulus;

dat op 18 januari 2010 een delegatie van het bisdombestuur heeft gesproken met de parochianen van De Goede Herderparochie Leiderdorp/Zoeterwoude Rijndijk ter zake de voorgenomen onttrekking aan de eredienst van de kerk De Menswording te Leiderdorp;

dat op 1 maart 2010 het parochiebestuur een bijeenkomst heeft belegd met de parochianen van de Goede Herderparochie Leiderdorp/Zoeterwoude Rijndijk om aanvullende vragen van parochianen te beantwoorden;

dat daarna is besloten om de kerk De Menswording te Leiderdorp aan de eredienst te onttrekken op een nader vast te stellen termijn, afhankelijk van de herinrichting van de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) te Zoeterwoude Rijndijk en het proces Samenwerking Geboden 2 waardoor De Goede Herderparochie deel zou gaan uitmaken van het cluster Leiden e.o.;

dat de leden van de priesteraad van het bisdom Rotterdam in het kader van de samenvoeging tot R.K. parochie HH. Petrus en Paulus (Samenwerking Geboden 2) d.d. 25 september 2012 gehoord zijn over het voornemen om de kerk De Menswording te Leiderdorp te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen te Leiderdorp;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de kerk De Menswording zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit,

dat de R.K. kerk De Menswording, gelegen aan het Heelblaadjepad 1 te Leiderdorp, met ingang van 17 december 2016 zal worden gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 11 december 2016 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie zal worden gevierd;

En vraagt,

dat het altaar van de kerk De Menswording te Leiderdorp na de nodige aanpassingen geplaatst zal worden in de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Meerburg) en te zijner tijd door de bisschop zal worden geconsacreerd;

dat de pastoor en de andere leden van het bestuur van de R.K. parochie HH. Petrus en Paulus er zorg voor dragen dat te zijner tijd de eventueel nog in de kerk De Menswording te Leiderdorp aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. parochie HH. Petrus en Paulus in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de kerk De Menswording te Leiderdorp aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie HH. Petrus en Paulus, in het bijzonder van de gemeenschap rond de kerk De Menswording in Leiderdorp;

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 1 december 2016.

Rotterdam, 15 november 2016

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 oktober 2016

C. Stok MA, benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

M.W.M. Greeve, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochie Heilige Thomas te Alphen aan den Rijn, Hazerswoude-Dorp en Hazerswoude-Rijndijk (met emeritaat).

M. van Maasacker, goedkeuring en kerkelijke zending in de Geriatisch centrum DrieMaasHave van de Argoszorggroep te Maassluis.

1 november 2016

Drs H.M. van de Reep, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorgster in zorgcentrum Savelberg te Gouda en eervol ontslag als bisschoppelijk gedelegeerde voor de pastoraal werkers van het bisdom Rotterdam. Per dezelfde datum goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster van de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus te Langeraar e.o.

Mr drs G.T.M. Wüts, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster in de Parochie H. Augustinus te Katwijk aan den Rijn, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar (vervroegd met pensioen).

J.H.M. Kroft, benoeming voor een tweede termijn van vier jaar tot lid van de DCI.

M.H.Th.M. Boons-Prinsen, benoeming voor een eerste termijn van vier jaar tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin.

Th.M.A.O.M. Barenbrug, benoeming voor een eerste termijn van vier jaar tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin.

S.A.N.M. van Berkel, benoeming voor een eerste termijn van vier jaar tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin.

J.M.L. Smies, eervol ontslag als voorzitter van het Overlegplatform Permanente Diakens.

P.R. Tolsma, benoemd tot voorzitter van het Overlegplatform Permanente Diakens.

G.A.M. Prins, benoemd tot lid van het Overlegplatform Permanente Diakens.

1 december 2016

G.Th.J. Lansbergen, benoeming tot lid van het pastoraal team van de federatie St. Franciscus tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o.

C.R. Costa Moreira, benoemd tot voorzitter en lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

L. Ribeiro Silva, benoemd tot penningmeester en lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

J.Th.Wubbels mhm, benoemd tot lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

L.M. Rocha Fortes, benoemd tot lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

F. Monteiro, benoemd tot lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

J. Evora, benoemd tot lid van de Stichting Emanuel voor een eerste periode van vier jaar.

J.A.H.J. Kuijs, benoemd tot penningmeester en lid van het bestuur van de Diocesane instelling voor liturgische muziek Sint-Gregorius.

W. van Kesteren, benoemd tot secretaris en lid van het bestuur van de Diocesane instelling voor liturgische muziek Sint-Gregorius.

J.T.A.M. Berkhout, eervol ontslag als lid (in de functie van secretaris) van de Diocesane Caritas Instelling.

15 december 2016

Th. Kremer CSJ, benoemd tot lid van het Kathedraal Kapittel voor een eerste termijn van acht jaar.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD

van het bisdom Rotterdam, 22 november 2016 (2016-3)

Inhoudelijk gesprek: Na het jaar van de barmhartigheid

Het jaar van de barmhartigheid is afgesloten op het feest van Christus Koning. De heilige deuren zijn gesloten. In het bisdom Rotterdam was de bisschop daarbij aanwezig in de basiliek van Schiedam.

Er is door de paus geen nieuw themajaar afgekondigd. Willen we als bisdom Rotterdam zelf een themajaar en zou het netwerk van liefde daarin dan de leidraad kunnen zijn? Het netwerk van liefde met Christus als centrale persoon met wie wij verbonden zijn.

De priesterraad spreekt over wat het themajaar voor de mensen in de parochies zou kunnen betekenen. Hoe concreet is het? Het gaat om verbondenheid, binnen de parochie zelf, tussen pastoor en parochianen, tussen werkgroepen, tussen parochie en bisdom, enzovoort. Op alle niveaus mogen we uitstralen dat we er niet alleen voor staan. Het thema past binnen de schaalvergroting. Het is goed om contacten te versterken en dat moet niet beperkt blijven tot het kerkelijke. Dat houdt in aandacht voor diaconie, bijvoorbeeld de voedselbank, en gericht zijn op de samenleving. ‘Netwerk’ is een modern woord. Dat is even wennen, omdat meestal het woord ‘gemeenschap’ wordt gebruikt. Het woord netwerk drukt wel uit dat we in de verbondenheid met de ander staan. Anderzijds is het de vraag of de ander zich aangesproken voelt door de doelgroep waartoe jij behoort. Iemand is als persoon een knooppunt in het netwerk.

Het netwerk is gemakkelijk te verbinden met de Schrift: vele ledematen/een lichaam, wijngaard met de ranken, lichaam van Christus. Dat zijn allemaal netwerken. Er bestaat een sociaal netwerk, een oecumenisch netwerk en ook een netwerk waarin je het geloof opbouwt. In het netwerk van liefde bouw je aan spiritualiteit en geloof. Wat moeten de gelovigen concreet mee krijgen in een dergelijk themajaar? De preek van de bisschop over het netwerk van liefde bij gelegenheid van het zestigjarig bestaan van het bisdom heeft een appèl gedaan op heel veel mensen. Ik geloof en ik hoor ergens bij. Een netwerk is ook groter dan het eigen terrein. Het zou goed zijn om dat open te breken. Het zou gaan om het bespreekbaar maken van het netwerk en een

appèl doen op mensen opdat ze erbij horen. De formele verbondenheid die bestaat moet concreet en expliciet worden gemaakt.

Een priester die assisteert op verschillende plaatsen merkt dat het gescheiden werelden zijn en mist de interactie. Op het niveau van de parochiefederatie merkt een ander dat locaties naar elkaar toegroeien, al gaat het langzaam. Inzetten op een netwerk van liefde is inzetten op verbondenheid.

Het is belangrijk hoe je het netwerk van liefde omschrijft. Het is noodzakelijk om open te staan naar buiten toe en open te staan voor invloeden van buitenaf. Het gevaar is evenwel niet denkbeeldig dat ook het netwerk weer een afgescheiden groepje wordt zonder groei en zonder leven. Kun je ook niet zozeer kijken naar met wie je verbonden bent als wel naar met wie je verbonden kunt raken? Wie zijn je burens? Zo creëer je beweging. Het gaat om nieuwsgierig zijn, openstaan voor indrukken, vitaliteit en deskundigheid delen, enzovoort.

Het voormalige dekenaat Bollenstreek heeft jarenlang een jumelage gehad met parochies in Rotterdam om hen (financieel) te helpen. Het Westland kent dat ook. Ook nu kun je aanleiding zien voor een dergelijke jumelage, financieel, bestuurlijk en voor wat betreft vrijwilligers. Dat zijn grote zorgen die het bisdom niet kan oplossen.

Als er een pauze zou komen in de reeks themajaren kan deze gebruikt worden om het thema nader uit te werken. Er gaat veel over tafel als het om netwerk gaat. Het netwerk van liefde is een mooi beeld, maar wat is de concrete inhoud? De doelstelling moet duidelijk zijn en te overzien. Wat willen we bereiken? Het Jaar van Barmhartigheid was erg mooi, maar brengt ook veel met zich mee. Is het beleid om elk jaar een themajaar te hebben? Mogelijk kan er een jaar van rust zijn, bezinning en gebed. We zijn een pratende kerk en zouden een biddende kerk moeten zijn. Overigens zou oecumene ook een mooi thema kunnen zijn, want oecumene is belangrijk. Zou inderdaad een ander thema ook mogelijk zijn, zoals een jaar van de nieuwe evangelisatie bijvoorbeeld? Evangelisatie is hard nodig, ook al beseft men dat niet meer. Het dwingt je om naar buiten te kijken en versterkt tegelijk de innerlijkheid en de gezamenlijkheid. Hieraan vooraf gaat de vraag of het goed is een themajaar te beginnen.

Als er een overzicht is hoe het veld in elkaar steekt, zou je plekken kunnen verbinden met plekken waar hulp nodig is. De jumelage van destijds was niet alleen financieel: er vond ook uitwisseling plaats. Zo kun je elkaar opladen. Er kunnen ook werkbezoeken over en weer georganiseerd worden om van elkaar te leren. Het bisdom kan helpen met het leggen van lijntjes. Ook via Tussenbeide. YouTube-filmpjes kunnen het ook in beeld brengen. Beeldmateriaal, nieuwe media, het speelt allemaal een rol. Er is veel materiaal, maar hoe breng je mensen met de juiste media in verbinding? Het netwerk van de nieuwe media is niet voldoende, er moet ook geïnvesteerd worden in intermenselijk contact. Het nieuwe parochieblad in Rotterdam Zuid sloeg dusdanig aan, dat mensen er meer geld in wilden investeren dan nodig was. Het parochieblad is gekoppeld aan het internet. Door uitwisseling kun je anderen erop attent maken, zodat zij ervan kunnen leren.

De bisschop vat het gesprek samen. Hij constateert dat er nu geen behoefte is aan een nieuw jaar met een prominent thema. Het netwerk van liefde is wel een begrip dat als voertuig kan dienen om over een aantal zaken na te denken, zoals nieuwe evangelisatie, diaconale presentie, samenhang tussen parochies of oecumene/reformatie. Zo kan het netwerk van liefde als grondstructuur concreet worden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 61 oktober-december 2016 Nummer 4

BISSCHOPPENSYNODE 2018 OVER JONGEREN, GELOOF EN ROEPING, 10 oktober 2016	161
REACTIE KARDINAAL EIJK OP KABINETSPANNEN	
INZAKE 'VOLTOOID LEVEN', 17 oktober 2016.....	163
AFRONDING BEHANDELING KLACHTEN SLACHTOFFERS	
MISBRUIK R.-K. KERK, 25 oktober 2016	165
NIEUWE WEBSITE ROOMS-KATHOLIEKE KERK ONLINE, 27 oktober 2016	168
ARMOEDEONDERZOEK: KERKEN GEVEN MEER DAN 36	
MILJOEN EURO UIT AAN HULP, 28 oktober 2016	170
NIEUWE VERTALING ONZE VADER VANAF KOMENDE ZONDAG IN GEBRUIK, 25 november 2016	172
BRIEF Inzake SILA, 24 november 2016.....	173
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diakenwijding van Eli Stok, Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, 1 oktober 2016	175
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Kerk van de Heilige Michaël en Magnus (Friezenkerk), Rome, 6 november 2016, Hoogfeest van de H. Willibrord patroon van de Kerk van Nederland, met daarin de overdracht van het rectoraat van P. Tiemen Brouwer o.p. aan Mgr. Antoon Hurkmans, emeritus bisschop van 's-Hertogenbosch	179
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op dinsdagavond 15 november 2016, in de basiliek Santa Maria Maggiore, Rome.....	182
INLEIDING van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, over de Kerk als netwerk van liefde: kennen en gekend worden, Den Haag, 5 oktober 2016 (diocesane bijeenkomst geldwerving)	184
DECREET Sluiting en onttrekking aan de eredienst van de kerk De Menswording te Leiderdorp, 15 november 2016	188

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	192
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 22 november 2016 (2016-3).....	194

